

A

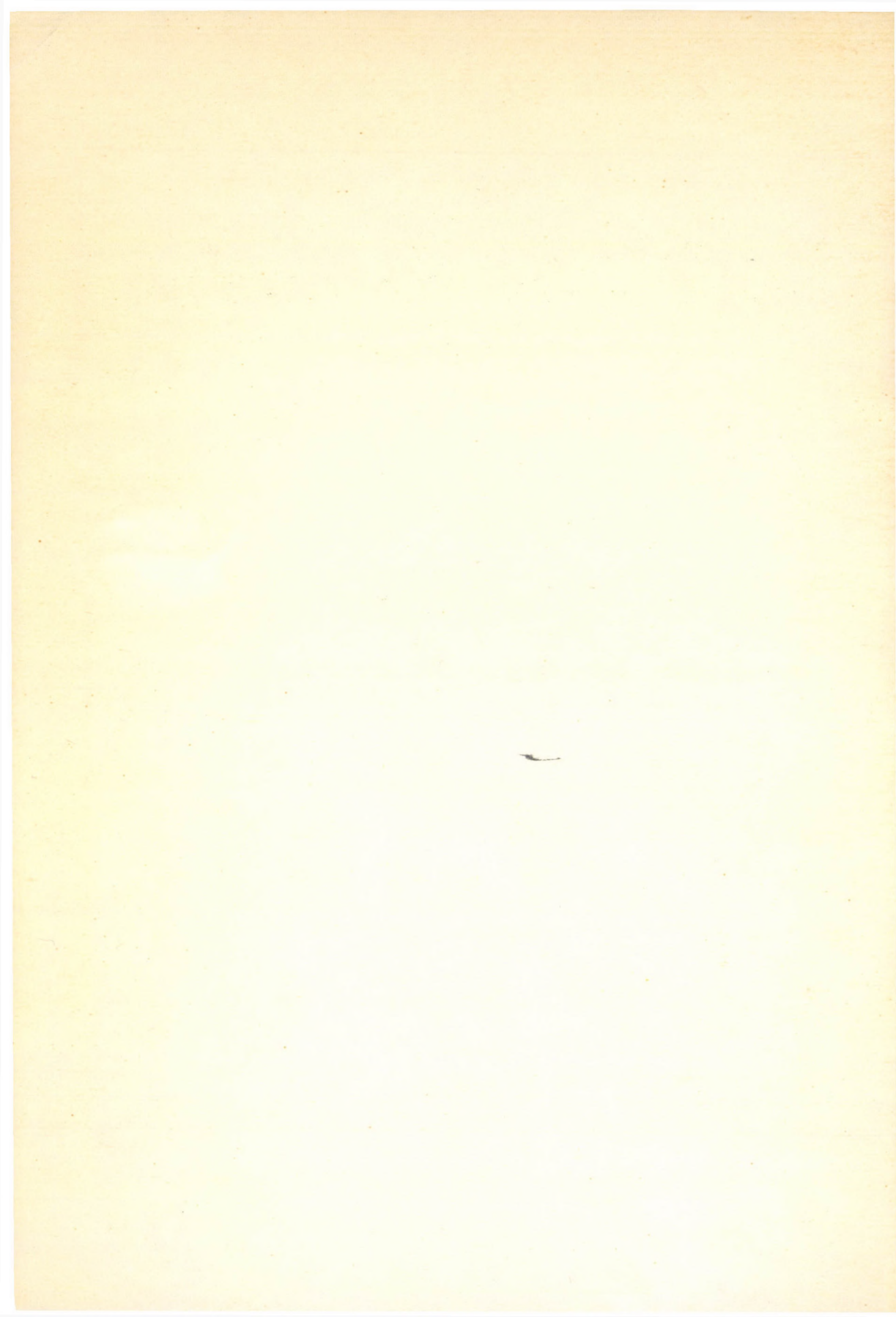
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
VESZPRÉMI AKADÉMIAI BIZOTTSÁGÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

VEAB ÉRTESÍTŐ

1987

(Beszámolók)

A
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
VESZPRÉMI AKADÉMIAI BIZOTTSÁGÁNAK
ÉRTESÍTŐJE

VEAB ÉRTESÍTŐ

1987

(Beszámolók)

Összeállították: Dr. Bakács Tiborné
Czingráber János

Felelőskiadó: Salánki János, a VEAB elnöke
Műszaki szerkesztő: Kovács István
Készült 2000 példányban
Engedélyszám: 56693
Készült az OOK Nyomdájában 1987.
Táskaszám 870128
Felelős vezető: dr. Bernáth Jenő

T A R T A L O M:

	Oldal
I. A VEAB 1986. ÉVI ÉVZÁRÓ TELJES ÜLÉSE	
1; Salánki János elnöki beszámolója.....	5
2. Markó László: Szimmetria és katalizis....	12
3. Nemeicz Ernő: Az 1986. évi pályázatok is- mertetése.....	34
4. A díjnyertes pályamunkák összefoglalói...	43
II. A VEAB ESEMÉNYNAPTÁRA	63
III. BESZÁMOLÓK A SZAK- ÉS MUNKABIZOTTSÁGOK 1986. ÉVI MUNKÁJÁRÓL	75
1. Agrártudományi szakbizottság.....	75
2, Bányászati, földtudományi és energetikai szakbizottság.....	78
3. Biológiai szakbizottság.....	90
4. Erdészeti szakbizottság.....	96
5. Jogtudományi szakbizottság.....	100
6. Kémiai szakbizottság.....	105
7. Környezettudományi és környezetvédelmi szakbizottság.....	109
8. Műszaki szakbizottság.....	114
9. Orvostudományi szakbizottság.....	126
10. Rendszerelméleti szakbizottság.....	121
11. Társadalomtudományi I. szakbizottság.....	130
12. Társadalomtudományi II. szakbizottság....	135
13. Területfejlesztési és településtudományi szakbizottság.....	140
14. Történelmi szakbizottság.....	142
15. Szerkesztő bizottság.....	147
IV. A VEAB 1987. ÉVI PÁLYÁZATI KIIRÁSA	

I.

A VEAB 1986. ÉVI ÉVZÁRÓ TELJES ÜLÉSE

Salánki János akadémikus, a VEAB elnöke

Beszámoló a Veszprémi Akadémiai Bizottság
1986. évi tevékenységéről

a VEAB évváró teljes ülésén, 1986. december 6.-án

Tisztelettel köszöntöm a Veszprémi Akadémiai Bizottság évváró nyilvános ülésén megjelenteket, régióink kutatóit, munka- és szakbizottságaink tagjait és vezetőit, a VEAB tagjait és kedves vendégeinket. Vendégeink között köszöntöm Fejér, Győr-Sopron, Komárom, Vas, Veszprém és Zala megye párt- és állami vezetőit illetve képviselőiket, akik mostani jelenlétükkel is kinyilvánítják érdeklődésüket munkánk iránt, amit nap mint nap oly sok vonatkozásban segítenek. Az elmúlt év során - elsőséggént az országos főhatóságok között - együttműködési szerződést kötöttünk az Ipari Minisztériummal, és örülök, hogy mai ülésünkön e minisztérium képviselőjét is üdvözölhetjük körünkben.

Munkánk, tevékenységünk szorosan összefügg a régió politikai, kulturális és gazdasági életével, mi - egyéb munkánk mellett - a tudomány lehetőségeivel, ismeretanyagával és eszközeivel vagyunk annak részesei. Közös feladataink megoldásához, célkitűzéseink megvalósításához az elmúlt év során is nagy segítséget nyújtott a megyék párt- és állami vezetésével, valamint az országos irányító szervekkel kialakult jó kapcsolat és együttműködés. Mi azt szeretnénk, ha ez az együttműködés a jövőben is tovább fejlődne. Ezért most, amikor megköszönjük az eddigi segítséget, azt kérjük, hogy a régióban folyó tudományos munkát és a VEAB tevékenységét kísérjék figyelemmel, és támogassák a jövőben is.

Kedves elvtársak! Kedves barátaim!

Munkánkban az intézményi és tárgyi feltételek mellett az emberi tényezőknak van döntő szerepük. A régióban dolgozó kutatók, a tudományszervezésben feladatokat vállaló és megoldó, önzetlenül tevékenykedő szakemberek azok, akik a tudomány általános trendjének megfelelően a ránk háruló feladatokat felismerik, megfogalmazzák, arra mozgósítanak, és azokat megoldják, vagy megoldásukban részt vesznek. Szomorú kötelesség arról szólni, hogy az elmúlt évben ismét többen távoztak el közülünk olyanok, akik évek óta áldozatos munkát végeztek a tudománypolitika észak-dunántúli regionális feladatainak megoldásában. 1986-ban ragadta el a halál Tárctzi-Hornoch Antal akadémikust, a VEAB tagját, Alexy Miklóst a klinikai kutatási munkabizottság tagját, Béli Ferencet, a műszaki-fizikai munkabizottság tagját, Degrell Istvánt, a klinikai cytológiai munkabizottság tagját, Kiss Gézőt, a marxista-propaganda munkabizottság tagját, Kőhalmy Györgyöt, a közlekedéstudományi munkabizottság tagját, Lélek Imrét, az orvosi mérés- és számítástechnikai munkabizottság tagját, Pernesz Gyulát, a könyvtudományi munkabizottság tagját. Kérem, hogy egy perc felállással adózzunk elhunyt kollégáink emlékének.

Tisztelt plenáris ülés!

1986-os tevékenységünk mérlegét elkészítve nyugodtan állíthatjuk, hogy sikeres évet fejezünk be a VEAB munkában. Tizennégy éves működésünk során ez volt az az év, amikor a legtöbb tudományos ülést rendezték szak- és munkabizottságaink. Rendevényeink száma megközelítette a kétszázat, és ennek több, mint egynegyede székhelyünkön kívül került megtartásra. Ez arra utal, hogy az elmúlt évi tisztújítás után, melynek során a funkciók mintegy 30 %-át új, többségében fiatalabb tagok foglalták el, a VEAB nemcsak fenntartotta, de növelte is korábbi tevékenységét, és egyidejűleg sikerült területünkön belül a regionalitás elvét a gyakorlatban is jobban érvényesíteni. A bizottságainkban dolgozó szakembereknek 10-10 %-a dolgozik Fejér, Komárom és Zala megyében, 12 %-a Vas megyében, 20 %-uk Győr-Sopron megyében, 30 %-uk Veszprém megyében, a fennmaradó 8 % más megyéből kerül ki, ami a megyék tudományos, kulturális szakemberellátottságát is jelzi. Az év során a VEAB 14 szakszabizottságában és 78 munkabizottságában működő 1826 szakember munkáját többségében a hozzáértés, a megújulás igénye és képessége, dinamizmus, a feladatokhoz való alkalmazkodni tudás, optimizmus és hivatástudatból fakadó szorgalom jellemezte. Ez olyan erő, ami a jövőre nézve is biztató, és további sikerek záloga.

Vezető testületünk, a Veszprémi Akadémiai Bizottság két alkalommal ülésezett az év folyamán, egy alkalommal pedig a szak- és munkabizottságok elnökeinek és titkárainak részvételével

tartott munkamegbeszélést. Első ülésünkön részt vett és előadást tartott Berend T. Iván, akadémiánk elnöke is. Látogatásunk alkalmat nyújtott arra, hogy közvetlen tájékoztatást kapjunk az akadémia következő időszakra szóló elgondolásairól, az alap kutatások előmozdítására tervezett intézkedésekről és a területi akadémiai bizottságok iránt támasztott igényekről. Mi egyebek mellett elmondtuk azt is, hogy szeretnénk, ha a régió kutatói fokozottabban vehetnének részt az akadémia központi szerveinek, bizottságainak tevékenységében, és kértük, hogy a régióban dolgozó szakemberek tudományos érdemeiknek megfelelő támogatásban részesüljenek a központi szervektől.

Részben már ezen, bővebben pedig a következő ülésen mértük fel szak- és munkabizottságaink kapcsolatát az akadémia tudományos osztályaival. Megállapítottuk, hogy ez a kapcsolat kiegyensúlyozott és megnyugtató a kémiai, földtudományi, biológiai és agrár osztállyal, javuló tendenciát mutat az orvosi osztállyal, de a többi öt osztállyal javításra, erősítésre szorul. A személyes konzultációk alapján nyugodtan mondhatom, hogy a tudományos osztályokban megvan a hajlandóság az észak-dunántúli régióban működő szakemberekkel, szakbizottságokkal, munkabizottságokkal való együttműködésre. A mi kooperatív készségünk fokozására, a szakmai és személyes kapcsolatok erősítésére van szükség a jobb kapcsolat érdekében. Ennek kétségtelenül egyik feltétele a szakmai munka erősítése, a tudományos minősítettek számának növelése, tudományos rendezvényeink színvonalának emelése. A különböző bizottságokban működő szakembereinknek 20 %-a rendelkezik kandidátusi vagy doktori tudományos minősítéssel, és érzékelnünk kell, hogy a fokozottabb észrevétel iránti igényünk teljesítését elsősorban ennek az aránynak a javításával tudjuk elérni.

Felméréseink szerint sok, elsősorban gyakorlati téren dolgozó szakemberünk rendelkezik olyan képességgel és tudományos eredménnyel is, ami alkalmassá teszi őket tudományos fokozat megszerzésére. Szeretnénk biztatást adni számukra, hogy használják fel a VEAB által teremtett lehetőségeket a szakmai fejlődésre, vállalkozzanak a követelmények teljesítésére, mert az arra fordított munka végső soron mind az egyén, mind a társadalom számára megtérülő befektetés. Nem kevés olyan kandidátusi minősítésű szakember is dolgozik régióinkban, akit eredményei feljogosítanak a tudomány doktora fokozat megpályázására. Ugy véljük, nem indokolt az a várakozás, halogató álláspont, ami sokakban kialakult. Célratorő, koncentrált munkával e magasabb fokozat megszerzésével nemcsak a szakma színvonalát emelhetnék, de huzóerőt jelenthetnének a fiatalok számára is. Természetesen a pályázatok igényes munkát kell, hogy tartsanak, és ennek megítélésében - vitaülés vagy előbirálat megszervezésével - készséggel nyújtunk segítséget azoknak, akik azt kérik.

Nincs lehetőség arra, hogy szak- és munkabizottságaink éves munkájáról részletes tájékoztatást adjak. A VEAB értesítőben majd megjelenő eseménynaptár és a bizottságok beszámolóí hivatottak arra, hogy ezt megtegyék. Mégis szeretnék bizottságaink főbb kezdeményezéseire, munkájuk lényegére utalászerűen, röviden rámutatni.

Az agrártudományi szakbizottsághoz tartozó 141 kutatónak 75 %-a rendelkezik tudományos minősítéssel. Bizonyára ez is magyarázza azt, hogy sok erőfeszítés történik a régió mezőgazdaságában a legfrissebb tudományos eredmények gyakorlati alkalmazására. Ezt célozták az olyan ülések, melyek pl. a cukorrépa termesztés időszerű kérdéseivel, a kertészeti termelés helyzetével, egy-egy termelő üzem, vagy fajtakísérleti állomás munkájával foglalkoztak.

A bányászati, földtudományi és energetikai szakbizottság éves munkájában tükröződik, hogy ennek a tudományterületnek erős ipari, bányászati, gazdasági bázisintézményei vannak a régióban. Rendezvényeit - helyesen - gyakorta szervezte közösen a szakmában érdekelt társ-szervezetekkel. A VEAB és az Ipari Minisztérium közötti együttműködés is e szakbizottság keretében alakult legeredményesebben.

A biológiai szakbizottságban új kezdeményezésként alakult meg a biotechnológiai munkabizottság, és az agrártudományi szakbizottsággal közösen két konferenciát is szerveztek a biotechnológia mezőgazdasági alkalmazásáról. Előadóülést rendeztek a rovarok inszekticid rezisztenciájának kérdéséről, a gyombiológia aktuális problémáiról, a környezettudományi szakbizottsággal pedig közösen a Balaton-kutatás legújabb eredményeit vitatták meg.

Az erdészeti szakbizottság jó érzékkel az idén is azokra a témákra fordította a figyelmét, melyek elméleti és gyakorlati szempontból egyaránt fontosak. Foglalkoztak többek között a fenyőfői erdei fenyvesek helyzetével és jövőjével, a Nyírad környéki bükkös-tölgyes faállományban tapasztalható szórványos pusztulással, a faipar, a vadgazdálkodás ökonómiai vonatkozásával. Jó kezdeményezés, hogy a szakbizottság egy-egy ülés eredményeként szakértői ajánlásokat fogalmaz meg, amit eljuttatnak az illetékeseknek.

A jogtudományi szakbizottság a jogalkotásban és a mindennapi joggyakorlatban felmerülő, újabbkeletű problémák elemzésére, megvitatására koncentrált tevékenységét. Így többek között a szociálpolitika új kérdéseiről, gazdasági és polgári jogi témákból szerveztek előadóületeket. Foglalkozott a szakbizottság a környezet büntetőjogi védelmének kérdésével, s közreműködött a családjogi törvény előkészítését szolgáló vitákban is.

A kémiai szakbizottság tevékenysége jól tükrözte, hogy a régióban igen erős bázisintézményekkel rendelkezik. Tudományos ülést szervezett a szakbizottság a polimerkémiai kutatásokkal és a polimer gyártás bevezetésével kapcsolatban, ülést rendeztek növényvédelmi és agrokémiai témában, foglalkoztak a korrózióvédelem kérdésével, valamint a kőolaj-kutatás, -furás és -feldolgozás környezetvédelmi problémáival.

A korábbi koordinációs tanács utódaként megalakult környezettudományi és környezetvédelmi szakbizottság idején tevékenységét is az interdiszciplinaritás és komplex szemlélet jellemezte. Figyelme kiterjedt a dunántúli nagy tavak, a Balaton, a Fertő és a Velencei tó ökológiai, vízminőségi és hasznosítási kérdéseire, a Bős-Nagymaros vizlépcső környezeti hatásainak prognosztizálására, a Szigetköz tájvédelmi helyzetére. Együttműködött más szakbizottságokkal, több hazai és nemzetközi szervezettel is.

A műszaki szakbizottság és kilenc munkabizottsága idején tevékenységéből kiemelem a jó munkakapcsolat kialakítását a Győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolával, a Rába Magyar Vagon- és Gépgyárral, a Magyar Alumínium Tröszttel, a Paksi Atomerőművel, az Ajkai Üveggyárral és a Veszprémi Bakingy Művekkel. Az üzemekben tartott kihelyezett üléseken egy-egy aktuális szakkérdést vitattak meg, ankét keretében.

Az orvostudományi szakbizottság rendelkezik a legtöbb, összesen tíz munkabizottsággal. A szakbizottság az ajkai és dunaujvárosi kórházban rendezett kihelyezett ülést az ottani tudományos munka megismerésére, a kardiológiai munkabizottság pedig a kardiológiai rehabilitáció kérdésével foglalkozott, ugyancsak kihelyezett üléseken. Kiépítették a kapcsolatot a többi területi bizottság orvostudományi szakbizottságaival, valamint a grazi kutatókkal is szerveztek közös szakmai napokat. A sport- és mozgásbiológiai munkabizottság nagysikerű nemzetközi rendezvényt is szervezett.

A rendszerelméleti szakbizottság és négy munkabizottsága a rendszerelméletű modellezés aktuális feladataival, a "minőség" matematika és a mennyiségi leírás összekapcsolásával, a matematikai modellezés szaktudományokban való alkalmazásának kérdéseivel foglalkozott ülésein. Csak helyeselni lehet azt a törekvést, hogy a különböző szakágazatokkal kiépüljön a bizottság kapcsolata, és az segítse elő a számítástudomány sokoldalú alkalmazását az intézményeknél, az ipar és mezőgazdaság különböző területein.

A társadalomtudományi I. szakbizottság kiemelkedő rendezvénye volt az MSZMP megalakulásának 30. évfordulójára szervezett tudományos konferencia, amelyen 2 főreferátum után 4 szekcióban 25 korreferátum és 80 hozzászólás hangzott el.

Értékes módszertani tanácskozást is szerveztek "Hogyan tanítunk és hogyan tanítsunk filozófiát" címmel.

A társadalomtudományi II. szakbizottság a megyei pedagógiai intézettel Dunántúli Tehetséggondozási Konferenciát rendezett, mely országosan is új kezdeményezésnek számít. Kiemelést kíván az a munka, melyet az élő nyelv kutatással kapcsolatban végeznek, valamint a hungarológiai kutatásokba, rendezvényekbe való bekapcsolódásuk is.

A területfejlesztési és településtudományi szakbizottság 1986-ban kezdte meg működését. Három munkabizottságot hoztak létre: az urbanisztikai, a műemlékvédelmi és a községgazdasági munkabizottságot. Első rendezvényükön a sajátos helyzetű térségek terület- és településfejlesztési problémáival foglalkoztak közösen a PAB Területfejlesztési bizottságával.

A történelmi szakbizottság jelentős eseménye volt a III. Nemzetközi Kézművesipartörténeti Szimpózium, melyen 9 ország kutatói vettek részt. Részben ugyancsak nemzetközi részvétellel rendezték meg Sopronban az un. "Vörös-sánc" tanácskozást, és megkezdte működését az újonnan alakult néprajzi munkabizottság is. Szeretném kiemelni, hogy ez a szakbizottság másfél évtizedes eredményes kutatásszervező és kutatómunka során olyan eredményeket tudott felmutatni, hogy az Országos Távlati Kutatási Alapra benyújtott pályázatból további munkájához több mint félmillió Ft támogatást kapott. Ez munkásságuk kitűnő minősítése, és azt kívánom, hogy tevékenységüket a jövőben is hasonló eredménnyel folytassák.

Nem hagyhatom említés nélkül szerkesztő bizottságunk tevékenységét, mely a VEAB értesítőjén túl két tudományos ülés anyagát jelentette meg az elmúlt évben, egyik a Dunántúli Településtörténete, másik a Négy évtized tudományos ülés anyaga. Ugyancsak megjelent három felolvasó ülés anyaga is az Akadémiai Kiadó gondozásában. Jelenleg 9 kiadvány megjelenése van előkészítés alatt.

A VEAB életének sajátos színterét a Akadémiai Klub, amelynek 1986-ban István Lajos főorvos, Huszár Tibor akadémikus, Hermann József akadémikus, Sztanyik B. László, a Sugárbiológiai Intézet igazgatója, Köpeczi Béla akadémikus, művelődési miniszter volt a vendége.

Tisztelt plenáris ülés!

Az elmondottakból kitűnik, hogy területi bizottságunk tevékenysége nagyon sokrétű, és nemcsak az itt dolgozó szakemberek összefogását, tudományos fejlődését szolgálja, de részese a gazdasági, kulturális, társadalmi előrehaladást szervező, segítő munkának is. Korunkban, amikor a társadalmi fejlődés iránti igény nem engedi meg a változatlan állapotot, a megmaradást

a korábbi termelési elgondolások, a begyakorolt technológiák, szervezeti sémák mellett, amikor az életmód, a gondolkodás és cselekvés változtatása ösztársadalmi kérdéssé vált, nem közömbös, hogy helyes irányt jelölünk-e ki a továbbhaladásra. Ezt intuitív módon nem lehet kimunkálni, ehhez hozzáértésre, tapasztalatokra, tudományos megközelítésre van szükség. Azt szeretnénk, ha régióinkban a tudományos dolgozók e képességüket fejlesztve az eddiginél is nagyobb mértékben járulnának hozzá az országos és helyi feladatok megoldásához.

Hazánk a világ tudományos kapacitásának kevesebb, mint 1 %-át képviseli. Nem várható, hogy a világtrendeket mi határozzuk meg, vagy akár lényegesen befolyásoljuk. Tudományos életünk elsősorban követő, és még ha egy-egy területen vannak és lehetnek is világszínvonalat képviselő részeredmények, a fő eredmény az, ha a követési távolságot minél kisebbre tudjuk csökkenteni. A világ tudományos ismereteinek többsége hozzáférhető számunkra, de annak átvétele, viszonyainkra való átültetése és gyakorlati alkalmazása nagyon igényes feladat, és sokszor buktatókkal is telítüzdelt úton lehet csak e célt elérni. Ahhoz, hogy a gazdasági fejlődést elősegítő műszaki- és természettudományokban fogadóképesek legyünk, tapasztalatokkal kell rendelkezünk, és eredményesen kell dolgoznunk az alap kutatásokban is, mert az új irányok felismerése, az eredmények átvétele, de a továbbfejlődésre képes adaptálás sem nélkülözheti a saját kutatási tapasztalatokat. Jogos az az igény, hogy a kutatás és gyakorlat ne váljon el egymástól, ugyanakkor éppen a jövő érdekében az eddiginél jobban meg kell becsülni azokat a kutatásokat is, melyek gyakorlati haszna ma még nem belátható. A társadalomtudományok és a kulturális élet területét érintő kutatások nem kevésbé fontos részét képezik annak a hajtóerőnek, ami előre mozdíthatja hazánkat, népünket a fejlődés útján. Amikor most megköszönöm a régió szakembereinek, bizottságaink tisztségviselőinek elmúlt évi munkáját, kérem, hogy munkálkodjanak a jövőben is erre irányuló közös céljaink megvalósítása érdekében.

Dr. Markó László

Szimmetria és katalizis

/Az MTA VEAB 1986. december 6-i évvzáró ülésére készült előadás anyaga/

Tisztelt plenáris ülés! Kedves barátaim!
Kedves kollégáim!

Nem kis szorongással lépek a mikrofon elé, mert úgy érzem, nehéz feladatot kell megoldanom. Olyan formában kellene beszélnem saját szakmámról és érdeklődési területemről, ami minden értelmiségi számára- műszaki, természettudományos és humán műveltségű értelmiségi számára is - nemhogy érthető /ez a könnyebbik feladat, hiszen sok bonyolult dolgot el lehet magyarázni érthető formában/, de még érdekes is legyen és ujat is mondjon.

Mint kémikus, úgy érzem különösen nehéz feladat előtt állok, mert a kémia olyan különös absztrakt fogalmakkal operál és olyan problémaköröket vizsgál, ami a hétköznapi ember számára részben nem érthető, részben nem érdekes, és ezért idegenkedéssel fogadja azokat. Jól tükrözi ezt pl. az, hogy az ismeretterjesztő irodalomban szinte nem találni kémiai tárgyú ismeretterjesztő cikket. Az az érzésem, hogy ez a furcsa idegenkedés és idegenszerűség van benne bizonyos mértékig abban is, hogy ha valami rossz történik ebben a világban, akkor azt könnyen rögtön a kémia és a kémikusok nyakába varrják. Ha valahol történik valami robbanás, vagy vegyszer szabadul ki - mint legutóbb Baselben is - akkor természetesen rögtön a kémia és a kémikusokat ültetik a vádlottak padjára. Érdekes módon még soha senkinek nem jutott eszébe, amikor közlekedési baleset történt az országuton, hogy az a gépészmérnökök hibája, akik a gépkocsit föltalálták és kifejlesztették.

Most szeretnék rátérni érdemi mondanivalómra, amelynek azt a címet adtam, hogy "Szimmetria és katalizis". Ezen témakörön belül tulajdonképpen egyrészt a szimmetriának az anyag felépítésében és az anyag tulajdonságaiban játszott szerepére szeretnék néhány szempontból rámutatni, továbbá azt szeretném

megvilágítani, hogy milyen szerepet játszik a katalízis ezen a területen és milyen - talán érdekes - általánosabb következtetéseket lehet levonni.

Előbb nézzük meg azt, hogy tulajdonképpen milyen szerepet játszik a szimmetria az anyag tulajdonságainak meghatározásában, az anyag felépítésében. Ehhez természetesen mindennek előtt az anyag tulajdonságait és felépítését meghatározó törvényszerűségeket kell nagyon röviden áttekintenünk. Az 1. ábra azt kívánja szemléltetni, hogy az anyag tulajdonságait a molekulák tulajdonságai, a molekulák tulajdonságait pedig az azokat felépítő atomok minősége, száma és kapcsolásuk sorrendje, módja határozza meg. Három nagyon egyszerű példával igyekeztem ezt szemléltetni. A szén-dioxid és a szilícium-dioxid /amelynek az egyik formája a kvarc/ között a különbséget nyilván valamennyien óriásinak érezzük, hiszen az egyik egy gáz, a másik egy kőzetalkotó ásvány. Az egyetlen különbség kémiai összetétel szempontjából az, hogy az egyikben a szénatomot a vele tulajdonképpen rokon szilíciumatom helyettesíti. Óriási különbség van azután a metanol és az élvezeti cikknek számítót - bár kémiai összetételül szintén hasonló - etilalkohol között. Az első halálos mérég, a másik ugyan szintén mérég, de azért egy kicsit könnyebben megbarátkozunk vele.

Továbbmenve, és most már bonyolultabb molekulák és finomabb különbségek felé fordítva figyelmünket, látjuk: lehetséges az is, hogy az anyag, ugyanazokból az atomokból és egyben azonos számú atomból épüljön föl, mint itt a harmadik példaként felsorolt C_2H_6O . Tehát két szénatomból, hat hidrogénatomból és egy oxigén atomból fölépülő két szerves molekulával állunk szemben, amelyek mégis erősen különböznek egymástól, hiszen az etanol folyadék és ezt már ismerjük, a dimetiléter pedig egy gáz - ezzel viszont gyakorlatilag soha nem találkozunk mindennapi életünkben. A különbséget pedig itt csak az okozza, hogy az atomok kapcsolódásának sorrendje, a molekula felépítése eltérő. Ez eddig rendkívül egyszerű, idáig nagyon hamar eljutott a kémia.

Amit a második ábrán próbálok szemléltetni, az már egy kicsit bonyolultabb világba vezet el bennünket. Tulajdonképpen Pasteur volt az, aki elsőként foglalkozott komolyan azzal a problémával, hogy vannak olyan vegyületek - itt első sorban szénvegyületekre gondolok - amelyek tulajdonképpen látszólag minden szempontból azonos felépítésűek, tehát mind az atomok számát, mind az atomok kapcsolódásának sorrendjét illetően teljesen azonos felépítésűek, és mégsem azonosak. Ezeket a vegyületeket Pasteur annak révén tudta megkülönböztetni, hogy ezek a vegyületek oldalaikban ellenkező irányba forgatják a polározott fény síkját. Az egyik jobbra forgatja el a polározott fény síkját, amikor az áthalad a vegyület oldatán, a másik balra. Első pillanatban látszólag egyéb különbség nem jelentkezik a vegyületek között. Azután kiderült, hogy az élő

anyaggal szemben mutatott tulajdonságaiban is igen lényeges különbségek vannak ezek között az un. optikai izomerek között. A kétféle optikai izomer közül ugyanis az egyiket pl. egy baktérium elfogadja tápláléknak, a másikat nem. Felmerül a kérdés, hogy akkor tulajdonképpen mi is itt a különbség? Hiszen egyébként a vegyületek tulajdonságai teljesen megegyeznek. Azonos a forráspontjuk, azonos az olvadáspontjuk, azonos az oldhatóságuk. Legtöbb reakciójukban is azonosan viselkednek és mint említettem, a molekulák szerkezete is az első pillanatban azonosnak látszik.

Tulajdonképpen van 't Hoff volt az, aki még szintén a múlt században felismerte, hogy itt olyan szerkezetekről van szó, amelyek valóban teljesen azonos felépítésűek, csak egy dologban különböznek: az egyik tükörképe a másiknak. Mégpedig olyan tükörképe, hogy a két forma egymással fedésbe nem hozható. A legegyszerűbb hétköznapi fogalom, amivel ezt ki tudjuk fejezni, az tulajdonképpen a jobb és a bal kezünk. A jobb és bal kezünk egymásnak tükörképe, de egymással fedésbe nem hozható. Ezt a fogalmat és ezeket a molekulákat királis molekuláknak /kiralitásnak/ nevezték el. Királisak tehát azok a molekulák, azok a testek, amelyek saját tükörképükkel nem hozhatók fedésbe. Egyébként tulajdonképpen teljesen azonosak. Nagyon szép példája a kiralitásnak egy jobbmenetes és egy balmenetes csavar. Ez a kettő egymásnak tükörképe, és mindenki számára nyilvánvaló, hogy egy jobb-menetes csavart akárhogy forgatunk, abból balmenetes csavar soha nem lesz.

Most már a kérdés az, hogy ez a szerves molekulák világában hogyan valósul meg? Ugy, ahogy azt szintén a 2. ábrán megpróbáltam nagyon egyszerűen ábrázolni, hogy tudniillik ezek a molekulák olyan szénatomokat tartalmaznak, amelyeknek mind a négy szomszédja más, mind a négy vegyértéke más-más atomhoz, vagy atomcsoporthoz kapcsolódik. Az így kialakult tetraédes szerkezetből mindig kétféle lehetséges. Ez a kettő egymásnak tükörképe, és egymással fedésben nem hozható. Ugy hívjuk az ilyen szénatomokat, hogy aszimmetrikus szénatomok. Az aszimmetrikus szénatomok tehát azok, amelyek a vegyületeket királissá teszik. Ilyen aszimmetrikus szénatomokat tartalmaz pl. a D és L borkősav, ez a klasszikus Pasteur-féle királis vegyület, amelynek térszerkezeti képletét megpróbáltam a 2. ábra alján érzékeltetni. Ez a két térbeli szerkezet egymással fedésbe nem hozható.

Említettem, hogy ezek a királis szerves vegyületek részben az optikai forgatóképességükben, de ami most a mi szempontunkból sokkal érdekesebb, az élő szervezettel szemben tanúsított viselkedésükben térnek el egymástól. Mi ennek a magyarázata? Ennek az az egyszerű magyarázata - amennyiben az ilyesmi egyszerűnek nevezhető - hogy az élő szervezetek rendkívül bonyolult molekulák sokaságából épülnek fel. Könnyen belátható, - egyszerűen logikai alapon-, hogy ha nagyon bonyolult mole-

kuláris strukturákkal állunk szemben, akkor szinte lehetetlen, hogy ezek között ne legyen sok olyan, amelyik aszimmetrikus szénatomot tartalmaz. Hiszen nagyon merev leszűkítése volna az az anyag felépítési lehetőségének, ha kikötnénk, hogy nem tartalmazhat olyan szénatomot, amelynek mind a négy szomszédja más és más. Valóban az élővilágot felépítő legfontosabb vegyületek, az aminosavak, a fehérjék, a cukrok, a DNS, a nukleinsavak és így tovább mind-mind királis strukturájúak. Ez okozza azt, hogy ezek a királis strukturájú, nagyon bonyolult anyaghalmazok különbséget tudnak tenni más, egyéb királis strukturájú egyszerű vegyületek között.

Érdekes módon - de ha az ember belegondol ebbe, akkor nem is lehet másként - kiderült az, hogy az élő anyagot felépítő királis molekulák kiralitása mindig ugyanaz. Tehát gyakorlatilag soha nem találkozunk az élő anyagban egymással tükörképi szerkezetű molekulákkal. A fehérjéket mindig az un. L-aminosavak, a nukleinsavakat és a szénhidrátokat mindig az un. D-cukrok építik fel, soha sem ezeknek a tükörképei. Ebből tehát az következik, hogy az egész élő anyag molekuláris szinten nézve királis, vagyis elvben létezhet a tükörképe. Ugyanakkor az is érthető, hogy ez a molekuláris szinten meglévő kiralitás makroszkopikus szinten is meg fog jelenni. Erre két szemléletes példát hoztam a 3. és a 4. ábrán. Ha megfigyeljük pl. az éti csigát - de más csigákat is - választhatunk, akkor azt fogjuk tapasztalni, hogy ezeknek a csigaháza mindig ugyanabba az irányba csavarodik. E csavarment királis. Érthető, hogy a csiga, amelynek az élő anyaga királis molekulákból, mégpedig mindig csak az egyik típusból épül föl, mikor végül felépíti az ő makrostrukturáját, a királis csavarment két változata közül mindig az egyiket választja. Ugyanez vonatkozik a növényvilágra is. A 4. ábrán a komló látható, amelyik mindig balra csavarodóan fut fel a támasztó cövekre. Vagy pl. a futóbab mindig jobbra csavarodik.

Azt tehát látjuk, hogy az élő anyag királis strukturájú molekulákból épül fel. Ugyanakkor a szintetikus vegyész, amikor ilyen aszimmetrikus szénatomokból álló molekulákat állít elő, bosszankodva tapasztalja, hogy nem az egyik vagy a másik királis forma, tehát az egyik tükörkép, vagy a másik tükörkép keletkezik, hanem ha megfelelő szabályokat nem tart be, akkor mindig a két forma 50-50 %-os elegye. A szerves kémia egyszerű módszereivel tehát ezek a királis strukturák tiszta állapotban nem hozzáférhetőek. A másik probléma az, hogy ha megvan ez az 50-50 %-os elegyünk, akkor - mivel ezeknek a molekuláknak, mint említettem, minden fizikai és a legtöbb kémiai tulajdonsága is azonos -, ennek elválasztása egyszerű módszerekkel nem lehetséges. Mit tud tenni a szintetikus vegyész, ha mégis királis szerkezetű vegyületeket kíván előállítani, illetőleg ilyen elegyeket kíván elválasztani?

Nézzük először az elválasztás problémáját. Az 5. ábrán látjuk: az elválasztás kulcsa az, hogy egy másik, már meglévő királis vegyületen kell felhasználnunk, egy tiszta optikai izomert, amelyet a természet bocsát rendelkezésünkre. Ez teszi lehetővé azt, hogy egy ilyen 50-50 %-os un. racém elegyet elválasszunk. Az elválasztás elvét tulajdonképpen az 5. ábra oly módon szemlélteti, hogy az 1-2-3-4-gyel jelzett kétféle tetraédert az a-b-c-d-vel jelzett, egyféle tetraéderrel kombináljuk. Ez utóbbi az optikailag tiszta anyag, amit a természetből kölcsönzünk. Ezzel ha reagáltatjuk az 1-2-3-4 tetraédereket, az így keletkező kétféle vegyület most már nem egymásnak tükörképe, hanem un. szerkezeti izomerje lesz, amelyben az egyes atomok, atomcsoportok távolsága, térben egymáshoz képest elfoglalt helyzete is különbözni fog. Így két olyan termékhez jutunk, amelyek fizikai tulajdonságaik alapján, pl. a kristályosítással, elválaszthatók. Mit kell tehát ezek után tenni, ha szintetikus uton királis vegyületet kívánunk előállítani, illetőleg 50-50 %-os racém elegyet kívánunk elválasztani? Ez a 6. ábrán látható. Az optikai izomerek elegyét, amelyet +a-val, és -a-val jelöltem, egy +b-vel jelölt királis reagenst - az előbb ismertetett módon - átalakítjuk térszerkezeti izomerek elegyévé, azután következik egy fizikai elválasztás, majd visszanyerjük a +b királis reagenst, és megkapjuk ily módon a +a és -a királis szintetikus termékeket.

Ezzel a probléma tulajdonképpen elvben is és gyakorlatban is meg van oldva. Persze azt látnunk kell, hogy problémát csak oly módon tudtuk megoldani, hogy az élő természethez fordultunk segítségért, mert hiszen ott találjuk meg azt a tiszta királis reagenst, amivel ezt az elválasztást végre tudjuk hajtani. Ez az egyik ami ebből következik. A másik, ami ebből következik az, hogy ez a módszer valójában meglehetősen kis termelékenységű, hiszen egy királis molekula segítségével csak egy másik királis molekulát tudunk előállítani. Ez bizony fáradságos, költséges, nehézkes módszer, és nagyon lassan vezet a királis vegyületek mennyiségének növekedéséhez. Ugyanakkor viszont azt látjuk, hogy földgolyónkat az élő anyag óriási tömege borítja el, az élő anyag gyorsan és nagy mennyiségben állandóan újra és újra szintetizálódik. Itt nyilvánvalóan valami sokkal hatékonyabb módszerrel állunk szemben. Ezt fogja nekünk a katalízis a rendelkezésünkre bocsátani, de erre később szeretnék visszatérni.

Továbbmennék eggyel a feladatok meghatározásában. Szeretnénk azt elérni, hogy amikor egyszerű szerves vegyületeket állítunk elő, amelyek + és - királis formákban egyaránt létezhetnek, akkor lehetőleg csak az egyik keletkezzék. Hiszen ez volna az ésszerű. Miért kell nekünk előállítani az 50-50 %-os racém elegyet, és azután kinos keservesen elválasztani azt? Próbáljuk a szintézist úgy irányítani, hogy ilyen királis vegyületek optikailag tiszta állapotban keletkezzenek. Ez azon-

ban nem egyszerű probléma, mint az a 7. ábrán látható. Itt példaként két a valóságban is lejátszatható reakciót hoztam fel. Az első példában olyan szerves vegyületet alakítunk át, amelyben a szénatomhoz egy klóratom, egy CH_3 -csoport és két hidrogénatom kapcsolódik. Az egyik hidrogénatomot ha bróm-atomra cseréljük ki, akkor nyilvánvalóan aszimmetrikus szénatomhoz jutunk, mert most már hidrogén, klór, bróm és CH_3 fog kapcsolódni a szénatomhoz, ami négy különböző csoport. Ezt a reakciót lejátszhatjuk, akkor az lesz az eredmény, hogy 50 % olyan vegyület fog keletkezni, amelynél a mi ábránk szerinti jobboldali, vagy hátsó hidrogénatom cserélődött ki brómra, ahol tehát /ha a tetraédert jobbról tekintjük/ a bróm, klór, hidrogén sorrend az óramutató járásával ellenkező, tehát balos lesz. Viszont ha a másik hidrogénatom cserélődik ki - és ennek a valószínűsége teljesen azonos, 50 %-os - az ezzel -tükörképi, a bróm, klór, hidrogén sorrendet jobbménetes irányban tartalmazó tetraédert fogunk nyerni. A másik példában egy vegyületet ismét úgy alakítunk át, hogy az átalakítás során alakul ki az aszimmetrikus szénatom. Itt a CO atomcsoportra addicionáltatjuk, ültetjük rá a HCN atomcsoportot. Attól függően, hogy ez a HCN atomcsoport a baloldali molekulát felülről, vagy alulról közelíti meg, tehát hogy az O, C, H sorrendet tekintve most a balos irányból, vagy a jobbos irányból, ennek megfelelően két terméket fogunk kapni, amelyek egymásnak tükörképei és amelyek megint 50-50 %-os mennyiségben fognak egymás mellett keletkezni. Tehát megint ugyanabban a zsákutcában vagyunk, hogy ezt az elegyet valamilyen, a természet-től kölcsönkért királis reagens segítségével kell elválasztanunk.

Az alapvető probléma itt nyilvánvalóan az, hogy olyan reagenseket használtunk fel, amelyek szimmetrikusak, nem királisak. A Br molekula nem aszimmetrikus molekula, különböző szimmetria elemeket tartalmaz. Az ilyen szimmetrikus molekulák, legyenek azok bármilyen bonyolultak, nem képesek megkülönböztetni tulajdonképpen a jobb és a bal irányt. Tehát ők nem képesek a reakcióba úgy belépni, hogy szelektíven a jobb vagy a bal irányultságú termékeket hozzák létre. Nekünk tehát ezeket a molekulákat, vagy az eljárásunkat valahogyan föl kell vértézzük ezzel a képességgel. Mielőtt azonban azt elmondanám, hogy erre tulajdonképpen mi a lehetőségünk, egy-két, most már nem szorosán a kémia tárgykörébe tartozó, de érdekes kérdést hadd említsek meg.

Láttuk, hogy egy egyszerű molekula, vagy akár egy bonyolult molekula is, amelyik nem királis, nem képes megkülönböztetni a jobb, illetőleg a bal irányt. Egyforma valószínűséggel közelíti meg a molekulát alulról vagy felülről, jobbról vagy balról. Mi viszont meg tudjuk különböztetni a jobb és a bal irányt. Akkor itt tulajdonképpen egy furcsa probléma merül fel. Az emberi elme miért tudja megkülönböztetni a bal és a jobb irányt egymástól? Ez számunkra triviálisnak

hangzik. Az az érzésem, ennek mélyebb magyarázata abban rejlik, hogy az idegrendszerünket felépítő molekulák is királisak. Ha testünk felépítésében királis molekulák, még hozzá mindig azonos királítású molekulák nem vennének részt - bármilyen furcsán is hangzik - nem tudnánk megkülönböztetni a jobb és a bal irányt egymástól. Nehéz ezt természetesen elképzelni, és nyilván lehetetlen bizonyítani, de cáfolni is. Ezért vettem magamnak a bátorságot ehhez a filozófiai következtetéshez.

Azt már látjuk, hogy ha királis segédanyagot nem használunk, nem tudunk királis vegyületeket elválasztani és tisztán előállítani sem. Ezért mindig a természethez fordulunk segítségért. A következő kérdés azonban, ami felmerül, természetesen az, hogy a természet, az élő anyag miért királis. Hogyan keletkezhetek az első királis molekulák? Ha már vannak királis molekuláink akkor érthető, hogy azok önmaguk sokszorozódását fogják elősegíteni, hiszen azok már különbséget tudnak tenni a jobb és a bal irány között. Mindaddig azonban, amíg az első királis molekulák nem jelennek meg, ez a határ nem érvényesülhet, mert mindazok a reagensek és körülmények, amelyek akkor rendelkezésre álltak, amikor még nem volt élet a földön, első közelítésben tekintve nem királisak. Ez egy régi problémája a szerves kémiának és a biológiának, hogy hogyan alakult ki az élet hajnalán az első királis molekula-tömeg, amely azután önmagát tovább sokszorozva végül létrehozta az élet sokszínű formáját és a mai világot. Az alapvető probléma oda vezethető vissza, hogy minden aminosav L konfigurációju és minden cukor D konfigurációju, de miért nem fordítva? Miért nem minden aminosav D konfigurációju és minden cukor L konfigurációju? Tulajdonképpen a saját tükörképi világunk éppolyan reális volna, mint a miénk. Mi volt az, ami eldöntötte kezdetben, hogy ez a világ fog létrejönni, amiben mi élünk, és amelyet tulajdonképpen a saját testünk is alkot. Itt sokáig uralkodott az a nézet, hogy alapjába véve ezt a véletlen döntötte el. Nyilvánvaló, hogy a véletlent akkor szokás segítségül hívni, ha nincs jobb magyarázat. Ez tulajdonképpen a probléma megoldatlanságának a bevallása.

Az utóbbi időben meglehetősen intenzíven foglalkoztak ezzel a kérdéssel is. Tulajdonképpen egy nagyon érdekes megoldás felé halad a dolog - nem azt mondom, hogy meg van oldva, de a gondolat racionálisnak tűnik. Nehéz is lesz kísérletileg igazolni, bár nem lehetetlen. Arról van szó, hogy nem csak az élő szerves világ királis, hanem az anyag maga is az elemi részecskék szintjén. Erről mi vegyészek általában el szoktunk feledkezni. Mi a királítást a molekulák szerkezetében látjuk, de az atomfizikusok jól tudják, hogy tulajdonképpen az anyag maga is hordoz királis tulajdonságokat. A mi világmunkat felépítő anyag tükörképe az antianyag, amely pozitronokból, antiprotonokból, antineutronokból épül fel. Ez a ki-

ralitás persze egészen más jellegű királitás, mint a kémiai értelemben vett, de van némi igen gyenge kölcsönhatás a kettő között. A legszemléletesebb példája ennek az, hogy a radioaktív bomlás során keletkező béta-sugárzásban kibocsátott elektronok királisak azaz mozgásirányuk és spinük irányultsága meghatározott, un. bal csavarodású. Ebből pedig az következik, hogy ha egy D és L formából álló racém elegyet, amely tehát az ősföldi körülmények között is rendelkezésre állt, ilyen radioaktív bomlás sugárzása ért, akkor nagyon csekély mértékben ugyan, de a kétféle optikai izomer közül az egyik nagyobb mértékben léphetett kölcsönhatásba ezzel a béta bomlásból származó sugárzással, mind a másik. Elméleti számításokat is végeztek a különbség mértékére, ez 10^{-10} nagyságrendűnek adódott, tehát rendkívül csekély. Szemléletesen kifejezve, ha 10 ezer millió D molekula bomlik el a béta sugárzás hatására, akkor 10 ezer millió és egy L molekula fog el bomlani.

Ez a különbség elkeserítően kicsi, és nem látszik igazán alkalmasnak a kérdés racionális megoldására, de van még egyéb lehetőség is. Nyilvánvaló ugyanis, hogy ha a minket felépítő anyagi világ az atomok szintjén és az atommagok szintjén is királis, akkor tulajdonképpen pl. a D borkősav az L-borkősav tükörképe. Valójában az L-borkősavnak a valódi tükörképe az antianyagból felépített D-borkősav. Ebből pedig az következik, hogy bár rendkívül csekély mértékben, de a D és az L-izomerek stabilitása, tulajdonságai egymástól eltérőek kell, hogy legyenek. A különbség kis molekulásnál azonban még elkeserítőbben kicsi, 10^{-20} nagyságrendű. Ami persze még mindig azt jelenti, hogy 1 g racém anyagban kb. tízzel több molekula kell, hogy legyen az egyikből, mint a másikból. De hát ez rendkívül kevés, nyilvánvalóan nem kimutatható.

Van azonban egy érdekes kiút, lehet, hogy ez a kérdés megoldása. Ez a rettentő kicsiny különbség ti. megnő akkor, ha ezek a királis alapegységek sokszorozódnak. A szerves kémiában az ilyesmit polimerizációnak nevezzük, de van egy sokkal kézenfekvőbb eset is. Ez a különbség megnő akkor is, amikor kristályok képződnek, mégpedig olyan kristályok, amelyek királis strukturájúak, azaz enantiomorf ásványok. Ezeknek klasszikus példája a kvarc, amelyről köztudott, hogy D és L formában kristályosodik. A 8. ábrán láthatunk D és L kvarc kristályt, ahogy az a természetben előfordul. Ez a kettő egymásnak tükörképe, de itt nem a szilícium-dioxid molekula királis, hanem a kristályszerkezet. A kristályszerkezet viszont óriási számú molekulából áll, az előbb említett stabilitás különbség tehát megnő. Kisérletileg természetesen ez is nagyon nehezen igazolható és az elméleti számítások a rendelkezésre álló apparátusokkal egyelőre nem végezhetőek el. De elgondolkoztató, hogy 16807 db kvarc kristályt megvizsgálva /amelyeket a Föld legkülönbözőbb pontjain gyűjtöttek össze/ kide-

rült, hogy eközött az óriási mennyiségű kvarckristály között nem pontosan egy-egy arányban van jelen az L és a D kvarc: 1 %-kal nagyobb az L kvarc mennyisége. A különbség 90 %-os szignifikanciával reális és független volt attól, hogy mely földrészről gyűjtötték ezeket a kvarckristályokat. Ugy néz ki tehát, mivel világunk anyagból és nem antianyagból épül fel, ez determinálja az ilyen kristályosodás során azt, hogy a két királis változat közül melyik keletkezzék egy kicsit nagyobb mennyiségben. Ez pedig azt jelenti, hogy az ásvány világ egy bizonyos csekély hányada - a megfelelő szerkezetű kristályok - már nem egy:egy arányu racém elegyet képeznek. Amennyiben pedig kicsit több az L kvarc, mind a D kvarc, akkor a kvarc katalikus hatására lejátszódó átalakulások során valamivel több fog keletkezni - most már a szerves molekulákra visszatérve - az egyik optikai izomerből, mint a másik optikai izomerből. Vagy fordítva. Ezt ügyes vegyészeknek kísérleti úton igazolniuk kellene, de az az érzésem, hogy itt lehet jó kísérleteket, és jó kutatást tervezni. Még azt is meg merném kockáztatni, hogy hazai körülmények között is. Nem biztos persze, hogy a kvarc a jó modell, de vannak már enantiomorf kristályok is a természetben.

Az előbb azt mondtam, hogy királis kristályok katalikus hatása lehetett az, amely az élővilág kialakulása során a szerves anyag, az élő anyag szerkezetét a két lehetséges izomer királis forma közül az egyik - a jelenleg létező forma - irányába eltolta. Ezzel eljutottunk az utolsó kérdéskörhöz, amelyet még néhány perc alatt szeretnék megvilágítani, a katalizis szerepéhez ebben a folyamatban. A katalizis lényegét a 9. ábra mutatja. A katalizis az a jelenség, hogy amikor A és B anyag egymással azért nem reagál - mint azt a baloldali kis ábra mutatja - mert nagyon magas energiagáton kell átmenni a rendszert ahhoz, hogy eljusson a termékhez, akkor hozzáadva a K-val jelzett katalizátort, a reakció egy másik utat választ. A katalizátor kémiaiilag belép a folyamatba; majd újra kilép belőle; ezáltal a folyamat bonyolultabbá válik ugyan /mert több lépcsősen játszódik le/, de az energiagátak amiben át kell ugrani - és ezt a jobboldali kis rajzocskát mutatja - lényegesen csökkennek, aminek következtében a reakció meggyorsul. Ezt nevezzük katalikus hatásnak, és azt a folyamatot, hogy a katalizátor mindig újra belép, majd kilép a rendszerből - ezt az ábra alján próbáltam érzékeltetni - katalitikus ciklusnak.

Egy konkrét példán a 10. ábrán mutatom be ezt a folyamatot, ahol azt illusztrálom, hogy ha a $C = C$ kettőskötésre H_2 molekulát akarunk addicionálni, ez nem hajlandó egyszerűen lejátszódni, hanem katalizátort kell alkalmazni. Itt most ródiump-komplexet választottam katalizátornak, amit a P_2RhCl szimbólummal jelöltem. A katalitikus ciklus szépen mutatja, hogy a két reagáló anyag - az olefin és a hidrogén - sorban kölcsönhatásba lépnek a katalizátorral és több lépésben az óramutató

járásának megfelelően, különböző közti termékeken keresztül végül létrejön a katalizátor közreműködésével a végtermék, a paraffin, és visszanyerjük a katalizátort.

Látszólag nagyon bonyolulttá vált az egész, de hatékonyá. Érdekes és elgondolkoztató tény, hogy nem a legrövidebb, nem a mi primitív gondolkodásunknak megfelelő legegyszerűbb ut vezet mindig a legsikeresebben a célba. Sokszor bizony a bonyolult kerülők sokkal eredményesebbnek bizonyulnak. Ebből mindenki akár életfilozófiát is kovácsolhat magának.

Amennyiben ezt az elvet kívánjuk alkalmazni arra, hogy királis vegyületeket állítsunk elő, akkor csak egy lépéssel kell továbbszárunk. Az utolsó, 11. ábrán villantom fel az itt rendelkezésünkre álló lehetőséget. Láthatóan kezdünk olyan bonyolult rendszerek felé elmenni, amelyek részleteivel már nem akarom untatni a T. plenáris ülés résztvevőit, de a lényeg nyilvánvalóan az, hogy ha az a katalizátor, amelyet ilyen esetben alkalmazunk királis, akkor a különbséget fog tudni tenni a két párhuzamosan lehetséges reakcióút, vagy katalitikus ciklus között, amelyik közül az egyik az egyik optikai izomert, a másik ciklus a másik optikai izomert fogja szolgáltatni. A két ciklus nem azonos sebességgel fog lejátszódni, mert a királis katalizátor különbséget fog tenni a bal és jobb között. Ez esetben pedig természetesen az egyik optikai izomer hozama nagyobb lesz, mint a másik. Ilymódon tehát szelektivitást érünk el, ideális esetben szinte akár tökéletes szelektivitást is.

Nem kívánom részleteiben magyarázni az utolsó ábrát, mert azt hiszem a mondottak alapján ez többé-kevésbé érthető. Csak azt szeretném megemlíteni, hogy mint olyan sokszor persze, ebben is csak nagy mesterünket, a természetet utánozzuk. Hiszen ilyen királis katalizátorok az élővilágban ezer és ezer számba találhatók. Ezek azok az enzimek, amelyek minden élő sejtben bennünk is, a lejátszódó kémiai reakciókat irányítják, rendkívüli hatékonysággal és rendkívüli szelektivitással. A két lehetséges optikai izomer közül mindig pontosan csak az egyiket hozzák létre, hiszen óriási tragédia következne be, ha ez nem így volna. Szelektivitásuk gyakorlatilag 100 %-os, és aktivitásuk is megdöbbentő. Nagyon messze vagyunk még ettől mi, szintetikus kémikusok. Konkrét adatot találtam pl. egy enzimre vonatkozóan, amely az L-alanin nevű aminosav szintézisében játszik szerepet. Egy ilyen enzim molekula percenként 66 ezer L-alanin molekulát hoz létre. Elképzelni sem tudjuk, hogy mindez hogy lehetséges, de hát az atomok világában ilyen számok és ilyen időtartamok, sebességek érvényesek.

Ugy érzem, hogy ezen a téren még nagyon sok tennivaló van, és nagyon szép feladatok állnak a szintetikus szerves kémikus, de akár a mineralógus előtt is. Ezzel a tulajdonképpen opti-

mista kijelentéssel zárnám előadásomat, hiszen optimista kijelentés az, hogy még sok tennivaló van hátra, mert az két dolgot tükröz.. Egyrészt azt, hogy szeretnénk ezt a munkát elvégezni, másrészt azt, hogy erre lehetőségünk is lesz.

Köszönöm a figyelmüket!

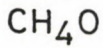
A molekulák tulajdonságait az atomok minősége,
száma és kapcsolódásuk módja határozza meg.

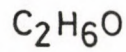
szén-dioxid

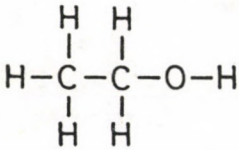
szilícium-dioxid,
kvarc

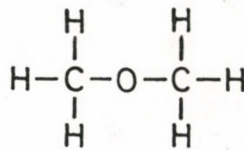
metanol

etanol, „alkohol”

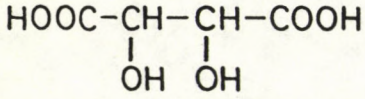
etanol

dimetil-éter

$\text{C}_2\text{H}_6\text{O}$ összetételű szerkezeti izomerek

Optikai izomerek /L. Pasteur/

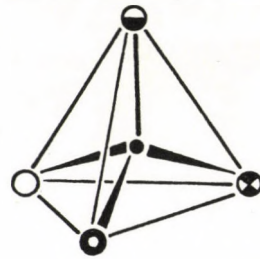
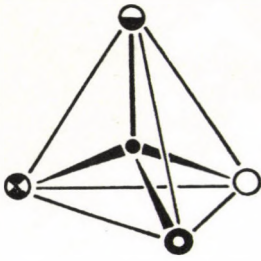

d- és l-borkősav

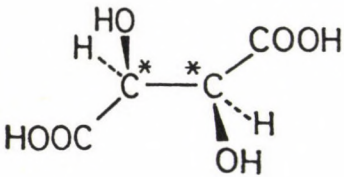
Legtöbb tulajdonságukban megegyeznek, kivéve:

1. optikai forgatóképesség iránya /jobb vagy bal/
2. élő szervezetekkel szembeni viselkedés

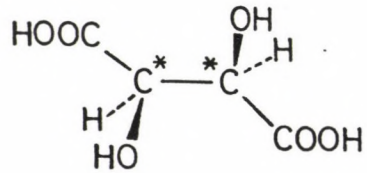
Értelmezés: a két optikai izomer egymás tükörképe.

„aszimmetrikus szénatom”

l-borkősav

d-borkősav

Ezek a királis strukturák

Az élő anyag tulnyomórészt királis molekulákból áll, a két tükörkép közül mindig csak az egyiket /és mindig, mindenhol ugyanazt/ tartalmazza.

Ezért pl. a csigaház, vagy a komló mindig azonos irányba csavarodik:

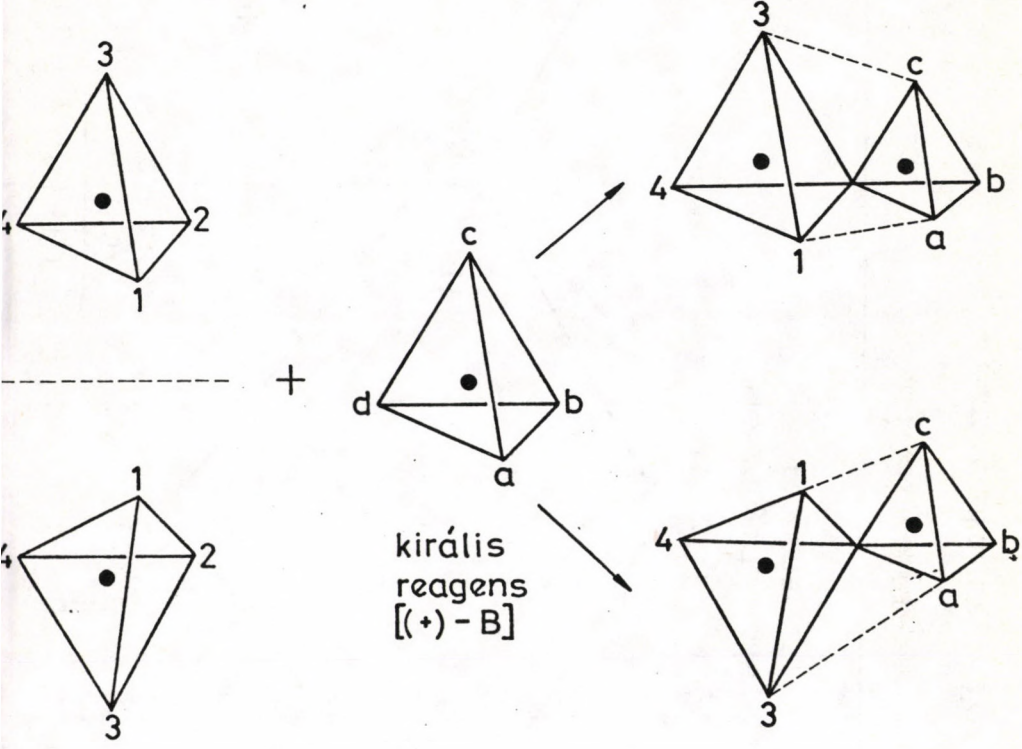

3 ábra

4. ábra

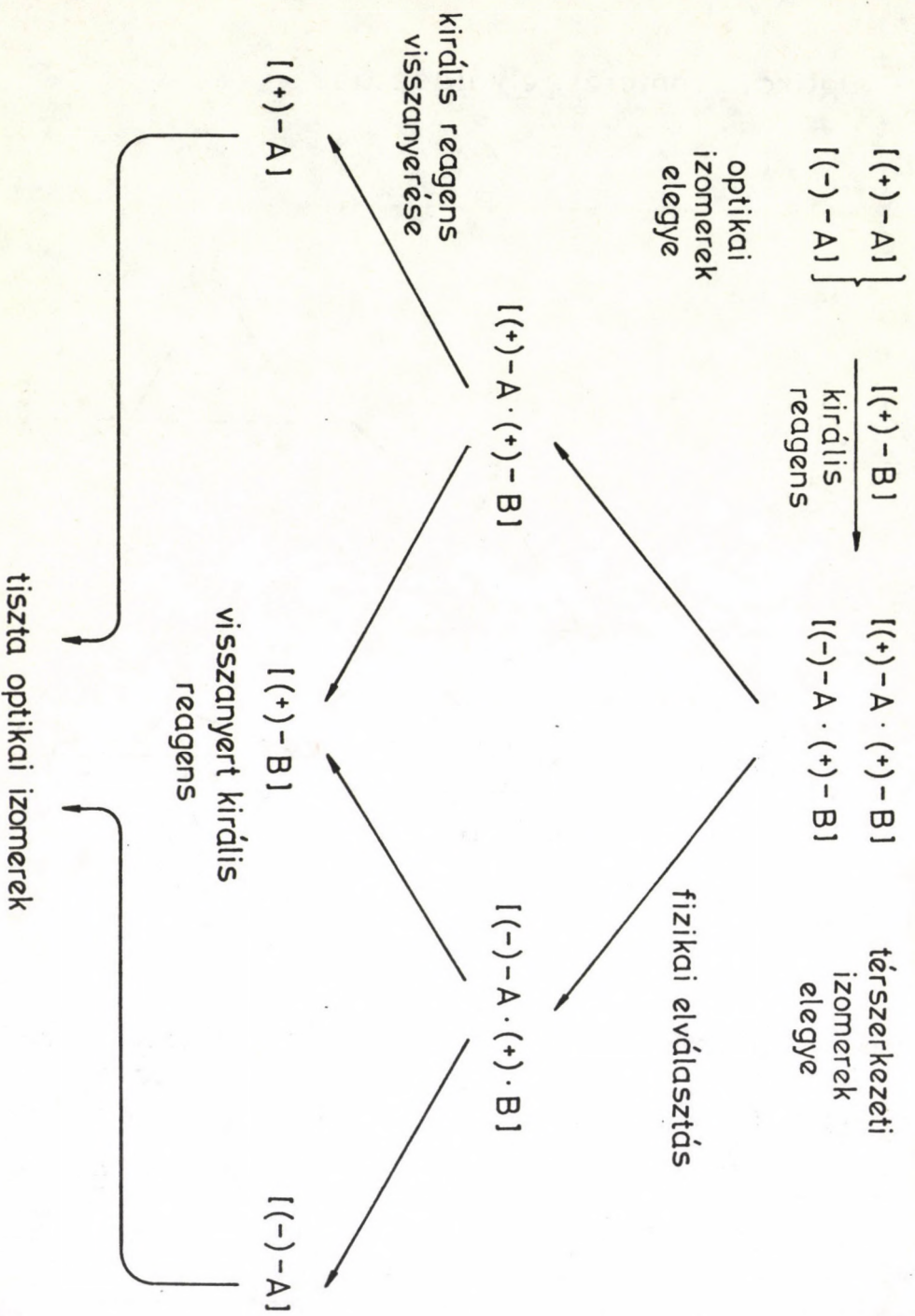
Optikai izomerek elválasztása

optikai izomerek
elegye
[(+)-A] és [(-)-A]

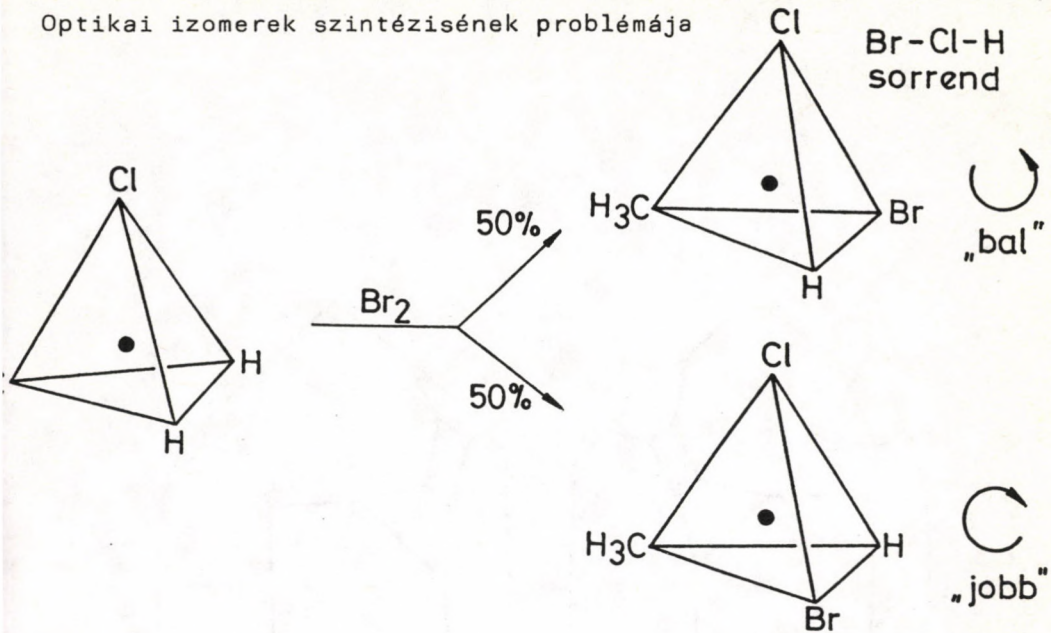
térszerkezeti izomerek
elegye
[(+)-A · (+)-B] és
[(-)-A · (+)-B]

5. ábra

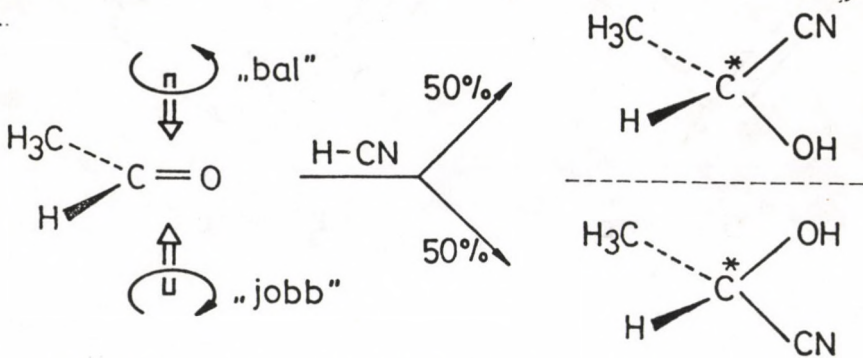

6. ábra

Optikai izomerek szintézisének problémája

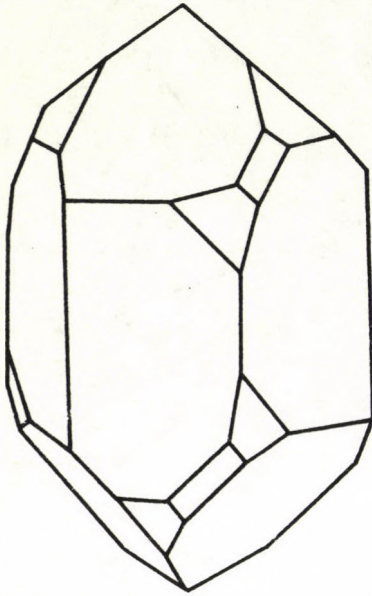
H - sorrend

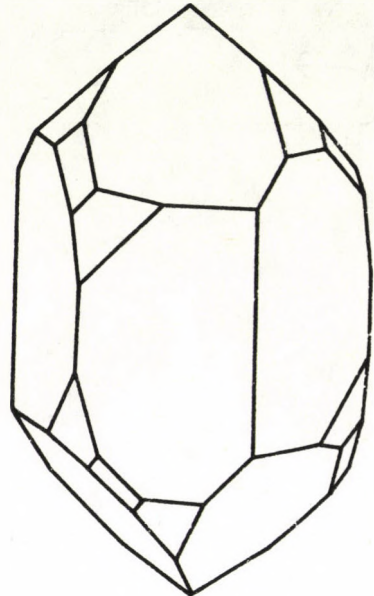
A nem királis Br₂ és HCN reagensek "nem ismerik fel" a "jobb" és/vagy "bal" irányt.

Királis szintézis csak királis reagenssel lehetséges, de egy királis molekula csak egy új királis molekulát hoz létre.

7. ábra

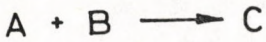
D - kvarc

L - kvarc

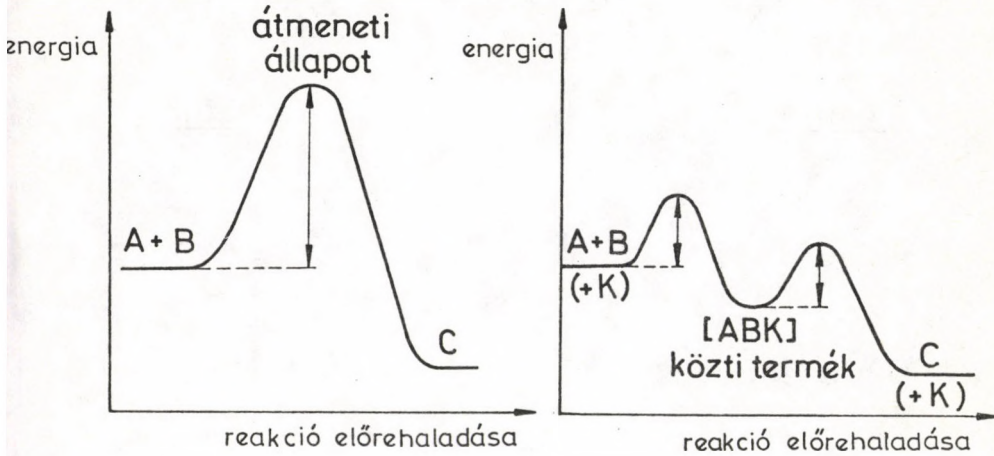
8. ábra

A katalízis fogalma az

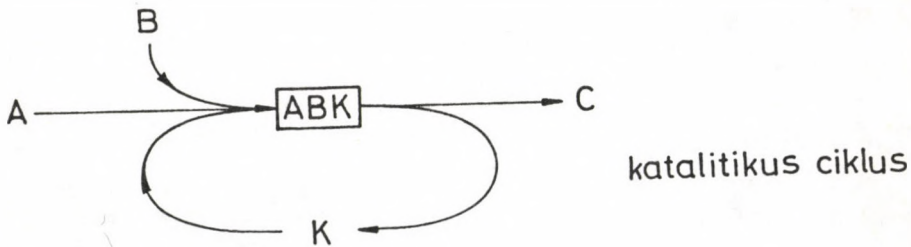
reakció példáján.

K = katalizátor

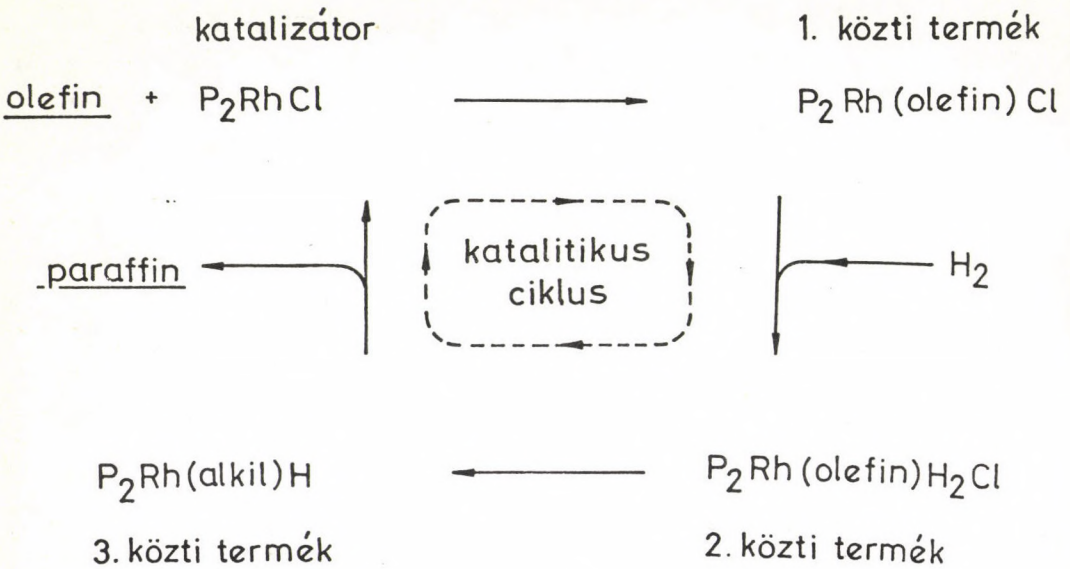
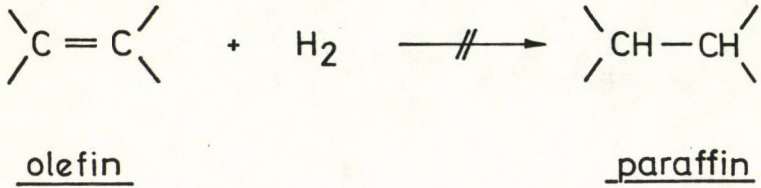
"egyszerű" reakció
nagy energiaszükséglet

katalizált reakció
kis energiaszükséglet

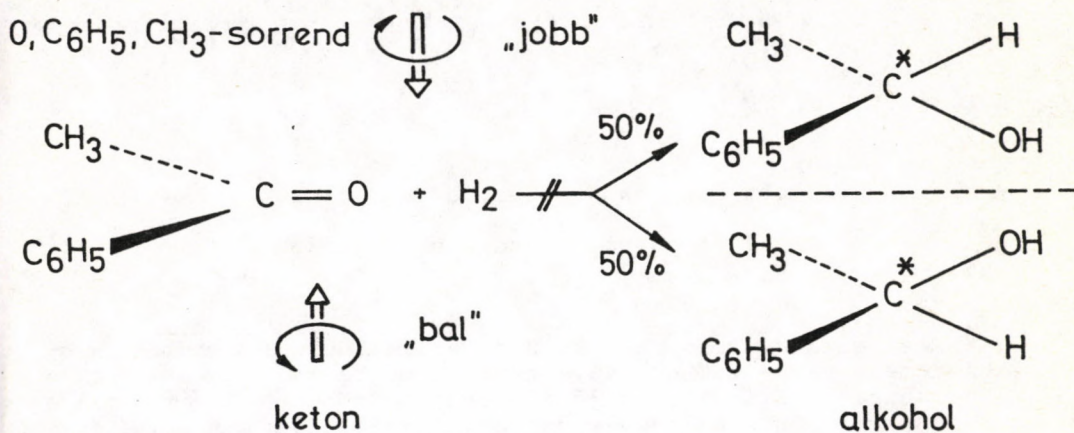
9. ábra

A katalizis kerülőutat jelent, de gyorsabb reakciót.
"Nem a legrövidebb ut a legjobb ut."

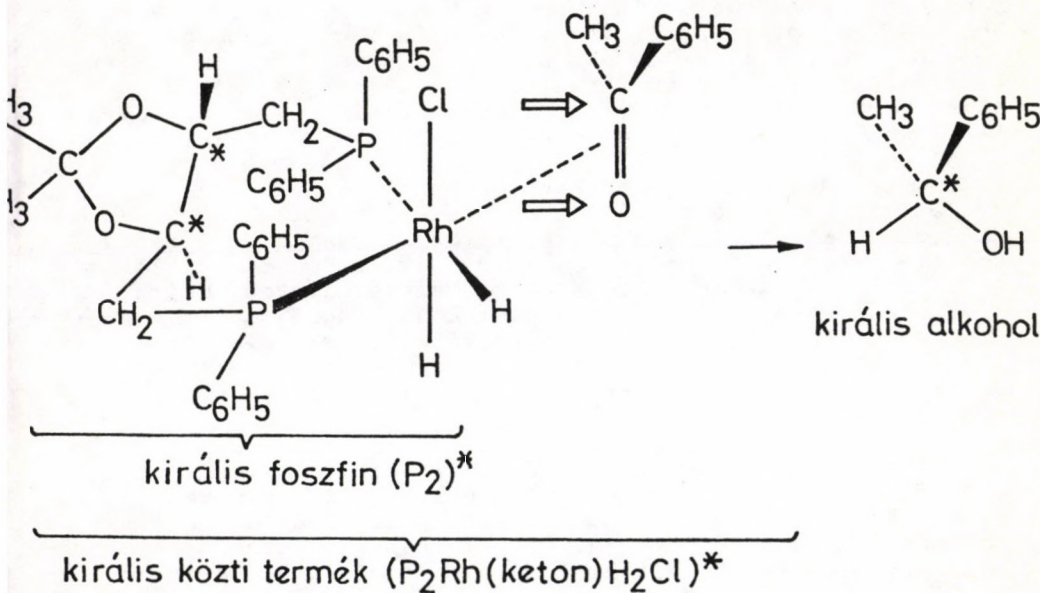

10. ábra

Az élővilág katalizátorai az enzimek, amelyek királisak és így az optikai izomereket tisztán állítják elő. Tudjuk ezt utánozni?

Királis katalizátorral:

Ezt nevezzük királis indukciónak.

11. ábra

Nemecz Ernő akadémikus, a VEAB alelnöke

Az 1986-os pályázatok ismertetése

Mint minden évben, most is nagy érdeklődéssel vártuk a meghirdetett vagy szabadon választott témákra szóló pályaművek beérkezését. Számszerűen jóval kevesebb mű vett részt a pályázaton, mint az elmúlt esztendőben, és már előljáróban jelezhetem, hogy ezek színvonala is igen heterogén volt. Egyesek mögött - természetesen az elsődíjas kisebbség esetében - igen magas színvonalu tudományos és műszaki kutató-kísérletező munka húzódik meg, a nagyobbik részben pedig fontos témakörben, becsületos szorgalmas munkával összeállított, de a rutinhoz közelítő pályázatról van szó. Ismét egy kisebbség: hanyagul odavetett ötletthalmaz nemcsak tudományos kutatómunka keltekeinek hijával, hanem többnyire egy pályaműhöz méltatlan külső megjelenés kíséretében. Természetesen ezeket teljesen figyelmen kívül hagytuk.

Nem hanyagolhatom el azokat a nehézségeket, amelyek egy ily széles tárgykörű pályázat elbírálása során szinte kényszerűen fellépnek. Meg kell valahogyan birkózni ugyanis az összehasonlithatatlanok egybevetésével egy oly nézőpont megtalálásával, ahonnét legalább elfogadható összemérést végezhetünk olyan, - hogy a mostani pályaművek közül ragadjam ki példámát, - mint pl... "A politikai és fegyveres küzdelmek Nyugat-Magyarországon 1922-ben" és a "Vastagszéntelepek lefejtésének vizsgálata a vertikális koncentrációk növelésének lehetőségei", - között.

A pártatlan értékelést többfokozatu elbíráló rendszer működtetésével kívánjuk elérni. Minden pályaművet előbb két szakbíró véleményez, majd a szakterületi összehangolást a szakbizottság vagy elnöke végzi el. Így kerülnek a javaslatok az alelnökhöz valamennyi szakterület javaslatainak egybevetése céljából, s végül valamennyi elzőző véleménnyel együttesen a Veszprémi Akadémiai Bizottság elé végső döntés céljából. Az első díjra javasoltakhoz még az akadémia elnökének hozzájárulását is meg kell szereznünk. Ilymódon mindenki számára megnyugtató végeredményhez jutunk.

Ez évben 38 pályamű érkezett /64 pályázóval/ melyek közül - a megyei pályázatokat is ideszámítva - 6 első, 11 második és 7 harmadik díjat nyert el. A pályázati díjak végösszege 181.000,- Ft, amelyből 52.000,- Ft-ot az Ipari Minisztérium vállalt magára az öt érdeklő 7 pályamű díjazására. Talán nem érdektelen egy rövid statisztika.

Beérkezett pályázatok: 38/64 pályázóval
Díjnyertes pályázatok: 24/181.000 Ft összegben

Megyék szerint	Beérkezett	Díjazott	Díj összege
Fejér megye	5	2	24.000,-
Győr-Sopron megye	9	5	38.000,-
Komárom megye	5	2	12.000,-
Vas megye	4	3	20.000,-
Veszprém megye	12	10	73.000,-
Zala megye	2	1	6.000,-
Pest megye	1	1	8.000,-
Ö s s z e s e n :	38	24	181.000,-

Szaktanárságok

Agrártudományi	5	3	24.000,-
Bányászati	3	2	18.000,-
Biológiai	4	3	28.000,-
Erdészeti	2	0	-
Jogtudományi	2	2	14.000,-
Kémiai	1	1	6.000,-
Műszaki	2	1	8.000,-
Orvostudományi	7	3	20.000,-
Rendszerelméleti	2	2	14.000,-
Társadalomtud. I.	3	2	14.000,-
Társadalomtud.II.	5	4	27.000,-
Területfejlesztési	2	1	8.000,-
Ö s s z e s e n :	38	24	181.000,-

AZ AGRÁRTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁGNÁL

I. díjban részesült:

Dr. Weisz Ottó

"Fagyállóság elemzése a búzában"

című munkája, amely igen aktuális témakörrel foglalkozik, mivel szélsőséges éghajlatunk alatt gyakoriak az őszi gabonave-

tések fagykárjai, amely jelentős termékvesztéssel járhat. Különösen fontossá válik a télállóság ismerete, amikor külföldi vagy új hazai nemesítésű buzafajtákat vesznek termesztésbe nagyüzemi gazdaságaink. A szerző fagyállósággal kapcsolatos kutatásai kiemelkedő pályamunkát eredményezett.

III. díjat kapott:

Dr. Szabó Ferenc

"Lápterületi gyepekre alapozott husmarhatartás néhány tenyésztési tényezője" című tanulmánya. A pályázó a husmarhatartás tenyésztési tényezőit taglalva ad választ, mely keresztezés a legalkalmasabb lápterületeink hasznosítására. A jelentős kiterjedésű lápterületeink kihasználása pedig fontos népgazdasági érdek.

A BÁNYÁSZATI, FÖLDTUDOMÁNYI ÉS ENERGETIKAI SZAKBIZOTTSÁGNÁL

I. díjat nyert:

Dr. Pera Ferenc

"A vastag széntelepek lefejtésének vizsgálata a vertikális koncentrációk növelésének lehetőségei" című tanulmánya. A szerző a hazai széntermelés egyik fő problémáját, a hatékonyságot érinti pályamunkájában. A főteszénomlasztásos termelési eljárás ugyanis nagymértékben járul hozzá a termelékenység növeléséhez, s vele az önköltség csökkentéséhez. A pályázat rendkívül alapos munka. A probléma minden részletére, a természeti, technikai feltételek megadására kiterjed, s végül megmutatja alkalmazásának eldöntését is műszaki és gazdasági paraméterek összehasonlítása útján.

III. díjban részesült:

Barabás Mihály, dr. Falus Gábor, dr. Gondozó György, dr. Fabiáncsics László

"Komplex ásványkutató /interaktív kutatási módszer/ az Oroszlányi barnakőszén medencében"

A szerzők munkájukban a kőszénkutatóban új elemeket, szemléletet is tartalmazó komplex kutatási módszert foglalnak össze, aminek továbbfejlesztése, finomítása, egyes kutatási területeken várhatóan gyorsabb, olcsóbb, szakmailag sokrétűbb kőszénkutatót tesz lehetővé.

A BIOLÓGIAI SZAKBIZOTTSÁGNÁL

I. díjban részesült:

Szakács Éva, Sági László, dr. Barnabás Beáta
"Az in vitro haploidindukció folyamatának vizsgálata buzánál /Triticum aestivum L./ és kukoricánál /Zea mays L./"
című pályamunkája. A pályázat a növényi biotechnológia egyik fontos területét az in vitro androgenezist választotta témájául. Külön érdeme, hogy mezőgazdaságunk két legjelentősebb kulturnövényével foglalkozik, így gyakorlati jelentősége is egyértelmű. A tanulmányban közölt eredmények nemzetközi összehasonlításban is megállják a helyüket.

II. díjat kapott:

P. dr. Zánkai Nóra
"Cyclops fajok postembrionális fejlődése különböző évszakokban a Balatonban"
című munkája. Az evezőlábu rákok az utóbbi években a Balatonban jelentősen elszaporodtak. Fontos haltáplálékként szerepelnek, továbbá észrevehetően befolyásolják a Balaton vízminőségét. A dolgozat ezeknek a fajoknak postembrionális fejlődését vizsgálja. Eredményei ujszerűek, és bizonyára más országok édesvízi tavaira is jellemzőek. A kapott adatok elősegítik a halhustermelés előrejelzését.

II. díjat nyert:

Dr. Tátrai István és Istvánovics Vera
"Halak szerepe az algák számára hozzáférhető tápanyagok recirkulációjában a Balatonban"
című tanulmány, amely a Balatonban élő legnépesebb halfaj, a dévérkeszeg hatását vizsgálja a tápanyagforgalomra és vízminőségre. A szerzők arra a következtetésre jutottak, hogy a keszegfélék biomassájának csökkentése a Balatonban várhatóan vízminőség javulást eredményezne.

A JOGTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁGNÁL

II. díjban részesült:

Dr. Szabó Lajos
"A képviselő, a demokrácia a helyi önállóság érvényesülése az államigazgatásban"
című tanulmánya, amely a tanácsdemokrácia érvényesülésének gyakorlati kérdéseit és a továbbfejlesztés lehetséges irányait dolgozta fel igen sokoldaluan és tartalmasan. A pályamunka a korrekt helyzetértékelés mellett számos ujszerű javaslatot tartalmaz, amelyek az államigazgatás egész területén a gyakorlati munkában jól hasznosíthatók.

A KÉMIAI SZAKBIZOTTSÁGNÁL

III. díjat kapott:

Dr. Horvátth Márton

"A vegyipari berendezések elektrokémiai korrózióvédelme"
A pályázat ipari tárolótartály katódos korrózióvédelmére kidolgozott megoldást mutat be laboratóriumi modellezésen, a modell és a védett tartály vizsgálatán keresztül. A módszer passzív védelemmel /festék, műanyagbevonat/ kombinálva hatásos és gazdaságos.

A MŰSZAKI SZAKBIZOTTSÁGNÁL

II. díjban részesült:

Hédai Lajos

"Plazmaolvasztásos direkt redukciós acélgyártási kísérletek" tárgyú pályamű, amely a kohászat egyik időszerű kérdésével, a vasoxid-tartalmu hulladékanyagok, illetve másod-nyersanyagok hasznosítási lehetőségeivel foglalkozik. Ujszerű témát dolgoz fel, amely jó kiegészítő olvasztási eljárás lehet a közeljövőben.

AZ ORVOSTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁGNÁL

II. díjat nyert:

Dr. Kulcsár Imre

"A szervezett nephrológiai ellátás első 10 éve Vas megyében"
A pályamunka áttekintést nyújt a Vas megyei vesebeteg gondozás korai kísérleteiről és a szervezett ellátás megteremtéséről. Feldolgozza a tíz éves szűrővizsgálat eredményeit, és ujszerű következtetésre jut a különösen veszélyeztetett korcsoportoknál. A pályamunka átfogó szintetizáló és igényes tartalmu, módszertani elvei a régió kórházai számára ajánlhatók.

III. díjban részesült:

Dr. Veress Gábor

"A VEAB területén működő elektrofiziológiai decentrum által szerzett tapasztalatok a supraventricularis aritmiák korszerű diagnosztikájában és terápiájában"
Az elmúlt 15 évben a klinikai elektrofiziológiai vizsgálat a kardiológiai centrumokban rutinszerűen végzett módszerré vált. A szerző pályamunkájában a VEAB területén működő elektrofiziológiai decentrum által végzett 140 klinikai elektrofiziológiai vizsgálat tapasztalatait ismertette.

III. díjat kapott:

Dr. Rácz Péter, Furó István, dr. Pócsik István
"A víz tulajdonságainak változása öregkori szürkehályogban"
című tanulmánya, amelyben a szerzők hosszabb idő óta folyta-
tott MNR-es spektroszkópiás vizsgálataikról számolnak be. Ki-
dolgozott módszerük jelentős mértékben hozzájárulhat a szür-
kehályog kialakulásával kapcsolatos ismeretek bővítéséhez.
Gyakorlati jelentősége abban van, hogy felkészíti a szemlen-
csével foglalkozó orvosokat a mágneses mag-rezonanciával mér-
hető jelenségek megítélésére.

A RENDSZERELMÉLETI SZAKBIZOTTSÁGNÁL

II. díjban részesült:

Harsányi János, Sándorfi Katalin, Varga István
"Bayer körfolyamat számítására alkalmas szimulációs program-
rendszer és gyakorlati alkalmazása"
című pályamunka fő érdeme, hogy a timföldiparra specifikus
új és tudományos igényű szimulációs rendszert fejlesztettek
ki, és azt sikerrel alkalmazták a Bayer-körfolyamat különbö-
ző konkurens kapcsolási sémáinak elemzésére és összehasonli-
tására, valamint a folyamat optimális munkapontjának megha-
tározására. Számításaikat üzemi kísérletekkel igazolták,
a rendszer alkalmazásba vétele megkezdődött.

III. díjat nyert:

Chován J. Tibor, Delzsényi Miklós, dr. Vass József
"Mikroprocesszoros irányító berendezés szakaszos kémiai re-
aktorhoz"
című pályázat tematikája igen korszerű és aktuális. Az ilyen
típusú irányító berendezéseknek jelentős szerepük van a jó és
a főleg állandó minőségű termékek előállításában. Az alkalma-
zott megoldás felhasználható szakaszos üzemi reaktorok auto-
matikus működtetésére.

A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI I. SZAKBIZOTTSÁGNÁL

II. díjban részesült:

Dr. Beszteri Béla
"A politikai kultúra elmélete és társadalmi gyakorlata"
című pályamunka a politikai kultúra elemzését tűzte ki célul
a politikatudomány, a politikai szociológia és a történettu-
domány komplex módszerével. Történeti áttekintést nyújt a ma-
gyar politikai kultúra előzményeiről, az 1945 utáni időszak-
ról, s bemutatja a politikai kultúra mai jellemzőit, pozitív
és negatív elemeit, megfogalmazza fejlesztésének feladatait.

A TÁRSADALOMTUDOMÁNYI II. SZAKBIZOTTSÁGNÁL

II. díjat kapott:

Nagy Miklós

"A komplex esztétikai nevelés hatása a gyermekek társadalmi beilleszkedésének folyamatára"
című dolgozat az esztétikai nevelés közvetlen és közvetett hatásait mint terápiákat állítja a gyermekek személyiség fejlesztésének központjába. A szerző több éven át gyermekcsoportokkal végzett kísérletei pozitív eredményekkel zárultak. A komplex esztétikai nevelés fejlesztő hatása, a produktivitás, a kulturális értékeket létrehozó szellemi légkör erősíti a közösséghez kötődés szálait, és ebben gyermek és tanár egyaránt jól érzi magát.

II. díjat nyert:

Horváthné dr. Bernáth Rózsa

"Alaktani megfigyelések a regionális köznyelvben"
című pályamunkája egy Győrben végzett élőnyelvi kutatás alapján tanulmányozta át a város nyelvhasználatának alaktani jellemzőit. A monográfia jellegű munka hasznos fogódzó lehet a regionális köznyelviség további kutatásához.

II. díjat kapott:

Dr. Sipőcz László

"A népoktatás alakulása, fejlődése Győr megyében az 1968 évi XXXVIII t. c. megjelenése utáni évtizedekben"
című tanulmány a dualizmus korabeli Győr megye népoktatásával foglalkozik korabeli sajtó és levéltári források felhasználásával. Az Eötvös féle törvény európai méretekben is jelentős alkotás volt. Valóra váltásának országosan érvényes tendenciái mellett Győr megyei sajátosságait vizsgálta a szerző.

megosztott III. díjat kapott:

Barták Péter

"Az önálló ismeretszerzési szokások és szükségletek kialakításának néhány tényezője az általános iskolában"
című dolgozata azt vizsgálja, hogy a nevelési-oktatási terv önfejlesztő aktivitást megcélzó programja hogyan valósítható meg, és milyen hatást gyakorol a tanítási és tanulási folyamatra.

A TERÜLETFEJLESZTÉSI ÉS TELEPÜLÉSTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁGNÁL

II. díjat nyert:

Somfai András

"Az uthálózat komplex szemléletű fejlesztése, és ennek falvakra várható hatásai"

című tanulmány a hazai uthálózatnak egy kevésbé vizsgált területét teszi meg tárgyául. A szerző a falvak és a faluközi uthálózat sorsát komplex módon szemléli, a teljes egység részének tekinti, de nem tekinti sem másodrendűnek, sem elhanyagolhatónak. Alapos kutatómunkát tükröznek a tanulmányhoz mellékelte térképek, térképrészletek, amelyek 1783-tól mutatják be az uthálózat változásait. Megállapítja, hogy a hibák többsége a társadalmi-gazdasági ellentmondások és különböző érdekkörök következménye volt. A társadalmi szükségletek - elsősorban az aprófalvak életterének bővülése iránti emberi igények - nem vizsgálhatók egyszerű gazdasági kérdésként. A tanulmányban jelzett "humán gazdaságosságot", mint gondolkodásmódot nemcsak az ország közlekedési ágazatában, hanem a társadalom egészében is el kellene terjeszteni.

GYŐR-SOPRON MEGYE TANÁCSÁNÁL

I. díjban részesült:

Dr. Jáki Katalin

"Győr-Sopron megye mezőgazdasága"

című pályamunkája, amely a megye mezőgazdaságának bemutatását igen magas szinten és jól végezte el. A tanulmány Győr-Sopron megye szakmai és társadalmi vezetése számára hasznos adattár lehet.

KOMÁROM MEGYE TANÁCSÁNÁL

I. díjat nyert:

Dr. Neiger Tibor

"A bányajog kártalanításra vonatkozó egyes rendelkezéseiről de lege lata"

című tanulmánya alapos történeti bevezetőben tárja elénk a bányakártalanítás jogi megoldásait és napjainkig kialakult fejlődését. Érdeme a dolgozatnak, hogy több helyütt is polemizálva, kritikusan veti fel a jogalkalmazás nehézségeit, ebből eredően a bírósági gyakorlat gondjait.

VAS MEGYE TANÁCSÁNÁL

I. díjat kapott:

Dr. Zsiga Tibor

"Politikai és fegyveres küzdelmek Nyugat-Magyarországon 1922-ben"

című dolgozata alapos, sok új ismeretanyagot adó munka. A szerző az elsődleges és másodlagos forrásértékű történelmi dokumentumokat egyaránt feldolgozta /Hadtörténelmi Levéltár, Vas megyei sajtótermékek/. A feltárt anyag birtokában helyesen elemzi az eseményeket, és jól láttatja az összefüggéseket. Vas megye helytörténelmi irodalma gazdagodott a pályamunkával.

A DIJNYERTES PÁLYAMUNKÁK ÖSSZEFOGLALÓI

Agrártudományi szakbizottság

Fagyállóság elemzése a búzában

Dr. Weisz Ottó

A biztonságos buzatermelés egyik alapfeltétele a fajták potenciális termőképességén és betegség rezisztenciáján túl a szélsőséges klimahatásokkal szembeni ellenállóság. Magyarországon a mediterrán jellegű tél, a száraz, hő nélküli tartós hideg egyaránt előfordul, ezért a nemesítőknak olyan buzafajtákat kell előállítaniok, amelyek a szélsőséges hideget, a hónélküli fagyokat is jól tűrik.

A télállóság egyik legjelentősebb összetevője a fagyállóság, ami genetikailag determinált bonyolult fiziológiai jelleg. A fagyállóság kialakulását a gentikai meghatározottság mellett jelentős mértékben a környezeti tényezők és a környezet-genotípus kölcsönhatások befolyásolják.

Pályázatom egyrészt e tényezők szerepét és hatásuk mértékét tartalmazza, vizsgáltam természetes és mesterséges /fitotroni/ körülmények között, másrészt pedig 12 fajtát magába foglaló teljes diallél elemzéssel és kromoszóma szubsztitúciós vonalak felhasználásával tanulmányoztam a fagyállóság öröklődését.

A dolgozatban közölt módszerek és eredmények felhasználhatók a fagyállóság öröklődésének további elemzésében, valamint hozzájárulhatnak a jelenlegieknél fagyállóbb buzafajták előállításához.

Lápterületi gyepekre alapozott husmarhatartás néhány
tenyésztési tényezője

Dr. Szabó Ferenc

Munkánk során három gazdaságban, lápterületi legelőkön tartott magyartarka, hereford valamint a két fajta kereszteződéséből származó F_1 és R_1 hushasznu szarvasmarha-populációk teljesítményének összehasonlító értékelését végeztük el.

A reprodukciós eredményeket vizsgálva azt tapasztaltuk, hogy a hereford fajta 4-6 %-kal nagyobb szaporulatot ért el, mint a magyartarka. A magyartarka x hereford F_1 populáció pedig 2,5-5 %-kal felülmulta a hereford eredményét is. Figyelemre méltó továbbá, hogy a 75 % hereford, 25 % magyartarka vérhányadu R_1 konstrukció e tekintetben a hereford és az F_1 állomány között - intermedier jellegű helyet - foglal el.

A hasznosult szaporulati eredmények és a borjak választás-kori testtömege összevont értékelése alapján ahhoz az eredményhez jutottunk, hogy a 100 tehenre jutó összes választott borju testtömegben a hereford fajta 12,6 - 13,8 tonna teljesítményét az F_1 anyák 32,1 - 33,8 %-kal, ugyanakkor a magyartarka tehének 7,9 - 11,2 %-kal multák felül.

A területegységen eltartható tehének száma, valamint a hasznosult szaporulati eredmények együttes figyelembe vételével során a választott borjak száma - 100 ha lápi legelőterületre vetítve - a hereford fajta esetében a legkedvezőbb - átlagosan 69,6 -, amely eredménytől az R_1 konstrukcióba tartozó tehének teljesítménye átlagosan 4,9 %-kal, az F_1 populációé 8,2 %-kal, a magyartarka tehéneké pedig 21,3 %-kal maradt el.

100 hektárra jutó összes választott borju testtömeg alapján az F_1 populáció 10-13 %-kal meghaladta a hereford fajta 12,03 tonna eredményét, ugyanakkor az R_1 konstrukció attól 1,2-1,3 %-kal, a magyartarka fajta pedig 12 %-kal elmaradt.

Bányászati, földtudományi és energetikai szakbizottság

A vastag széntelepek lefejtésének vizsgálata, a vertikális koncentrációk növelésének jelentőségei

Dr. Pera Ferenc

A mélyművelésű szénbányászatban a vastag széntelepek lefejtésének hatékonyságát leginkább a vertikális koncentrációval növelhetjük. A lehetséges technológiai megoldások közül egyszerű modellvizsgálattal választhatjuk ki a legmegfelelőbbet.

Ott, ahol a széleshomloku fűteszénomlasztásos fejtés természeti, technikai feltételei megvannak, a műszaki, gazdasági paraméterek összehasonlítása alapján ennek alkalmazását javasoljuk. Közülük is az egy kaparós, felső lefolytatásos pajzsbiztosítási rendszert tartjuk a legmegfelelőbbnek.

A magyar VHP 730-as pajzs jól megfelel a laposdőlésű, vastag széntelepek omlasztásos jövesztésével szemben támasztott szigorú /biztonsági, hatékonysági és ásványvagyonvédelmi/ követelményeknek, amelyeket az ajkai szénmedencében elért eredmények számszerűen is igazolnak.

A 35°-nál meredekebb dőlésű, dőlésben lefelé haladó frontfejtések omlasztásos jövesztésére fejlesztettük ki az angol DOWTY céggel és a Mecseki Szénbányákkal közösen a Béta-aknán üzemelő MVDO 120 típusú pajzsot.

Komplex ásványkutatás /interaktív kutatási módszer/
az Oroszlányi barnaköszén medencében

Barabás Mihály, dr. Falus Gábor, dr. Gondozó György,
dr. Fabiáncsics László

A fentiekben összefoglaltuk a komplex ásványkutatás, az OFKRV és az Oroszlányi Szénbányák által közösen kialakított, általunk interaktív kutatási módszernek nevezett rendszerét. A kutatási rendszer lényegében a köszénkutatásban jelenleg ismert földtani-geofizikai módszerek és eszközök kombinatív alkalmazásának optimális arányát igyekszik megvalósítani, miközben biztosítja a bányászat számára a geoinformációk maximális mennyiségét. A módszer gazdaságosságát számokkal is bizonyíthatnánk, de a szűkebb értelemben vett gazdaságosság véleményünk szerint nem elsődleges kritérium és érv a módszer alkalmazhatóságának megítélésében.

A rendszer-szemléletű, végtermék-centrikus kutatási módszer azonos nagyságú ráfordítás esetén nagyságrenddel nagyobb meny-

nyiségű és megbízhatóbb adatokat prezentál, csökkentve ezzel a bányászati kockázat mértékét. Ezért javasoljuk, hogy a helyi viszonyokra adaptálva és kibővítve, a szakemberek vizsgálják meg a rendszer alkalmazhatóságának lehetőségeit más barnaköszén-előfordulások kutatása során is.

Biológiai szakbizottság

Az in vitro haploidindukció folyamatának vizsgálata
buzánál /*Triticum aestivum* L./ és kukoricánál /*Zea
mays* L./

Szakács Éva, Sági László, dr. Barnabás Beáta

A biotechnológiai módszerek egyik felhasználási lehetősége a növénytermesztésben a haploidok és dihaploidok előállítása, homozigóta vonalak és törzsek létrehozására.

A dolgozatban a buza és a kukorica antérákból haploid kaluszt indukáltunk, majd növényregenerációval dihaploidokat állítottunk elő. A haploidindukció és rediploidizáció folyamatának tanulmányozása során megállapítottuk, hogy a haploidindukciót és a növényregenerációt döntően a genotípus és a táptalaj határozza meg. Az albinó növények szintén genotípus függők. Jelentős eredményeket kaptunk az embrioid képződés vizsgálatában is.

Chinese Spring/Cheyenne szubsztitúciós sorozat felhasználásával megállapítottuk, hogy a haploidindukciót és növényregenerációt poligén rendszer határozza meg, de némely kromoszóma /3A, 5A, 5B/ erősebb hatású gén/eke/t hordoz.

Kutatási eredményeink egyrészt felhasználhatók a haploidindukció és növényregeneráció folyamatának további elméleti tanulmányozására, másrészt a buza- és kukoricaneemesítésben homozigóta törzsek előállítására.

Cyclops fajok postembrionális fejlődése különböző
évszakokban a Balatonban

P. dr. Zánkai Nóra

A Balaton nyílt vizében domináns 3 Cyclops faj fejlődését, generációs számát és diapauza állapotát vizsgálták közel természetes viszonyok között. Mindhárom faj him példányai rövidebb idő alatt váltak ivaréretté, mint a nőstények. A kifejletté válás előtti cop. V. lárvastádium tartott a leghosszabb ideig.

A Balatonban a *Cyclops vicinus*-nak évente 3 generációja fejlődik ki: tavasszal, ősszel és télen. A tavaszi generáció cop. IV. példányainak kb. 50 %-a május végén, június elején aktív majd inaktív diapauza állapotba kerül. Irodalmi adatokat is figyelembe véve, úgy tűnik, e faj generációinak száma a víz trofitásától függ.

Az *Acanthocyclops robustus* f. *limnetica* melegvizkedvelő / 14 C°/. Évente 7 generációja fejlődik ki május és szeptember között, átlagosan kéthetes időközökben. Inaktív diapauzája nem volt megfigyelhető. Generációinak száma a víz átlagos hőmérsékletétől függ.

A *Mesocyclops leuckarti*-nak ősszel egyetlen generációja fejlődik ki. A téli generáció cop. V. lárvastádiumban levő példányai 10 C°-nál hidegebb vízben aktív, január végétől inaktív diapauza állapotba kerülnek, mely márciusban fejeződik be.

Halak szerepe az algák számára hozzáférhető tápanyagok recirkulációjában a Balatonban

Dr. Tátrai István, Istvánovics Vera

Nyári időszakban limnokorallokban vizsgáltuk a Balaton legnépesebb halfaja, a dévérkeszeg hatását a vízminőségre, a tápanyagdinamikára.

A víz a limnokorallokban a Balatonhoz hasonlóan jól keveredett, amiből az következik, hogy azok a szimulációs kísérletekben jól használhatók. A pH a magas elsődleges termelés ellenére is a halas limnokoralokban volt a legmagasabb, valószínűleg az intenzívebb lebontó folyamatok következtében.

Két csúcst mérünk az elsődleges termelésben, amely a halas limnokoralokban volt a legmagasabb.

Az összes nitrogén csaknem fele szervetlen eredetű volt, és az a halak nitrogén kiválasztása következtében nőtt a kísérlet alatt. Az összes oldott foszfor jól követte az elsődleges termelés lefutását a halakat tartalmazó limnokoralokban, amelyek mennyisége, elsősorban a dévérkeszeg foszforkiválasztása miatt, fokozatosan nőtt.

A jelen és a korábbi vizsgálataink alapján felmerül a biomanipuláció lehetősége a Balaton esetében is. A keszegfélék biomasszájának csökkentése a Balatonban várhatóan vízminőségjavulást eredményezne.

Jogtudományi szakbizottság

A képviselet, a demokrácia, a helyi önállóság érvényesülése az államigazgatásban

Dr. Szabó Lajos

A pályamunka felvázolja a szocialista demokrácia kialakulásának általános feltétel és eszközrendszerét. Rövid fogalom meghatározás mellett, főként a felszabadulást követő időszakra kiterjedően történelmi visszpillantást nyújt a demokrácia fogalmának értelmezéséről az állami mechanizmusban, különösen a tanácsi szervezetben.

A képviseleti demokrácia tanácsi gyakorlata körében - elsősorban, de nem kizárólagosan Veszprém megyei példákra alapozva - foglalkozik az érdekfeltárás folyamatának jellemzőivel, a községi és a városi érdekek megfogalmazása esetlegességeivel, a lakossági igények kritikus rangsorolásának helyzetével, a tanácstestületi állásfoglalás rangjára kerülő érdekegyeztető munka fogyatékoságaival és rész-eredményeivel, az érdekképviselet új intézményei /megyei tanácsatagi csoport, városkörnyéki bizottság, előljáróság/ tevékenységének kezdeti tapasztalataival, az üdülőhelyi érdekképviselet mint sajátosan balatoni tájegységi tényező Veszprém megyei megnyilvánulási formáival.

A dolgozat elemzi a döntéselőkészítés és a döntéshozatal tanácsi gyakorlatát, hangsúlyozottan szól a testületi munka megalapozásának módszereiről, a döntéselőkészítést befolyásoló tényezőkről, a tanácstestületi határozatok végrehajtásának ellenőrzése társadalmi jelentőségéről. E körben nem csupán megyei, hanem másutt is tapasztalt és alkalmazható módszereket is számba vesz és minősít.

A tanulmány értékeli a tanácsok szakigazgatási struktúra alakítási hatáskörét, az e körben kibontakoztatható tanácsi önállóság fogyatékoságait, a túlzott ágazati szemléletből és a rugalmatlanságból eredő gondokat. Különös hangsúllyal foglalkozik a tanácsrendszer megalakulása óta lényegileg változatlan megyei tanácsi szakigazgatási struktúra továbbfejlesztésének lehetőségeivel, felvázol e körben egy esetlegesen szóbajöhető megyei szervezeti sémát.

A dolgozat hangsúlyozza a tanácstagok képviseleti szerepét, az ennek ellátásához szükséges szakmai tájékoztatás fontosságát, értékeli a tanácsok lakossági kapcsolatait, érinti a képviseleti testület tagjai és a szakmai apparátus egymáshoz való viszonyát. A tanulmány az egyes felvetett problémák összegezéséeként javaslatokat tartalmaz a helyi tanácsok munkájának eredményesebbé tételére, a továbbfejlesztés irányaira.

A tanulmány gyakorlati felhasználhatósága: községi és városi tanácsstagok, tanácsi apparátusi szakemberek, a megyei szakigazgatási szervezetben dolgozók, a megyei képviselőtestületben tevékenykedők körében, továbbá az államigazgatás egész területén, különösen a tanácsigazgatásban dolgozók körében lehet hasznos a tág áttekintést nyújtó helyzetértékelés és problémafelvetés megismerése.

Kémiai szakbizottság

Vegyipari berendezések elektrokémiai korrózióvédelme

Dr. Horvátth Márton

A Peremartoni Vegyipari Vállalat monoammónium-foszfát tároló tartályainak korrózióvédelme érdekében laboratóriumi vizsgálatokat folytattunk. Az elektrokémiai mérések segítségével megvizsgáltuk az anódos és katódos védelem lehetőségét. Meghatároztuk a katódos védelem paramétereit. A tartályt modellezve megállapítottuk a különböző anódrendezésekhez tartozó potenciáeloszlási viszonyokat. A modellezés alapján kijelöltük az anódok és a potenciálmérőhelyek pontos helyét. Tanulmányoztuk a folyadékszint ingadozásának hatását.

A laboratóriumi vizsgálatok tapasztalatai alapján megépítettük a tartály katódos védelmi rendszerét és tanulmányoztuk a nagy tartályban kialakuló potenciáeloszlást. Az adatok értékelésével megállapítottuk, hogy a modellezés tapasztalatai átvihetők a hasonló geometriájú üzemi berendezések katódos védelmének tervezésére.

A Peremartonban alkalmazott osztott anódrendszerhez aktív vezérlő berendezést terveztünk és készítettünk, amelynek felhasználásával javíthatók a potenciáeloszlási viszonyok.

A dolgozatban kísérletet teszünk a védelem gazdaságosságának elemzésére is.

A katódos védelem részletesen leírt módszerét a vegyipari vállalatok más problémáinak megoldásánál is a siker reményében lehet alkalmazni.

Műszaki szakbizottság

Plazmaolvasztásos direkt redukciós acélgyártási kísérletek

Hédai Lajos

Ismeretes, hogy a direkt redukciós acélgyártási eljárások egyre inkább terjednek. Az egyik legperspektivikusabb direkt redukciós módszer a plazmaolvasztásos eljárás lehet, mivel annak alkalmazása a következő előnyökkel jár:

- 1/ Megvalósítható az egylépcsős acélgyártás, aminek következtében csökken a termelés munkaigényessége és beruházás-igényessége.
- 2/ A redukciós sebesség nagy mértékben felgyorsítható, egyrészt a magas hőmérsékletű hidrogén gáz fáklyában az atomos és ionos állapotú hidrogénnel, másrészt a kb. 2000 °C hőmérsékletű fémfürdőben az oldott állapotban levő karbonnal.
- 3/ A plazma-olvasztással olyan tisztasági fokozatu acélféltérmetek állítható elő, amely kellően megválasztott üstmetallurgiai módszerrel különböző minőségű nagyfolyáshatáru, jól hegeszthető acélminőséggé alakítható. Az utóbbi körülmény alkalmassá teszi az eljárást különböző változó piaci minőségi igényekhez való alkalmazkodásra.
- 4/ A plazma-olvasztásos eljárással feldolgozhatókká válnak a különböző poralaku és aprószemcsés hulladékanyagok és másodnyersanyagok /acélgyártási és nagyolvasztói szállópor, acélreze, a bauxit vastalanításnál képződő Fe_2O_3 -koncentrátum/.

A szerző nagylaboratóriumi kísérleteket végzett a plazmaolvasztásos direkt redukciós acélgyártás megvalósítására. A kísérletekhez 20 kW és 100 kW teljesítményű plazma-generátort alkalmazott. A kísérletekhez felhasznált kiindulási anyagok a következők voltak: acélreze, bauxit vastalanításánál képződő Fe_2O_3 , öntöttvas forgács. Az elvégzett kísérletek során sikerült előállítani olyan tisztasági fokozatu acélféltérmetet, amely kellően megválasztott üstmetallurgiai kezeléssel nagyfolyáshatáru, jól hegeszthető acél késztermékké alakítható át.

Orvostudományi szakbizottság

A szervezett nephrológiai ellátás első 10 éve Vas megyében

Dr. Kulcsár Imre

A szerző a bevezetőben rövid történeti áttekintést nyújt a Vas megyei nephrológia korai kísérleteiről, majd a szervezett ellátás megteremtéséről.

A II. fejezetben kifejti, hogy aktív szerepet játszottak a vesebetegek felkutatásában, a tüdőszűrő állomásokhoz kötött komplex lakosságszűrés keretein belül. 1975-1985 között 389.860 szűrővizsgálat 3141 proteinuriás/haematuriás személyt /0,81 %/ emelt ki. Ezek továbbvizsgálatát végezték. Modellként ajánlják módszerüket más megyék részére is.

A III. fejezetben 90 vesebiopsia szövettani feldolgozásának eredményét mutatják be. Ugyanitt foglalkoznak 255 immunpatogenezisű glomeruláris betegség kezelésének eredményeivel. 104 betegnél alkalmaztak immunosuppressiót /ISU/. Részletezik a különböző kezelési módok effektusát mind a klinikai szindrómák, mind pedig a szövettani típusok oldaláról. Megállapítják, hogy az ISU-kezeltek közül 33 gyógyult /31,7 %/, 41 remissióba került /39,5 %/ és 30 beteg nem reagált a kezelésre. /28,8 %/.

A IV. fejezetben bemutatják a Vas megyei gondozás szervezetét, a funkciók megoszlását a különböző ellátási szintek között. Ezt ajánlják újonnan szervezendő centrumok figyelmébe. Részletezik 508 gondozott beteg sorsának alakulását, akiknek tulnyomó többsége krónikus glomerulonephritis volt. 113 betegük meggyógyult /köztük 1 Goodpasture szindrómás/, 35 meghalt, 41 dialízis programba került, jelenleg 38 vár beszűkült vesefunkciókkal dialízisre.

A VEAB területén működő elektrofiziológiai decentrum által szerzett tapasztalatok a supraventricularis aritmiák korszerű diagnosztikájában és terápiájában

Dr. Veress Gábor

Szerző a VEAB területén működő elektrofiziológiai decentrum által végzett 140 klinikai elektrofiziológiai vizsgálat tapasztalatait ismerteti.

Hangsúlyozza, hogy a megfelelő indikáció alapján végzett klinikai elektrofiziológiai vizsgálat sinus csomó betegségben, különböző supraventricularis ingerképzési és ingerület-

vezetési zavarokban hasznos a betegség súlyossági fokának el-
birálására, és az adekvat gyógyszeres vagy pacemaker kezelés
megválasztására.

Az elektrostimulációval egyidejűleg végzett intracardialis EKG
felvételek érthetőbbé és világosabbá teszik a komplex rhythmus-
zavarok megértését és interpretációját. Ez irányú tapasztala-
tait mind a medikus oktatásban, mind a szakorvos jelöltek to-
vábbképzésében jól kamatoztatták.

A viz tulajdonságainak változása öregkori szürkehá- lyogban

Dr. Rácz Péter, Furó István, Dr. Pócsik István

Az öregkori szürkehályog még messze nem tisztázott patho-
mechanizmusában fontos szerepet tulajdonítunk a szemlencse
fehérje - viz - ion egységében végbemenő változásoknak. A
lencsefehérjék pathológiás változásaival egyidejűleg a "kö-
tött" és "szabad" viz frakciók aránya is megváltozik a kata-
raktás szemlencséiben. Ezt a kérdést a fehérjéhez kötött viz
oldaláról, magmágneses rezonancia /MMR/ spektroszkópia al-
kalmazásával, a lencse fagyás-olvadási tulajdonságainak MMR
vizsgálatával tanulmányoztuk. Méréseink során korrelációt ta-
láltunk a szemlencse fagyás-olvadási viselkedése és a kata-
rakta mértéke között. Minél kifejezettebb volt a lencse borus-
sága, annál kisebbnek mutatkozott a hiszterézis; és fordítva:
minél áttűnőbb /transzparensabb/ volt a lencse, annál nagyobb
foku hiszterézist mértünk. Ez az összefüggés a makromolekulák
lencsén belüli elrendeződésével és a kataraktás fehérje-agg-
regátumok méretével hozható kapcsolatba. A kataraktás lencsé-
ben a fehérje-aggregátumok közötti vizterek megnövekedését
észleltük. A kapott eredmények az öregkori szürkehályog patho-
mechanizmusához új adatokat szolgáltatottak, amelyek a katarak-
ta-kutatás más, fontos eredményeivel együtt, reméljük közelebb
visznek minket az öregkori szürkehályog létrejöttének és prog-
ressziójának megismeréséhez, majd talán prevenciójához.

MMR mérési adataink további jelentőségét abban látjuk,
hogy felhasználhatók egy kitűnő, új képkalkotó diagnosztikus
módszer, a mag-spin tomográfia /MMR imaging/ szemészeti al-
kalmazásánál, a módszer érzékenyebbé tételében.

Rendszerelméleti szakbizottság

Bayer-körfolyamat számítására alkalmas szimulációs programrendszer és gyakorlati alkalmazása

Harsányi János, Sándorfi Katalin, Varga István

A Magyar Alumíniumipari Tröszt vállalatainál évek óta folynak a Bayer-rendszerű timföldgyári technológia számítógépes irányításának előkészületei. Ez jelenti egyrészt a timföldgyári körfolyamat matematikai modelljének elkészítését, az irányítási cél megfogalmazását, az irányítási stratégia kialakítását, az irányítás hardver és szoftver feltételeinek megteremtését.

A különböző - hazai és külföldi - kutatóhelyeken, vállalatoknál számtalan modellezési és irányítási koncepció született /1,2,3...9,/ stb. Ezek különböző megszorításokkal, adott cél és feltételrendszer esetén, meghatározott számítástechnikai eszköztár mellett alkalmazhatók.

Vállalatunknál a Veszprémi Vegyipari Egyetem Vegyipari Kibernetikai Önálló Tanszéki Csoportjának kutatási eredményeire /7, 8, 9/ támaszkodva az irányítási koncepció kialakításánál az összetett technológiai rendszer hierarchikusan felépülő "kvázistacioner" modelrendszerét használtuk fel /7/.

Az irányítási szoftver a körfolyamat szimulációs programjára épül, amely a modellhez hasonlóan hierarchikus felépítésű.

A szimulációs programrendszerrel szemben az alábbi követelményeket támasztottuk:

- alkalmas legyen a Bayer-körfolyamat szimulálására,
- lehetőség legyen az alrendszerek vagy elemek szimulálására a teljes körfolyamat szimulálása nélkül is,
- adaptálható legyen más timföldgyárakban,
- a körfolyamat elemei és azok kapcsolatának viszonylag gyakori változása könnyen kezelhető legyen,
- a programrendszer használata ne igényeljen jelentős számítástechnikai ismereteket.

Tanulmányunkban ismertetjük az általunk kifejlesztett programrendszer felépítését, bemutatjuk realizációját a vállalat IBM SERIES/1 gépén, valamint kitérünk gyakorlati alkalmazhatóságára.

A rendszer működtethető más hazai timföldgyárakban is, a fejlesztési tapasztalatokat hasznosíthatja az Alumíniumipari Tervező Vállalat és más, az alumíniumipari tröszttel kapcsolatban álló timföldgyár.

Mikroprocesszoros irányító berendezés szakaszos kémiai reaktorokhoz

Chován J. Tibor, Debzsényi Miklós, Dr. Vass József

A szakaszos kémiai reaktorok szabályozástechnikai szempontból nemlinearitásuk miatt nehezen irányíthatóak, s általában egy-egy reaktort különböző termékek előállítására is felhasználnak. Ezekben a reaktorokban endoterm vagy exoterm reakciók játszódhatnak le. Az állandó termékminőséget a nyersanyag mennyiségét, hőmérsékletet, nyomást szigorúan előíró időprogramok szerinti üzemeltetéssel lehet elérni.

A követelmények állandó emberi felügyelet esetén is nehezen elégíthetők ki. A gyakrabban több műszakra kiterjedő sarzs idő további nehézséget jelent. Az utólagos ellenőrzés, hibák okainak feltárása lehetetlen vagy rendszerint nagyon szubjektív.

A szakaszos reaktorok irányítása célszerűen az adott technológiai rendszerhez könnyen illeszthető, rugalmas működést és az események dokumentálását lehetővé tevő, automatikus működésű berendezéssel oldható meg.

A BPC-01 típusú berendezés speciálisan szakaszos gyanta-főző reaktorok irányítására kialakított folyamatirányító mikroszámítógép. A berendezés fő funkciója, hogy az alapanyagok hagyományos módon történő bemérése után a felfűtési szakasz kezdetétől a hűtési szakasz végéig az előírt hőfokprogram alapján szabályozza a reaktor hőmérsékletét. A receptben meghatározott előírások szerint figyelmezteti a kezelőt a szükséges műveletek elvégzésére, az esetleges gőz, víz, táplevegő kimaradásokra valamint az előírt hőmérsékletektől való lényeges eltérésekre. A jelzéseket, figyelmeztetéseket valamint a főzési program lépéseit a regisztrálón vonalkódok formájában fel is jegyzi.

A készülék egyszerre 5 főzési programot tárolhat, amelyeket kikapcsolt állapotban is megőriz. Egy-egy program maximum 16 műveleti lépésből /fűtési műveletek, kézi műveletek/ állhat.

Társadalomtudományi I. szakbizottság

A politikai kultúra elmélete és társadalmi gyakorlata

Dr. Beszteri Béla

A téma elméleti és gyakorlati fontossága abból következik, hogy a marxista politikaelmélet időszerű feladata a társadalom politikai rendszerének elméleti vizsgálata. Ennek egyik önálló eleme a politikai kultúra, mint a politikai rendszer szubjektív oldala. A politikai kultúra áthatja a politikai szervezeteket, vezérli és irányítja a politikai magatartásokat.

A pályamű e kérdéskörök elméleti vonulatait és gyakorlati érvényesülését vizsgálja, különös tekintettel a magyar politikai kultúra népi demokratikus korszakbeli, a szocializmus építésének dogmatikus torzulása, majd a szocializmus megújulásának időszakában. Bemutatja a politikai kultúra mai jellemzőit, pozitív és negatív elemeit. Kísérletet tesz arra, hogy felvázolja a politikai kultúra fejlesztésének feladatait és utjait; ezen belül a propaganda feladatait.

A témakört a szerző a politikatudomány, a politikai szociológia és a történettudomány komplex módszerével tárja fel.

A hazai politikaelméleti és - történeti kutatások jelenlegi állapotát figyelembe véve /új tudományos diszciplináról van szó/ az értekezés számos új tudományos eredményt tartalmaz: mindenekelőtt a hazai politikai kultúra történeti vonulatainak és jellemzőinek bemutatásával, mai helyzetének, dilemmáinak feltárásával, fejlesztése lehetséges utjainak, a nevelés és a propaganda lehetőségeinek és határainak megismerésével. Elemezi és értékeli a témakör tudományos előzményeit, szakirodalmát, átfogó bibliográfiát is ad erről. A témakört széles nemzetközi spektrumba helyezi: beágyazza a nemzetközi ideológiai harc kérdéskörébe; bemutatja a közép-kelet-európai régió jellegzetes vonásait.

A téma feldolgozása fontos hozzájárulás kíván lenni a reális szocializmuskép kialakításához, annak egy kiemelt fontosságú területén, a politikai kultúra vonatkozásában.

A VEAB régió területén a pályázat eredményei messzemenően hasznosíthatóak. Különösen:

- A régió egyetemének és főiskoláinak marxizmus-leninizmus tanszékein, ahol a filozófia és a tudományos szocializmus oktatásában nagy segítséget tud nyújtani az oktatóknak;
- A régió minden megyéjében működnek a megyei pártbizottságok oktatási igazgatóságai. Ezekben az intézményekben a követ-

kező tanévben vezetik be a politikatudomány ill. a tudományos szocializmus studiumok oktatását. A tanári felkészülést és továbbképzést messzemenően szolgálja a politika-elmélet és politikai gyakorlat e kérdéskörének elmélyült megismerése, annál is inkább, mert e témakörben az eddigi publikációk még csak kísérletek.

- A pártoktatás tömegtanfolyamain most kerül bevezetésre egy új oktatási forma: A szocializmus politikai rendszerének működése és fejlődése. Ennek propagandistái számára elméleti, gyakorlati és módszertani segítség lehet, ha az e pályaműben végzett elemzéseket rendelkezésükre bocsátják.
- A pályázatra benyújtott értekezés közvetlenül hasznosítható a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány megalakulása, a párt újjászervezésének, a munkáshatalom megvédésének 30. évfordulója kapcsán "A szocializmus megvédése és megújulása hazánkban" c. témakörben most kibontakozó tudatformáló és nevelő munkában, különösen az általános és középiskolai történelemtanárok felkészítése, továbbképzése során.

Társadalomtudományi II. szakbizottság

A komplex esztétikai nevelés hatása a gyermekek társadalmi beilleszkedésének folyamatára

Nagy Miklós

1. Célok és módszerek:

A tanulási nehézséget előidéző mozgásos funkciók gyökerei genetikai, szülési rendellenességekre és szociális tényezőkre vezethetők vissza. Korrigálásukra a kisiskolás korban még van lehetőség, melynek eredményeképpen közösségi-társadalmi beilleszkedésük zavarai is csökkenthetők, vagy feloldhatók. Az indirekt fejlesztés eszközszerébe jól illeszkedik az esztétikai nevelés, mely túllépve saját és a személyiségre gyakorolt hatásán, a mozgáskoordinációban is fejlődést idéz elő.

Kísérletünkben az anyanyelvi nevelés köré csoportosítottuk azokat az esztétikai nevelésben szerepet vállaló területeket, tantárgyakat, melyek természetes módon fejlesztik a gyermekek vizuomotoros funkcióit /környezetismeret, technika, rajz, testnevelés, ének-zene/.

2. Eredmények:

A különféle tesztekben nagyon heterogén, iskolaéretlen gyermekek is közösségben maradtak az év végén, s valójában egy sem maradt le közülük.

A kísérleti osztályok nevelőközösségének vezetői stílusában, - a pozitív érzelmeket előtérbe helyező, emberközeli módszerek alkalmazásával - magasabb mértékű demokratikus vonás érvényesült.

A kísérleti osztályos tanulók a vizsgálati szituációkban ol-
dottabban, természetesebben viselkedtek, mint a kontroll
osztályosok.

Az MCD-s tanulók képességének fejlődését, személyiségének
kibontakozását a vizsgálati eredmények matematikai értéke-
lése igazolja.

3. A felhasználhatóság területei:

- az óvodákban, az általános iskolák alsó és felsőtagozatában,
- az óvónőképzés, a tanító és tanárképzés,
- az óvónők, a tanítók és tanárok továbbképzésében.

Alaktani megfigyelések a regionális köznyelvben

Horváthné dr. Bernáth Róza

Tanulmányom témája illetve tartalma a győri regionális
köznyelv teljes alaktani feldolgozása.

Bevezetésként bemutatom kulturtörténeti, anyanyelvi és mű-
veltségi szempontból a várost és lakóit. Rövid kitekintést
adok a múlt századi regionális emlékekre. Ezután mutatom be
a mai élőbeszéd regionális alaktanát részletesen példákkal,
és előfordulási arány feltüntetésével.

Az I. fejezet a győri regionális köznyelv rövid hangtani be-
mutatása.

A II., egyben fő fejezet az alaktani jelenségek kidolgozása:
szótő, képzők, jelek, ragok sorrendjében.

Tudomásom szerint ilyen átfogó és részletes tanulmány a
regionális élőbeszéd alaktanáról még nem jelent meg nemcsak
a VEAB, de más régióban sem.

A népoktatás alakulása, fejlődése Győr megyében az 1868. évi XXXVIII. t.c. megjelenése utáni évtizedekben
/1868-1890/

Dr. Sipőcz László

Az 1868. évi XXXVIII. törvény a magyar népoktatás történetének egyik legfontosabb állomása, amely a polgári fejlődés elengedhetetlen feltételét; az elemi oktatás kötelezővé tételét mondta ki, s annak biztosításáról kívánt gondoskodni. A törvény európai méretekből is jelentős alkotás volt - nálunk sokkal fejlettebb országokat előztünk meg kiadásával -, s alkotója történelmi távlatból nézve is tiszteletet érdemel humanizmusáért, mélyen demokratikus gondolkodásáért. Eötvös József törekvéseinek eredményeit szocialista oktatási rendszerünk, jelen vívmányaink történelmi előzményei között tartjuk számon.

Nem csökkent a törvény alkotójának érdemeit a gyakorlati megvalósítás nehézsége, lassúsága sem. A végrehajtás előtt tornyosuló akadályok; a felekezetek féltékenysége, a szükséges anyagi eszközök hiánya, a nép szegénysége és közönye az Eötvös által tervezett fejlődés ütemét lelassították, de a polgári rendszerű népoktatás alapjait a törvény lerakta, az első és egyben legnehezebb lépések megtételét elősegítette.

Győr megyében, dolgozatom témájának helyszínén a törvény valóra váltásának országosan érvényes tendenciái mellett helyi sajátosságok is hatottak, érvényesültek. Az a tény, hogy a Győr megyei népiskolák döntő többsége a tárgyalta évtizedekben a felekezetek kezén volt, mind az iskolafenntartás kérdéseiben, mind pedig az oktatás és nevelés tartalmában meghatározó körülménynek bizonyult. A felekezeti jelleg hatása nem egyszer ellentmondásos formában jelentkezett. Elvitatathatlan tény, hogy a pannonhalmi főapát és a győri megyéspüspök sokat fáradozott a megye katolikus népiskoláinak fejlesztéséért, de ugyanakkor sokat ártott is a községi közsök iskolák létrehozásának makacs akadályozásával.

A közel negyedszázad alatt megtett ut azonban minden torzulásával együtt is előremutató. A düledező, felszerelés nélküli iskolák nagy részét - még ha sokszor csak a hatóság kényszerítő fellépésére is - átépítették, s a legszükségesebb taneszközökkel ellátták. Nagyobb mérvű volt a fejlődés a tankötelezettség teljesítése terén; 22 év alatt közel 30 %-os emelkedés történt. Az országos átlagot a megyei mutató végig meghaladta, s a bár a különbség mértéke fokozatosan csökkent, 1890-ben még mindig több, mint 7 % volt.

Gyarapodott a tanítók száma, emelkedett a képesítéssel rendelkezők aránya. A törvény megjelenése utáni években a

tanítók nagy részének képzetlensége miatt a népiskolák többségében csupán a legegyszerűbb ismereteket tanították, még a térkép is csak "kacsaringós rajzolás"-nak számított, de a két évtizeddel későbbi tanfelügyelői jelentésekben már azt olvashatjuk, hogy a kötelező tantárgyakat szinte minden iskolában oktatták.

A dolgozatban felsorolt tények és adatok a cél felé vezető ösvény lassu előre haladása mellett annak kanyargásait, megtorpanásait is jelzik.

Az önálló ismeretszerzési szokások és szükségletek kialakításának néhány tényezője az általános iskolában

Barták Péter

Dolgozatunkban az önálló ismeretszerzés, az önfejlesztő aktivitás kialakításának néhány tényezőjét elemeztük és mutattuk be általános iskolai keretek között, a komplex tanulási környezet, az iskolai forrásközpont megteremtése révén létrehozott - meggyőződésünk szerint determináló - lehetőségekre és hatásokra koncentrálva.

A neveléstörténeti vázlat és a jelenlegi tendenciák vizsgálata többnyire azt mutatta, hogy a pedagógiai gondolkodás folyamata napjainkig egyre erősödően emelte ki a tanulók önállóságának fejlesztését, az öntevékeny ismeretszerzés kialakításának szükségességét, figyelembe véve az átalakuló gazdasági és társadalmi igényeket. Ám a gyakorlat a tömegoktatásban nem valósította meg ezt, sőt mind jobban elszakadt az iskolával szemben támasztott követelményektől. A tanulóknak nem tudta biztosítani az önálló információszerzési képességek hatékony fejlesztéséhez elengedhetetlen feltételeket; az ismerethordozók alkalmazásának, a könyv- és könyvtárhaszna-
nálát begyakorlásának színterét, optimális körülményeit; nem volt képes az intellektuális-művelődési szokások, szükségletek belsővé vált kialakítására. Ebben természetesen nemcsak az objektív-anyagi okok, hanem jelentős szubjektív-szemléletbeli hiányosságok is szerepet játszottak.

Minderre irányító dokumentumaink többször felhívták a figyelmet, de az átfogó változás, a megnyugtató megoldás elmaradt. Végül az általános iskolai nevelés és oktatás terve 1978-tól nem csupán a tananyagban, annak tartalmában fogalmazta meg az ilyenirányú elsajátítandó ismereteket és készségeket, hanem deklarálta a célkitűzések, feladatok és követelmények között is. Így tehát az önálló ismeretszerzésre nevelés - bár a pedagógiai folyamatban még mindig nem alkot kellően következetes és hiánytalanul megvalósítható rendszert - elvileg kötelezővé vált.

Bennünket jelen munkánkban az érdekelt, hogy miben állnak a nevelési-oktatási terv önfejlesztő aktivitást megcélzó programjának objektív és szubjektív feltételei; ezek hogyan hozhatók létre; összeállítható-e egy reális tematika; és ha minden együtt van, milyen hatást gyakorol a tanítási-tanulási folyamatra, módszereire, ösztönzőire a nevelők és a tanulók körében.

Területfejlesztési és településtudományi szakbizottság

Az uthálózat komplex szemléletű fejlesztése és ennek
a falvakra várható hatásai

Somfai András

Országunk kiépített utjainak átlagos sűrűsége $0,5 \text{ km/km}^2$. A közlekedés nemzetközi fejlődéstörténete és közgazdasági összefüggései alapján az OMFB megállapította, hogy ez tovább fog növekedni és 1 km/km^2 érték körül éri el a telítettséget. Ehhez kerekén $45\,000 \text{ km}$ új ut építése szükséges, amellyel mintegy 85-90 %-os ut kiépítettségünk lesz, gazdasági fejlődésünk függvényében várhatóan 40-60 éves távlatban.

Az uthálózat ilyen tág perspektívájú bővítésének azonban szerteágazó minőségi következményei is lesznek. Ezt felismerve a gazdaságosabb és emberibb megoldás érdekében arra van szükség, hogy a minisztériumi, a tanácsi és a különböző sajtóhasználatu /pl. mezőgazdasági/ utakat egy rendszerként fejlesszék.

A vezérely legyen, hogy épüljön ki a belterület összes útja, és a mezőgazdasági területeken $0,6 \text{ km/km}^2$ legyen az ut-sűrűség, mely utakból a szomszédos falvak közötti legrövidebb vonalakra kiépítetteken engedélyezzék a közforgalmat is.

Az új közforgalmu utak előnyösen hatnak majd a tömegközlekedésre, a főuthálózatra, az ellátásra, de valójában az egész falusi életvitelre is. Ezen széleskörű összefüggések miatt a tervezés eddigi gyakorlatának felülvizsgálatára, új munkafázisokra, más szakágak bevonására, és társadalomtudományi, stb. összefüggések ismeretére van szükség.

Az ujszerű feladatok azonban eddig nem vizsgált kérdések sokaságát vetették fel, amelyek megválaszolásához több ágazatban, és főleg az emberi-tudati összefüggések és várható alakulásuk terén van szükség tudományos kutatásokra, határterületi összefüggések vizsgálatára. Csak így várható el ugyanis az, hogy e nagyszerű, már a kivitelezés szintjén is megindult program kellően csiszolt legyen, minden lehetséges pozitív műszaki, gazdasági és társadalmi hatását tudatosan kihasználjuk és a negatívokat elkerüljük.

A tanulmányt a közlekedés- és településtervezésben, a mező- és erdőgazdasági fejlesztéseknél lehet elsősorban hasznosítani, de szemléletét valójában sokkal szélesebb körben is kellene terjeszteni.

Győr-Sopron Megye Tanácsa

Győr-Sopron megye mezőgazdasága

Jáki Katalin

Pályázatom célja összefoglalni a megye mezőgazdaságának sajátos vonásait, kijelölni a táj adottságaihoz alkalmazkodó növénytermesztési és állattenyésztési ágazatokat. Az egyes körzetek megjelölése segíthet a gyakorlati szakemberek számára, hogy hol milyen növényeket érdemes elsősorban termelni, illetőleg az állattenyésztésben melyik ágazatot kell fejleszteni.

Az sem lebecsülendő szempont, hogy esetlegesen melyik ágazatot vagy ágazatokat kell visszafejleszteni, mert a természeti adottságoknak kevésbé felel meg.

Igyekeztem körvonalazni a növénytermesztés, az állattenyésztés közötti összefüggéseket, a termelésben betöltött arányaikat és a kiegészítő tevékenység szerepét. Feltétlenül fontos az, hogy Győr-Sopron megyében a kiegészítő tevékenységnek kis szerepe van, ez azt mutatja, hogy a kedvező adottságokat jól kihasználják a gazdaságok és elsősorban a mezőgazdasági tevékenységből "élnek meg".

Feltétlenül fontos a gyakorlatban azt is figyelembe venni, hogy milyen hagyományokat tudnak felhasználni a gazdaságok, ezeket is feldolgoztam. Bemutatom a piaci lehetőségeket is, hiszen a magyar mezőgazdaság különösen érzékeny az export lehetőségeire, és szükséges is az ország szempontjából kiviteltre termelni. A megye erősen export orientáltsága, ezért fontos e témakör vizsgálata is.

Komárom Megye Tanácsa

A bányajog kártalanításra vonatkozó egyes rendelkezéseiről de lege lata

Dr. Neiger Tibor

Dolgozatunk a bányakártalanítás egyes, a gyakorlatban vitatott, illetve jelenleg végleges jelleggel el nem döntött eseteivel foglalkozik. Foglalkozunk elsősorban azzal az esettel, amikor megfelelő műszaki megelőző módszerrel az épületben a bekövetkező bányakár megelőzhető, illetve csökkenthető, és a tulajdonos tiltakozik a munkálatok elvégzése miatt. Kitérünk az ingatlan használatának a Bt 46. § /1/ bekezdésében írt esetére, továbbá ebben a körben a szolgalmi jog alapítására, az ennek során megállapítható kártalanításra. Foglalkozunk az épületeknek a természetben történő helyreállításával, a kártalanítás körében felmerülő problémás esetekkel, elsősorban azzal, ha a tulajdonos, a helyreállítást nem a károsodott ingatlan reprodukálásában, hanem minőségileg más épület létesítésében kéri. Dolgozatunk tartalmazza álláspontunkat a forgalmi értékcsökkenés megállapítása körében felmerült azon kérdéssel kapcsolatban, amikor a még nem károsodott épület forgalmi értékében bekövetkezett "forgalmi értékcsökkenés" miatt igényel a tulajdonos kártalanítást. Végezetül - tudomásunk szerint első ízben - írunk az ingóságokban a bányaművelés következtében bekövetkezett károk megtérítéséről is. Pályamunkánkat elsősorban a bányavállalatok és a bányakártalanítással foglalkozó államigazgatási szervek, illetőleg bíróságok hasznosíthatják.

II.

A VEAB ESEMÉNYNAPTÁRA

1986. július 1-december 31-ig

- VII. 1. A Magyar Kémikusok Egyesületének és az MTA Műszaki Kémiai Kutató Intézetének előadói ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
Előadást tartott: Csicsery Zsigmond
"Katalízis alak szelektív zeolitokon - elmélet és gyakorlat" címmel.
- VII. 2. Az Agrokemizálási munkabizottság ülése Tanakajdon, a Vas Megyei Növényvédelmi és Agrokémiai Állomáson.
- VII. 4. A jogtudományi szakbizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
Előadást tartottak:
Dr. Tarr György: A szociálpolitika új kérdései.
Dr. Bakács Tibor: Környezetjogi ellentmondások.
- VII. 14-19. A Veszprémi Vegyipari Egyetem rendezésében
"Matematikai és vegyipari mérnökképzés" című nemzetközi konferencia Veszprémben, a VEAB székházban.
- VII. 22-23. A metallurgiai és a plazmatechnológiai munkabizottságok "Korszerű kohászati eljárások és plazmatechnika" című tudományos ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- VIII. 14-22. A sport- és mozgásbiológiai munkabizottság rendezésében Olasz-magyar mozgásbiológiai akadémia Veszprémben, a VEAB székházban.
- VIII. 18. A környezettudományi és környezetvédelmi szakbizottság vezetőszéki ülése Keszthelyen, az Agrártudományi Egyetemen.

- VIII.26. A Nehézvegyipari Kutató Intézet és a VEAB Toxikológiai munkabizottsága rendezésében együttes ülés Veszprémben, a Nehézvegyipari Kutató Intézetben.
Előadást tartott: Dr. YASUHIKO SHIRASU:
"86 status of toxicology in Japan" címmel.
- VIII.28. A PAB-VEAB kertészeti munkabizottságainak Szilvatermesztési tudományos ankétja Pölöskén a Növénytermesztési és Minősítő Intézetben.
- IX. 4. A VEAB bizottságok elnökeinek és titkárainak munkaülése és az azt követő baráti összezejövele Veszprémben, a VEAB székházban.
- IX. 4. Megjelent a VEAB ÉRTESÍTŐ 1986. II. /Beszámoló/ száma.
- IX. 7-13. KGST konferencia "Szilárd és folyékony tüzelőanyag MHD erőművek létrehozására irányuló tudományos és konstrukciós együttműködés" címmel Veszprémben, a VEAB székházban.
- IX. 10. Klubest "Oktatáspolitikánk időszerű kérdései" címmel.
Előadó: dr. Köpeczi Béla művelődési miniszter.
- IX. 17. Az urbanisztikai munkabizottság ülése Sopronban a városi tanácsnál. Körmendi János megyei főépítész ismertetése alapján megtárgyalták Győr-Sopron megye területhasznosítási tervét.
- IX. 18. A rendszertani és ökológiai munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott: Dr. Tóth Sándor "A Bakony hegységben folyó fűrészlégy-kutatás rendszertani és ökológiai eredményei /Diptera-Tachinidae./".
- IX. 19-20. Az MTA Elnökségi Köznevelési Bizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- IX. 20. NÉKOSZ emlékülés Veszprémben, a VEAB székházban.
- IX. 20-21. A néprajzi munkabizottság "Kapcsolatok rendszere a Káli-medence falvaiban" című tanácskozása Kővágóörsön, a Művelődési Házban.
- IX. 23. A kézművesipartörténeti munkabizottság ülése Budapesten, a Központi Muzeumi Igazgatóságnál.
- IX. 23-24. Az MTA Vegyipari Rendszertechnikai munkabizottságának ülése Veszprémben, a VEAB székházban.

- IX. 24-25. A szociológiai munkabizottság kollokviuma Csopakon, a VIDEOTON Üdülőjében. Előadások:
Pokol Béla: "A politikai rendszer reformjának lehetőségei Magyarországon".
Lengyel László: "A társadalmi reform kérdéseiről".
- IX. 25. A Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat 1986. évi vándorgyűlése Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 1. A Magyar Urbanisztikai Társaság és a Veszprém Városi Tanács együttes rendezésében "Településtervezésünk hatékonysága" című ankét Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 1-2. XXVIII. Hidrobiológus Napok "Hidrológia a vízgazdálkodásban" címmel Tihanyban, az MTA Balatoni Limnológiai Kutató Intézetében.
- X. 2. A területfejlesztési és településtudományi szakbizottság ülése Sopronban, a Városi Tanácsnál. Előadást tartott dr. Dobos Tibor: "Környezetgazdálkodás-tájrendezés- tájtervezés módszertana" címmel.
- X. 2. Az MKE Korróziós Szakosztályának ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartottak: Günther Hirsch /Klinger cég/ Vass Ödön /MUTIM/: "Kazánok vizoldali korrózióvédelme" címmel.
- X. 2. Az erdőgazdálkodási munkabizottság ülése "A kocsánytalan tölgy pusztulás" témakörben Veszprémben, az MN Veszprémi Erdőgazdaságánál.
- X. 2-3. A geodéziai és bányamérési munkabizottság munkáülése Siófokon, az Oroszlányi Szénbányák Üdülőjében.
- X. 2-3. A VEAB Társadalomtudományi II. szakbizottság, a Veszprém Megyei Tanács Művelődési Osztálya és a Veszprém Megyei Pedagógiai Intézet közös rendezésében Dunántúli tehetségvédelmi tanácskozás Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 3. A zenetörténeti munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott Bojtár László: "Mohács zenei multja" címmel.
- X. 3. A székesfehérvári István Király Múzeum, a TIT és VEAB Néprajzi munkabizottsága közös rendezvénye Székesfehérváron a Technika Házában, "Dunántúli néprajzi nap" címmel.

- X. 3. A kémiai környezetvédelmi munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 7. Megjelent a "SOK MOZGÁSSAL AZ EGÉSZSÉGÉRT" című tudományos konferencia /Veszprém, 1986. április 30./ anyaga.
- X. 7. A növénytermesztési munkabizottság ülése Sopronhorpácson a Répatermesztési Kutató Állomáson.
Előadások:
dr. Magossy Lajos: A cukorrépatermesztés és nemesítés időszerű kérdései.
dr. Kiss Ernő: A cukorrépanemesítés és a növényvédelem kapcsolata.
dr. Salamon Lajos: A cukorrépatermesztés jövedelmezőségének néhány kérdése.
- X. 8. A kőolaj és gázipari munkabizottság "Környezetvédelmi problémák és azok kémiai vonatkozásai a kőolajipar területén" című ülése Nagykanizsán a Hevesi Sándor Művelődési Központban.
- X. 8. Az orvosi mérés és számítástechnikai, valamint a rendszerszerkezeti munkabizottságok együttes ülése a Veszprémi Vegyipari Egyetemen.
Előadások:
Árva Péter és Csukás Béla: A fuzzy halmazelmélet jelentősége az ember és a számítógép együttműködésében.
Lakatos Béla: Dinamikus folyamatok identifikálása.
Németh L, Pázmány W, Horváth M: Áramlásdinamikai modellre kidolgozott mikroszámítógépes program radiokardiogramok értékelésére.
- X. 8. A Veszprémi Vegyipari Egyetem Vállalatgazdasági és Szervezési Intézete és az SZVT megyei Szervezetének együttes ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
Előadást tartott dr. Günter Specht professzor /Darmstadti Műszaki Egyetem/: "Gondolatok a technológia- és piacorientált innovatív vezetéshez" címmel.
- X. 8-9. A sport és mozgásbiológiai munkabizottság "Az óvodások szomatikus nevelése" című tudományos konferenciája Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 9. A mezőgazdasági üzemszervezési munkabizottság ülése Környén a Mezőgazdasági Kombinátban. Előadást tartottak: dr. Ruppert József és Nagy Mihály: "A Környei Mezőgazdasági Kombinát üzletpolitikája és tevékenysége a szabályozott piac keretei között" címmel.

- X. 10. A polgári és gazdaság jogi munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadások:
dr. Kotz László: Hosszutávú érdekeltségi rendszer.
dr. Prugberger Tamás: Szövetkezeti jog fejlesztésének tendenciái.
- X. 11. A neveléstudományi munkabizottság ülése Budapesten az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Előadások:
dr. Meggyesi László: Az oktatástechnológia a természettudományos képzésben.
Péterfi András: Az egyetemi szintű videó-szakos képzés bevezetésének elvi és gyakorlati problémái.
- X. 14-16. A rendszerszerkezeti munkabizottság tudományos tanácskozása Bozsokon, a Vas Megyei Tanács Üdülőjében.
- X. 14-17. Holland-magyar tudománypolitikai kerekasztal konferencia Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 15. A rendszerelméleti szakbizottság ülése Bozsokon, a Vas Megyei Tanács Üdülőjében.
- X. 16. A gyombiológiai munkabizottság "Az őszi káposzta-repce vegyszeres gyomirtása" című ülése Pókaszeptkén a Vörös Szikra MgTSz-ben.
- X. 16. Az Építőipari Egyesület "Rehabilitációs eredmények" című konferenciája Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 16. A büntetőjogi munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban "Az emberi környezet büntetőjogi védelme" címmel.
Előadók voltak: dr. Barbarics Ferenc, dr. Király Miklós és dr. Módos József.
- X. 18-24. III. Nemzetközi Kézművesipartörténeti Szimpózium Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 20. A Polgári jogi munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott:
dr. Tarda Pál: A házasság felbontása a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi törvényt módosító törvénytervezetben" címmel.
Korreferált: dr. Udvarhelyi Olivér.
- X. 21. A Szilikástechnológiai munkabizottság ülése az Ajkai Üvegyárban. Előadások:
Drescher Károly: A kézi üvegyártás továbbfejlesztési lehetőségei.
dr. Kocsis Géza: Az üvegolvasztás energiafelhasználásának értékelési módjai.

Kuhár László: Energiaracionalizálási törekvések a Nagykanizsai Fényforrásgyárban.
dr. Leitner László: Új típusu MOTIM gyártmányu badde eyit korund alapu kádkő az üvegyipar részére.

- X. 21. A kardiológiai munkabizottság tudományos ülése Szombathelyen, a Markusovszky Kórházban.
- X. 21. A munkaegészségügyi és toxikológiai munkabizottság ujjáalakuló ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 22. A Műszaki szakbizottság, valamint közlekedéstudományi és Gépészeti munkabizottságaival közösen szervezett ülése "A közlekedés-gépészet újabb eredményei és feladatai" címmel Győrött a Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán.
- X. 23. A Könyvtártudományi munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartottak: Varga Béla: A veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár bővítése és fejlesztési tervei.
dr. Dömötör Lajosné: Információs rendszerek a Veszprémi Vegyipari Egyetem könyvtárában.
- X. 23. A társadalomtudományi II. szakbizottság vezetőségi ülése Szombathelyen a Tanárképző Főiskolán.
- X. 24. A VEAB ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Napirend: "Kapcsolatunk az Akadémia osztályaival, valamint központi szerveivel és a további lehetőségek" /Előadó: dr. Salánki János/,
"A VEAB 1986. évi pályázatait" /Előadó: dr. Nemezc Ernő/.
- X. 24. Nemzetközi Liszt Ferenc szimpózium Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 28. A plazmatechnológiai munkabizottság ülése Székesfehérváron a Nehézfémöntödében. Előadások: Szombatfalvy Rudolf: A Székesfehérvári Nehézfémöntöde bemutatása, különös tekintettel a másodnyersanyagok feldolgozására.
Hédai Lajos: A ZnO tartalmu szállóporok plazmatermikus feldolgozása.
- X. 28. Az entomológiai és mikrobiológiai munkabizottság előadói ülése Veszprémben, a VEAB székházban, "A hazai Fusarium kutatások az elmúlt 15 évi eredményei" témában.

- X. 29. A VEAB Környezettudományi és környezetvédelmi szakbizottság az OKTH, a PAB Környezetvédelmi és urbanisztikai szakbizottsága és a Balatoni Intéző Bizottság közös rendezésében. A Balaton-kutatás újabb eredményei VII. című előadói ülése "Termésvédelem a Balaton és vizgyűjtője területén" Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 29. Az agrokemizálási munkabizottság ülése Zalaegerszegen, a Zala Megyei Növényvédelmi és Agrokémiai Állomáson.
- X. 31. A korróziós munkabizottság "A korróziós inhibitorok kutatásának eredményei" témájú ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- X. 31. A kertészeti munkabizottság ülése Keszthelyen, az Agrártudományi Egyetem Kertészeti Tanszékén.
- XI. 3. A biológiai szakbizottság vezetőségi ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 3. A biológiai szakbizottság felolvasó ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartottak: dr. Czímber Gyula: Gyomnövényekről napjainkban. dr. Fischl Géza: A kukorica növénykórtana az elmúlt másfél évtized tükrében Magyarországon.
- XI. 4. Az Orvostudományi szakbizottság kihelyezett ülése Ajkán, az Ajkai Kórház és Rendelőintézetben. Előadások: Benyó István, dr. Róna György, dr. Szlávi József: Tapasztalataink UH-célzással történő percutan punctiókkal. dr. Kékesi Zsuzsa, dr. Nika Mária, dr. Mikola István: Terhesek HBV-szűrése és a vírusinfekció vertikális transzmissziója terén szerzett tapasztalataink. dr. Masszi József, dr. Varga Zsuzsanna: Kryoterápia a bőrgyógyászatban. dr. Szabó László, dr. Woth Péter, dr. Tóth János: Intraoperatív choledochoscopiával szerzett tapasztalataink.
- XI. 4-5. Az MTA Regionális Kutatások Központja, a HNF Országos Tanácsa, a Vas Megyei Tanács és VEAB és PAB Területfejlesztési szakbizottságainak közös konferenciája "Sajátos helyzetű térségek terület- és településfejlesztési problémái" címmel Szombathelyen, a Megyei Művelődési Központban.

- XI. 5. A faipari munkabizottság ülése Szombathelyen a Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinátban.
Előadások:
Alpár Tibor: A Nyugatmagyarországi Fagazdasági Kombinát felépítése és termelési tevékenysége.
Győrvári János: A forgácsológyártás helyzete és a fejlesztés kérdései.
Szabadhegyi Győző: A szinifurnér gyártás új irányai.
- XI. 5. Az alkalmazott nyelvészeti munkabizottság ülése Veszprémben, a Vegyipari Egyetemen. Előadást tartott dr. Papp Ferenc akadémikus "Számítógépek a nyelvoktatásban" címmel.
- XI. 5-6. Kohászati analitikai szeminárium Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 9. A természetvédelmi munkabizottság ülése Keszthelyen a Kastélymuzeumban "A kisbalatoni vízvédelmi rendszer ökológiai kérdései" témakörben.
- XI. 9-14. Az ORSI ultrahang-izotóp diagnosztikai szeminárium Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 11-13. A Bakonyi Bauxitbánya Vállalat és a VEAB Szilárd-ásványbányászati munkabizottsága és az OMBK közös rendezésében nemzetközi konferencia a "Gépi vágathajtásról" Tapolcán az MMTK-ban.
- XI. 12. A VEAB Marxista propaganda módszertani munkabizottsága, az MSZMP Veszprém megyei Bizottság Oktatási Igazgatósága és a TIT Veszprém Megyei Szervezetének tudományos konferenciája Veszprémben az Oktatási Igazgatóságon "A szocializmus megvédése és megújulása hazánkban" címmel.
- XI. 12. A vadgazdálkodási munkabizottság ülése Sopronban az Erdészeti és Faipari Egyetemen. Előadást tartott Kőhalmy Tamás, Iváncsics Lajos, Rakk Tamás: "Vaddisznóállományunk kezelésének időszerű kérdései" címmel.
- XI. 13. A közlekedéstudományi munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott Pavlik Dénes: "A gazdaságirányítás fejlesztése a közlekedési szervezet korszerűsítése" címmel.
- XI. 14. A Zenetörténeti munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban.

- XI. 18. A szilikástechnológiai és hulladékhasznosítási munkabizottságok együttes ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadások:
Prof. dr. G.N. Frischat: Einschmelzverhalten von Schwermetalloxydtagern.
Prof. dr. U. Ludvig: Schädliche Bildung von Ettringit in wärmebehandelten Beton bauteilen.
- XI. 18. Az automatizálási munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadások:
dr. Szeifert Ferenc, dr. Vass József: "A többszintes irányítás problémái.
dr. Inczedy János: Automatizálás az analitikai kémiában.
dr. Galambos Tibor, Laczas Károly: Robotok és manipulátorok mikroprocesszoros vezérlőberendezései.
Vidos László: Alakkövető vezérlés plazmavágó célgépeken.
- XI. 20. Az MTA Szervesgeokémiai munkabizottságának ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 20. A Magyar Hidrológiai Társaság ülése Veszprémben, a VEAB székházban "A Dunántúli középhegység karsztvizvédelme" címmel.
- XI. 21. A társadalomtudományi szakbizottság vezetőségi ülése Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 21. A filozófiai munkabizottság módszertani tanácskozása Veszprémben, a VEAB székházban "Hogyan tanítsunk filozófiát?" címmel.
- XI. 22. Az orvostudományi szakbizottság ülése Szombathelyen, a vértranszfúziós állomáson. Előadást tartott dr. Wolfgang Hinterberger: "A csontvelő-transzplantációval szerzett tapasztalatairól".
- XI. 22. A kémiai környezetvédelmi munkabizottság rendezésében környezetvédelmi vetélkedő az általános iskolák 7. és 8. osztályos tanulói számára "Barátunk a természet" címmel Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 24. A számítástudományi munkabizottság ülése Veszprémben, a Vegyipari Egyetemen.
- XI. 24. A polgári jogi munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartottak:

- dr. Erdélyi Gyula: A vállalati gazdasági munkaközösségek működésének jogi problémái.
dr. Écsi Béla: A gazdasági munkaközösségekről álmigazgatási szemmel.
- XI. 25. A gyermek- és ifjúságvédelmi munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott dr. Bernád István: "Az új családjogi törvényről".
- XI. 27. A MTESZ, a TIT és a VEAB Biotechnológiai munkabizottsága közös rendezésében "A biotechnológiai agrár vonatkozásai" című konferencia Veszprémben, a VEAB székházban.
- XI. 27. A mező- és erdőgazdálkodási munkabizottság ülése Szombathelyen, az MSZMP Oktatási Igazgatóságánál "A termelési tényezők racionálisabb hasznosítása" címmel.
- XI. 27. Az elektrotechnikai munkabizottság ülése Sopronban, a GYSEV Igazgatóságnál. Előadások:
Fodor Csaba: A vasutvillamosítás helyzete Magyarországon és a fejlődés távlatai.
Székely-Dobi Sándor: Állomási biztosító berendezések az ezredfordulóig.
Horváth László: A Soproni GYSEV állomás biztosító berendezései.
- XI. 27-28. A metallurgiai munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadások:
Bóday Ottó: A Soproni Vasöntődében végzett indukciós-plazmaíves olvasztás eredményei és tapasztalatai.
Szalay Gyula: Anyaghibák keletkezésének mechanizmusa öntvények kristályosodásakor.
- XII.2. Az alkalmazott nyelvészeti munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott dr. Ján László: Lexikai minimumok a nyelvoktatásban.
- XII. 3. A Vállalatkibernetikai munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott Rácz Albert: Munkatermelékenység, keresetszabályozó.
- XII. 4. A hulladékhasznosítási munkabizottság munkaülése "Szilikátos technológiai hulladékok hasznosítása" címmel Veszprémben, a VEAB székházban.
- XII. 5. A jogtudományi szakbizottság ülése Győrben, a Megyei Tanácsnál. Előadást tartottak:

dr. Papp József: A közös tanácsok helyzete, különös tekintettel a társközségekben működő eljárásokra.

dr. Buzás Huba: Stratégiai döntések tervezése a közigazgatásban.

- XII. 5. A gazdasági jogi munkabizottság ülése Veszprémben, a VEAB székházban. Előadást tartott dr. Kotz László: "Hosszu távu érdekeltségi rendszer" címmel.
- XII. 6. Az MTA Veszprémi Akadémiai Bizottság évváró teljes ülése a Veszprémi Vegyipari Egyetemen.
Program:
1. dr. Salánki János az MTA lev. tagja, a VEAB elnökének beszámolója.
2. VEAB Zenetörténeti munkabizottság programja: Weiner: "Divertimento".
3. dr. Markó László, az MTA lev. tagjának előadása: "Szimmetria és katalizis".
4. dr. Nemezc Ernő az MTA r. tagja, a VEAB al-elnöke ismertetése az 1986. évi pályázatok eredményeiről.
- XII. 8-9. A geofizikai és az Orvosi mérés- és számítástechnikai munkabizottságok együttes ülése "A természeti környezet hatása az emberi szervezetre 2. Workshop" Veszprémben, a VEAB székházban.
- XII. 11. Megjelent a VEAB FELOLVASÓ ÜLÉSEK sorozatban a F/16-os kötet: Horváth: A tanulás motivációjának alakulása az általános iskolás tanulóknál.
- XII. 10. A földtani munkabizottság rendezésében a Deveser-Nyirád-Csabrendek-Sümege közötti terület tektonikai anatómiája Veszprémben, a VEAB székházban.
- XII. 11. A társadalomorvostani munkabizottság ülése Komáromban a Városi tanácsnál "A 15-59 éves korcsoport halálozása a komáromi kórház felvevő területén egy éves időszak alatt" címmel.
- XII. 11. Az Orvostudományi szakbizottság rendezésében dr. Árvay György "Az angiotenzint konvertáló enzim /ACE/ labordiagnosztikai szerepéről" című kandidátusi disszertációjának munkahelyi vitája Veszprémben, a VEAB székházban.
- XII. 12. Az Orvostudományi szakbizottság rendezésében MEDICINA FÓRUM Veszprémben, a VEAB székházban.
Előadások:

Prof. dr. Gergely János: Az immunológiai új ut-
jai és eredményei - ahogy én látom.

Prof. dr. Petrányi Győző: Az immungenetika által
nyújtott új lehetőségek a kutatásban és a klini-
kumban.

dr. Gergely Péter: A klinikai immunológia helyeze-
te és perspektívái.

- XII. 12. Az Átviteli jelenségek elméleti alapjai munkabi-
zottság ülése Veszprémben, a MÁFKI-ban. Előadás:
dr. Bálint Tibor és munkatársai: Beszámoló a
MÁFKI-ban folyó membrántechnológiai kutatásokról.
- XII. 17. A településtörténeti munkabizottság ülése Buda-
pesten a Muzeumi Módszertani Központban.
- XII. 19. A sport- és mozgásbiológiai munkabizottság ülése
Veszprémben, a VEAB székházban.
Győri Pál, dr. Nemessuri Mihály, dr. Bretz Károly,
dr. Forrás Tamás: Óvodások terhelésének mérés-
módszerei testnevelés órán /gyakorlati bemutató/.
dr. Bretz Károly: Korszerű mérés módszerek a test-
nevelésben és sportban.
Iglói László, Ódor Péter: Számítógép az utánpótlás-
kiválasztás szolgálatában./Gyakorlati bemuta-
tó és előadás./

III.

BESZÁMOLÓK A SZAK- ÉS MUNKABIZOTTSÁGOK 1986. ÉVI
MUNKÁJÁRÓL

AGRÁRTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Varga János

A szakbizottság alapvető célja, hogy a VEAB régió területén tevékenységével hatékonyan hozzájáruljon a mezőgazdaság tudományágai és a mezőgazdasági termelés ágazati fejlesztéséhez. Ezért a szakbizottság 1986-ban feladatának tekintette tagjainak az új ötéves akadémiai ciklusra történő felkérését és megbizását; tudományos fejlődésük figyelemmel kísérését és szükség szerinti segítését; valamint a régióban folyó kutató, fejlesztő munka eredményeinek a feltárását és az összegezhető új tudományos eredmények - rendezvényein történő - bemutatását, publikálását.

Az 1986. évben újra szerveződött szakbizottság és munkabizottságai taglétszáma - a korábbi területbeosztásból adódó és ma is élő jó, szakmai kapcsolat eredményeként a Zala megyei szakemberekkel együtt - összesen 141, akik közül tagja a szakbizottságnak 26, az állattenyésztési munkabizottságnak 23, a kertészeti munkabizottságnak 26, a mezőgazdasági üzemszervezési munkabizottságnak 45 és a növénytermesztési munkabizottságnak 41.

A szakbizottság és munkabizottságai tagjainak 75 %-a rendelkezik tudományos fokozattal; közülük egyetemi tudományos fokozattal, vagyis egyetemi doktori címmel 50, akadémiai tudományos fokozatként a tudomány kandidátusa 52, a tudomány doktora 4. Az év folyamán történt felmérés szerint a tagok 18 %-a készül magasabb tudományos fokozat elnyerésére; így a tudomány kandidátusa címre pályázik 10, a tudomány doktora címre pedig 15.

A szakbizottság és munkabizottságai olyan munkarendet alakítottak ki, hogy bizottsági ülést általában - tavasszal és

Összel - évente kétszer tartanak, ahol szervezési, szervezeti feladatokat, a testület éves munkatervét, illetve valamely szűkebb, speciális szakmai területet átfogó témát tárgyalnak. Ez utóbbi - a téma jellege vagy előadója révén - rendszerint helyhez kötött, ezért az ilyen bizottsági ülések általában ki-helyezettek voltak. Így ez évben összesen 11 bizottsági ülés került megrendezésre Keszthelyen, Környén, Mosonmagyaróvárott, Sopronhorpácson, Táplánszentkereszten, Pölösken, Vasalján és Veszprémben. A társalások napirendjén szerepelt:

- a vezetői feladatok vállalása a K+F tevékenységben /mezőgazdasági üzemszervezési munkabizottság/;
- a kertészeti szakoktatás helyzete és értékelése a régióban /kertészeti munkabizottság/;
- a cukorrépa nemesítés időszerű kérdései /növénytermesztési munkabizottság/;
- a kertészeti termelés helyzete Zala megyében /kertészeti munkabizottság/;
- a térségfejlesztés kérdései Vas megyében /mezőgazdasági üzemszervezési munkabizottság/;
- a Gabonatermesztési Kutató Intézet táplánszentkereszti állomásának bemutatása /növénytermesztési munkabizottság/;
- az Agrártudományi Egyetem Keszthelyi Kertészeti Tanszékének bemutatása /kertészeti munkabizottság/;
- a Környei Mezőgazdasági Kombinát üzletpolitikája és tevékenysége a szabályozott piac keretei között /mezőgazdasági üzemszervezési munkabizottság/;
- a celldömölki "Sághegyalja" MgTSz gyepgazdálkodása /mezőgazdasági üzemszervezési munkabizottság/;
- a nagycenki vetőmagüzem bemutatása /növénytermesztési munkabizottság/.

Az állattenyésztési munkabizottság - önálló rendezvényein kívül - tagjainak részvételével, illetve 9 előadásával közreműködött az őszi folyamán az Agrártudományi Egyetem Mosonmagyaróvári Mezőgazdaságtudományi Kara által szervezett XXII. ÓVÁRI TUDOMÁNYOS NAPOK megrendezésében is.

A szakbizottságnak a beszámolás évében egy kiemelt és egy központi nagy rendezvénye volt.

Kiemelt nagy rendezvényként került megszervezésre - a Növénytermesztési és Minősítő Intézet pölöskei fajtakísérleti

állomásán - a kertészeti munkabizottság őszi, szilvatermesztési tudományos ankétja, mert témája a régió határain túl, országosan is érdeklődésre számottartó jelentőségű.

Az ankét azt tűzte ki céljául, hogy összefoglalja azokat a - zömmel a régióban született - fajtakutatási eredményeket, amelyek révén hazánk szilvatermesztése és különböző felhasználási területeinek minőségjavítása, valamint a termesztés gazdaságossága tovább fejleszthető. Az elhangzott előadásokat értékesen egészítette ki az a bemutató, aminek keretében - az ankét 72 résztvevője - a fajtakisérleti állomás 120 szilvafajtát tartalmazó gyűjteményéből megismerkedhetett a termesztés és feldolgozás szempontjából ma legfontosabb 30 fajtával.

Az agrártudományi szakbizottság - munkabizottságai bevonásával és a VEAB Biológiai Szakbizottságával közösen szervezett - központi nagy rendezvénye a májusban Veszprémben megtartott a - témában a régió területén - eddig elért eredményeket, amelyek egyrészt a gyakorlat számára ajánlhatók, másrészt a kutatás további céljainak meghatározásában figyelembe vehetők.

Az ankét előadói - a biológiai szakbizottság tagjai mellett - az agrártudományi szakbizottság állattenyésztési, kertészeti és növénytermesztési munkabizottságából összesen 15 szerző, 12 előadásban, illetve korreferátumban ismertette a biotechnológiai kutatások révén a növénytermesztésben, a takarmánytartósításban és az állattenyésztésben - Fertődön, Keszthelyen, Martonvásáron, Mosonmagyaróvárott, Sopronhorpácson és Szombathelyen - elért eredményeket.

Az ankéton elhangzott előadások, illetve az azt követő táncsközásban résztvevők véleménye alapján a szakbizottság kidolgozta AJÁNLÁS-át a régió biotechnológiai kutatási eredményeinek, alkalmazási és fejlesztési lehetőségeinek összefoglalásaként, amit - az ankét 61 résztvevőjén és a szakbizottság tagjain kívül - megküldött részben a régióban, részben országosan érdekelttek részére is.

BÁNYÁSZATI , FÖLDTUDOMÁNYI és ENERGETIKAI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Nemezc Ernő

A szakbizottság összlétszáma 152 fő. A munkabizottságok munkáját 23 fős szakbizottság irányítja, melynek tagjai a munkabizottságok elnöke és titkárai is.

Munkabizottságok:

- Szilárd ásványbányászati,
- Fluid ásványbányászati,
- Földtani,
- Geofizikai,
- Energetikai,
- Geodéziai- és bányamérési munkabizottság.

Az új akadémiai ciklusban szervezeti intézkedés kapcsán kivált a környezetvédelmi munkabizottság. Ugy érezzük az új környezettudományi és környezetvédelmi szakbizottságban nem történt még az integrálódás. Valószínű, hogy ez a probléma a más szakbizottságokból szervezetenként átkerült munkabizottságoknál is fennáll.

A szakbizottság munkáját a VEAB célkitűzéseinek megfelelően végezte, amelyet megerősített az 1986. szeptember 14-i közgyűlésen elhangzott elnöki beszámoló és tájékoztató.

Az itt elhangzott elvárásoknak a szakbizottság és - részben - a munkabizottságainak munkája, teljes mértékben megfelelt. Amire a jövőben nagyobb gondot kell fordítani a szakbizottság és munkabizottságainak, az a tagok tudományos fokozatának növelése. Ennek érdekében növelni kell a tagok szakmunkáinak VEAB közreműködéssel történő publikálását.

A szakbizottság hosszú távú feladatai meghatározzák a munkabizottságok tevékenységét, azok annak időarányos részét képezik.

A munkatervben megfogalmazott feladatok megoldása során a szakbizottság fokozta jó együttműködését az MTA tudományte-

rület szerint illetékes bizottságaival, egyetemekkel, főiskolákkal, a vállalatokkal, társulásokkal, egyesülésekkel és más intézményekkel, valamint irányítja a keretében működő munkabizottságok tevékenységét.

Szilárd ásványbányászati munkabizottság

Elnök: Nagy Lajos

A munkabizottság az Észak-Dunántulon működő bányavállalatok tudományos együttműködését koordinálja. Célja, hogy a különböző szén-, bauxit-, érc- és ásványbányák, bányászati intézmények tudományos munkáját segítse, az itt dolgozók tudományos igényű tevékenységét megismertesse, hasznosítását elősegítse.

A munkabizottság - mind létszámánál, mind pedig szakmai képzettségénél fogva - a feladat ellátására képes. A vállalatok, intézmények képviselője a munkabizottságban megfelelő.

A munkabizottság tevékenysége szorosan kapcsolódik más szakmai tudományos egyesületek munkájához, azok közül is elsősorban az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület helyi szervezeteihez, a Magyarhoni Földtani Társaság közép- és észak-dunántuli területi szervezetéhez, a VEAB Geodéziai- és Bányamérési Munkabizottságához, a Magyar Közgazdasági Társaság megyei szintű szervezeteihez, valamint a Szervezés- és Vezetéstudományi Társaság megyei szintű szervezeteihez.

A kapcsolat egymás rendezvényeinek látogatásában, gyakran közös tagsági viszony formájában is megnyilvánul.

Rendezvények:

1986. január 27. Tapolca, munkabizottsági ülés.

Témája:

- Az 1986. évi munkaterv megbeszélése,
- A taglétszám felülvizsgálata,
- A tudományos fokozat elérésére irányuló tevékenység felmérése.

1986. március 4. Tapolca, Bakonyi Bauxitbánya Vállalat.

A munkabizottsági ülést közös szervezésben tartották meg a fluid ásványbányászati munkabizottsággal.

Témája: A mélyművelésű bányák vízföldtani helyzete.
/Részletes programját lásd a fluid ásványbányászati munkabizottság beszámolójában./

1986. május 14-15. Tapolca, Bakonyi Bauxitbánya Vállalat.

A geodéziai munkabizottsággal együtt rendezett kétnapos munkaértekezleten a résztvevők megismerkedhettek a bányamérésben alkalmazott korszerű eszközökkel és eljárásokkal.
/Részletes programját lásd a geodéziai- és bányamérési munkabizottság beszámolójában./

1986. szeptember 10. Tapolca, Bakonyi Bauxitbánya Vállalat

Az előadó ülésre a Magyarhoni Földtani Társulat közép- és észak-dunántuli területi szervezetével és az OMBKE helyi csoportjával került megrendezésre.

Témája: A bauxitbányászat és a soron következő bányanyitások összhangjának megvalósulása volt.

1986. november 11-13. Tapolca, Bakonyi Bauxitbánya Vállalat.

Témája: Vágathajtási konferencia /nemzetközi/.

A nemzetközi konferencián megismerkedhetnek a bányász műszaki szakemberek a legmodernebb gépi vágathajtási módszerekkel, és eszközökkel.

A rendezvényt a szilárd ásványbányászati munkabizottság kezdeményezte, a témaválasztás helyességét igazolja az, hogy sok külföldi és közel száz hazai résztvevője volt a konferenciának.

Előadások:

1. A Bakonyi Bauxitbánya Vállalat vágathajtási tevékenysége.
Előadó: Orbán Tibor
2. 2100 m vágathajtás ROBOTER E134-E géppel.
Előadó: Gádori V.
3. Számítógéppel támogatott gépi vágathajtási rendszer.
Előadó: Forhmann P.
4. Vágathajtási tevékenység az Oroszlányi Szénbányánál.
Előadó: Vörös G.
5. Gépesített vágathajtás tapasztalatai Kányás bányaüzemben.
Előadó: Mihalik S.
6. Gépi vágathajtás a Veszprémi Szénbányánál.
Előadó: Benyó I.

7. Vágathajtási gépesítési tapasztalatok továbbfejlesztési feladatok a Mecseki Szénbányáknál.
Előadó: Lafferton Gy.
8. Bányaépítésnél szerzett vágathajtási tapasztalatok a Dorogi Szénbányáknál.
Előadó: Dorogi K.
9. Jövesztő rakodógépes vágathajtás értékelemzése a Borsodi Szénbányáknál.
Előadó: Ferencsin I.
10. Vágathajtási és vágatbiztosítási problémák a Tatabányai Szénbányáknál.
Előadó: Noll J.
11. "F" típusu vágathajtó gép gyártásának helyzete és fejlesztési irányai.
Előadó: Majorosi O.
12. A laboratóriumi és üzemi vizsgálatok eredményeinek hasznosítása az "F" típusu vágathajtó gépek fejlesztésében.
Előadó: dr. Debreczeni E., Sümegei I.
13. Emberi tényezők szerepe a gépi vágathajtásban.
Előadó: dr. Korompay P.
14. Magyarországon alkalmazott vágathajtó gépek és a gépekkel elért eredmények összehasonlítása.
Előadó: Nagy Lajos

Fluid ásványbányászati munkabizottság

Elnök: Trombitás István

A A fluid ásványbányászati munkabizottság a szakbizottságon belül speciális bányászati ágat képvisel. E speciális problémák feldolgozása mellett munkaprogramjuk összeállításánál törekedtek arra, hogy a más ásványi nyersanyagokat kitermelő vállalatoknál felmerülő azonos problémákra - pl. hidrológiai - közösen keressék a megoldást.

A munkabizottság 1986-ban két ülést tervezett.

Rendezvények:

1986. március 14. Tapolca, Bakonyi Bauxitbánya Vállalat.

Előadások:

1. Tájékoztató a vállalat tevékenységi köréről és fejlesztési elképzeléseiről.

Előadó: dr. Fazekas János

2. A mélyművelésű bányák vízföldtani helyzete.

Előadó: Farkas Sándorné

Az előadásokat filmvetítés követte "A Bakony kincse" címmel, majd Nyirádon bányajárásra került sor.

A munkabizottság az évben még egy ülést tart november végén, mely rendezvény keretében a Vizkutató és Furó Vállalat VIKUV/ szakemberei tartanak tájékoztatást a vállalat tevékenységéről, továbbá bemutatják azt a korszerű mélységi nyomásmérő műszert, amely valószínűleg az olajipari szakemberek körében is érdeklődésre tart számot.

Ugyancsak még ez évben kapcsolatot kívánnak teremteni a Debreceni Akadémiai Bizottság keretében működő kőolaj- és földgázipari munkabizottsággal, amely hasonló szakterületen tevékenykedik.

Földtani munkabizottság

Elnök: Szantner Ferenc

A földtani munkabizottság 1986. évi tevékenységével a fő célkitűzéseit megvalósította. Továbbra is biztosította a munkakapcsolatot a régióban dolgozó földtani és bányaföldtani munkákkal foglalkozó intézmények és vállalatok, valamint a MTESZ társszervei között. Lehetőséget adott a végzett munka kölcsönös megismeréséhez, intézményi és személyes kapcsolat szintjén egyaránt.

Tagjaik szakvéleményeikkel sikeresen támogatják a szakhatóságok, a politikai és a társadalmi szervek irányító munkáját.

Rendezvények:

1986. január 15. Veszprém, munkabizottsági ülés.

A munkabizottsági ülésen elfogadták az 1986. évi munkatervet, amely az alábbi öt fő témát jelölte meg vitafórumokon történő feldolgozásra:

1. Ajka-II. kutatás eredményeinek megvitatása;

2. Az 1985. évi kutatási eredmények vállalati és intézményi eredményeinek megvitatása;
3. Ajka-II. és Csabpuszta tektonikai vitafóruma;
4. A bauxit kutatás geofizikai eredményeinek bemutatása;
5. A VII. ötéves terv földtani kutatási terv 1985. évben félbemaradt vitafórumának lebonyolítása.

E témák megvitatásában a földtani társulás, a geofizikai munkabizottság és a szilárd ásványbányászati munkabizottság is aktívan közreműködött.

1986. április 16. Veszprém, VEAB székház.

Az előadó ülés, amelyet a földtani társulással közösen rendezett a munkabizottság az "1986. évi földtani kutatások eredményeit" vitatták meg.

Előadások:

- A MÁFI régiót érintő kutatási eredményei.
Előadó: Császár Géza
- A MÁELGI régiót érintő kutatási eredményei;
Előadó: Szabadvári László
- A Bauxitkutató Vállalat kutatási eredményei.
Előadó: Károlyi Gyula
- A Tatabányai Szénbányák kutatási eredményei.
Előadó: Gerber Pál
- Az Oroszlányi Szénbányák kutatási eredményei.
Előadó: dr. Gondozó György
- A Veszprémi Szénbányák kutatási eredményei.
Előadó: Makrai László

A rendezvény sikeresen hívta fel a figyelmet az elért eredményekre, és lehetőséget teremtett a régióban dolgozó szakemberek más területekre is kiterjedő tájékozódására.

1986. április 25. Tapolca, Bakonyi Bauxitbánya Vállalat.

Előadások:

- Bauxit kutatási eredmények a Balaton felvidéken.
Előadók: Selmeczi J., Hoffer E., Jocháné, Szilasi Gy, Tóth
- Geofizikai mérések a Pápavár-Gáthegy kutatási területen: példa a felszinközeli bauxittestek detektálási módszerére.
Előadók: Bodri Gy., Fejes I., Károlyi Gy.

- Geofizikai mérések a Pápavár-Gátheagy kutatási területen: példa a felszinközeli bauxittestek detektálási módszerére. Előadók: Bodri Gy., Fejes I., Károlyi Gy.
- A bauxit karotázs jelenlegi helyzete és fejlesztésének szükséges irányai. Előadó: Balogh I.
- Potenciál gradiens mágneses ellenállás-mérés együttes alkalmazásának lehetőségei a bauxitkutatásban. Előadó: Szarka L.
- Légi elektromágneses mérések lehetőségei a bauxitkutatásban. Előadók: Csathó B., Kardeván P., Szabadvári L.

Az ankét hasznosan mutatta be a bauxitkutatásban alkalmazott geofizikai módszereket, a geofizikai mérések eredményeit. Jelentősége ezen túlmenően, hogy megfelelő gondolat ébresztő volt, más nyersanyag-kutatásban dolgozó szakemberek részére is.

1986. május 15. Balatonalmádi, Bauxitkutató Vállalat.

Az ankét jellegű munkabizottsági ülésen az 1985. év december 9-i rendezvény folytatása, amelyet az tett szükségessé, hogy a decemberi ülésen csak a MÁFI beszámolójára került sor. A beszámolót követő vita a rendelkezésre álló időt kimerítette.

A jelen rendezvényen a vállalatok és intézmények terjesztették elő földtani kutatási terveiket.

Az elhangzott előadások a következő vállalatok és intézmények VII. ötéves tervi elképzeléseit mutatták be:

- Bakonyi Bauxitbánya Vállalat
Előadó: Mérai Károly
- Bauxitkutató Vállalat
Előadó: Károly Gyula
- Fejér megyei Bauxitbánya Vállalat
Előadó: Bárdos B. Miklós
- Országos Érc- és Ásványbányák Vállalat
Előadó: dr. Cseh Németh József
- Oroszlányi Szénbányák
Előadó: dr. Gondozó György
- Tatabányai Szénbányák
Előadó: dr. Gerber Pál
- Veszprémi Szénbányák
Előadó: Makrai László
- Magyar Állami Földtani Intézet
Előadó: dr. Hetényi Rudolf
- Magyar Állami Eötvös Lóránd Geofizikai Intézet
Előadó: dr. Ráner Géza

- Vizügyi Tudományos Kutató Intézet
Előadó: Liebe Pál

Az ankét lehetővé tette a felsőbb irányító szakhatóságok részére a vállalati elképzelések részletes indokainak megismerését, továbbá biztosította a különböző ásványi nyersanyag-féleségek kutatóinak a tervképzések összehangolását. További eredmény, hogy a földtani kutatások vállalati időütemezésének ismeretében, az intézmények is időben ütemezhetik alapkutatási programjaikat.

1986. június 9. Veszprém, VEAB székház.

A földtani munkabizottság és a földtani Társulat Közép- és Észak-dunántúli Csoportjának közös rendezvénye, "Ajka-II. kutatási eredményei" címen.

A rendezvény célja egyrészt a befejeződött Ajka-II. kutatás eredményeinek nyilvános bemutatása, másrészt a megállapítások széleskörű megvitatásának biztosítása.

Előadások:

- Komplex kutatási programok alkalmazása.
Előadó: dr. Tóth Péter
- Bányászati tervek vízvédelmi megalapozása.
Előadó: Szentai György
- Ajka-II. térségében végzett felszíni geofizikai mérések eredményei.
Előadók: Hoffer E., Hegedüs E., Szörényi Z., Nyitrai T.
- Karotázs vizsgálatok.
Előadó: Nád Béla
- Alkalmazott numerikus módszerek a készletek meghatározásában.
Előadó: Csóti Tamás
- Kutatási eredmények összefoglaló értékelése.
Előadó: Makrai László

Az ankét jelentős segítséget adott az előterjesztőknek a további vizsgálatok célirányos végzéséhez.

1986. november 18. Munkabizottsági ülés.

A tervezett vitaülés a földtani munkabizottság rendezésében kerül sorra, az "Ajka-II-Csabpuszta tektonikai kérdései" témakörben.

Az ülés célja a két terület tektonikai képének összehango-

lása, egyben vitafórum a szerkesztők véleménycseréjéhez. A vitába bevonják a terület szakképviselőit, az intézmények és szakirányu egyetemek részéről is.

1986. december 16. Munkabizottsági ülés.

A munkabizottság 1986. évi munkájának értékelése és az 1987. évi munkaterv-tervezetének megbeszélése.

Geofizikai munkabizottság

Elnök: Ádám Antal

A geofizikai munkabizottság 1986-ban ujjaalakult tagjait főként azokból a geofizikusokból választotta, akik a Dunántúlon élnek, vagy a nagy országos - főként budapesti telephelyű - geofizikai intézményekből, a VEAB régióban tevékenykedők köréből.

A munkabizottság célja a terület alapvető geofizikai problémáinak feltárása, megoldásának elősegítése mellett új, főként napjainkban felismert interdiszciplináris kérdések megvitatása.

A munkabizottság, az eddigi gyakorlatnak megfelelően 2 rendezvényt tartott, illetve tart.

1986. április 25. Tapolca, Bakonyi Bauxitbánya Vállalat.

A rendezvényre a földtani munkabizottsággal közösen került sor. Témája: "Bauxitkutatás geofizikai módszerekkel újabb eredmények." Az előadásokat és előadókat lásd Földtani munkabizottság értékelésénél.

Az anketon a mai felszíni bauxitkutató geofizikai eljárások mellett bemutatásra került több perspektivikus új mérési módszer is, pl. a magnetometriás ellenállás-mérés. Megvitatták a légi mágneses eljárás alkalmazásának lehetőségeit, valamint a mélyfurási geofizika újabb eljárásának perspektíváit a termelékenység növelésében.

December elején kerül sor a VEAB Orvosi Mérés - és Számítás-technikai Munkabizottsággal közös két napos rendezvényre Veszprémben.

Témája: "A természeti környezet hatása az emberi szervezetre 2. Workshop".

A hasonló című első 1985. évi soproni workshop anyagát a

Kórház- és Orvostechnika című folyóirat 1986-ban megjelentette.

Figyelemre méltó eredménye volt ennek a rendezvénynek az, hogy az MTA GGKI azóta több kórház részére is rendszeresen megküldi a Nagycenk melletti elektromágneses obszervatóriuma előrejelzését.

Energetikai munkabizottság

Elnök: Pleva László

Az energetikai munkabizottság, melynek - mint felhasználónak is - fontos szerepe lenne a bányászati szakbizottságon belül, nem tudja a jelenlegi munkabizottsági vezetés mellett betölteni feladatát.

A munkabizottság elnöke, állami és sokféle társadalmi funkcióira való hivatkozással nem kívánja tovább vállalni az elnöki teendőkkkel járó feladatokat, kötelezettségeket.

1986-ban az energetikai munkabizottság gyakorlatilag nem funkcionált.

A munkabizottság az 1983. évi megalakulásától csak nagyon lassan, 1985-re találta meg helyét a szakbizottságban, amikor is annak irányításával nagyon jól felépített munkatervet készített és hajtott végre.

E munka alapján kapta meg a bizalmat az új akadémiai ciklus időtartamára is a munkabizottság vezetősége.

A konzekvenciákat levonva a szakbizottság elnöksége úgy döntött, hogy záros határidőn belül - még ez évben - összehívja az energetikai munkabizottságot a személyi kérdések megvitatása, megoldása, valamint a munkabizottság munkatervének és munkamódszerének kialakítása érdekében.

Geodéziai és bányamérési munkabizottság

Elnök: Fónay Valér

A munkabizottság jó kapcsolatot alakított ki a szén-, a bauxit- és az ásványbányászat bányamérői között, de jó a kapcsolata a MAB és a PEAB megfelelő szak- és munkabizottságai-
val is.

Rendezvények:

1986. május 14-15. Tapolca, Bakonyi Bauxitbánya Vállalat, Munkabizottsági ülés.

Előadások:

1. A Bakonyi Bauxitbánya Vállalat bemutatása, perspektívái.
Előadó: Gádori Vilmos
2. A vállalat vizgazdálkodása.
Előadó: Kis István
3. Terület igénybevétel, rekultiváció, környezetvédelem.
Előadó: Katzler István
4. A Bakonyi Bauxitbánya Vállalat számítástechnikai rendszere.
Előadó: Legeza Miklós
5. Az AGA 140 és periférikus berendezései.
Előadó: Tóth János

Az előadásokat gazdag program követte. Megtekintették a munkabizottság tagjai a vállalatról készült filmet és a Tapolcai Bányászati Múzeumot, majd ezt követően üzemlátogatáson vettek részt, ahol az előadásokban elhangzottakat a gyakorlatban is bemutatták.

1986. október 2-3. Siófok. Munkabizottsági ülés.

A munkabizottsági ülés az Oroszlányi Szénbányák geodéziai és bányakár problémáinak megismertetésére épült.

Előadások:

1. Az Oroszlányi Szénbányák bemutatása.
Előadó: Fónay Valér
2. Bányakár megelőzés és környezetvédelem az Oroszlányi Szénbányák területén.
Előadó: Fónay Valér

3. Előrejelzésekből és gyakorlati mozgás megfigyelésekből szerzett tapasztalatok hasznosítása.
Előadó: Királyné F. Zsuzsa
4. Bányakárok jogi rendezési problémái.
Előadó: dr. Biró István
5. Védőpillérekben lekötött ásványvagyron lefejtésének lehetőségei a szénbányászatban.
Előadó: dr. Somosvári Zsolt
6. Légi felvételek felhasználása mozgás megfigyeléseknél.
Előadó: Ringhofer János
7. A megvalósulási terv és közműterképek fontossága.
Előadó: Emmer Artur

BIOLÓGIAI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Sutka József

Az ujjaalakult szakbizottság összlétszáma 194 fő. A szakbizottság munkáját 17 fős vezetőség irányítja, ebből 5 fő új tag. A szakbizottság a tagjainak felkérésénél törekedett a régióon belül a területi elv. jobb érvényesítésére, a megyék arányos képviselőit. A régióon kívül élő kutató legfeljebb tagként szerepel a bizottságban.

A VEAB régióon is egyre több intézményben folynak biotechnológiai kutatások, ezért indokoltnak tartottuk a biológiai szakbizottság keretében a biotechnológiai munkabizottság megszervezését. A munkabizottság 29 fős létszámmal 1986. május 30-án tartott alakuló ülésével megkezdte tevékenységét.

A biológiai szakbizottság vezetősége 1986. évben két vezetőségi ülést tartott: február 10-én és november 3-án. Az első ülés fő témája az ujonnan megválasztott biológiai szakbizottsági tagok bemutatása és a munkabizottságok 1986. évi tervének előterjesztése, megvitatása volt. A vezetőség foglalkozott a pályázati rendszerrel, valamint az őszi felolvasó ülés megszervezésének kérdésével, majd egyéb aktuális témákat vitatott meg. A vezetőség a felolvasó ülés tematikájának és előadónak későbbi kijelölésében állapotodott meg, s azt a szakbizottság elnökének döntésére bízta.

A második vezetőségi ülésen, 1986. november 3-án a munkabizottságok elnökei beszámoltak az év során végzett munkáról. Ezt követően a szakbizottság elnöke tájékoztatót tartott az 1986. évben beérkezett pályázatokról. Örömmel állapította meg, hogy a biológiai szakbizottsághoz érkezett pályamunkák száma nőtt az előző évhez képest. A VEAB - a szaklektorok és az elnök javaslata alapján - egy első és kettő második díjat ítelt oda. A vezetőségi ülést követően került sor a felolvasó ülésre, amelynek előadói dr. Czimmer Gyula egyetemi tanár, tanszékvezető, és dr. Fischl Géza egyetemi docens, osztályvezető voltak. Az előadások címe: "Gyomnövényekről napjainkban", illetve "A kukorica növénykórtana az elmúlt másfél évtized tükrében Magyarországon."

A szakbizottság munkatervének kialakításánál figyelemmel volt más VEAB és nem VEAB bizottságokkal való együttműködésre is. Ennek megfelelően a munkabizottságok által szervezett rendezvények közül kilenc más szervezettel közösen került megrendezésre, melyek látogatottsága jónak ítéltető.

A szakbizottság feladatának tekintette a tudományos minősítésekkel kapcsolatban jelentkező aktuális problémák lehetőség szerinti megoldását. Ez évben felmértük a régióban dolgozó azon kutatók helyzetét, akik 1990-ig bezárólag tervezik a tudományos fokozatuk megszerzését. A beérkezett információkat a VEAB alelnökének továbbítottuk.

Biotechnológiai munkabizottság

Elnök: dr. Barnabás Beáta

1986. május 30-án került sor a VEAB Biológiai Szakbizottsága és a VEAB Agrártudományi Szakbizottsága közös szervezésében a "Biotechnológiai Tudományos Ankét" megrendezésére a VEAB székházban. Az ankét keretében a résztvevő kutatók, egyetemi oktatók és gyakorlati szakemberek előadások formájában ismertették a biotechnológia különböző részterületein végzett legújabb kutatásaik eredményeit. A tudományos ülés lehetőséget adott a különböző szakterületeken dolgozó kutatók találkozójára, tapasztalataik kölcsönös kicserélésére és a közös célok és problémák megvitatására.

A tudományos ankétot követően megtartották az ujonnan alakult biotechnológiai munkabizottság első ülését, ahol a kölcsönös bemutatkozás után megbeszélték a munkabizottság további programját.

1986 novemberének második felében a Munkabizottság tagjai ellátogattak a Mosonmagyaróvári Agrártudományi Egyetem keretében működő Biotechnikai Állomásra, ahol megismerkednek a juhtenyésztésben alkalmazott korszerű biotechnikai módszerekkel /embrió transzplantálás, embriók mélyhűtése, kimerák létrehozása stb./. A látogatás lehetőséget adott arra, hogy az intézet szakemberei tájékoztatást adjanak az 1986 októberében megtartott nemzetközi állattenyésztési biotechnikai konferencián elhangzottakról.

Entomológiai és mikrobiológiai munkabizottság

Elnök: dr. Sáringer Gyula

Május 16-án a VEAB székházban "A kártevő rovarok inszekticid-rezisztenciája" témakörben előadóülést szerveztek a VEAB Élettani és Toxikológiai Munkabizottsága, az MTA-MÉM Növényvédelmi Bizottsága és a MAE Növényvédelmi Társaság Állattani Szakosztálya közös szervezésében. Öt előadás hangzott el. Az előadók egy kivételével a VEAB régióban dolgoznak. Az inszekticid-rezisztencia genetikai hátteréről az MTA Szegedi Biológiai Központ genetikus tartott előadást. Az előadások tájékoztatást adtak az inszekticid-rezisztencia helyzetéről a világban és hazánkban, majd a NEVIKI-ben folyó rezisztencia kutatások részletes ismertetésére került sor. Az ülésen mintegy 54 szakember vett részt.

Október 28-án a VEAB székházban "A hazai fusarium kutatások elmúlt 15 évi eredményei" címmel 4 előadás tárgyalta a témát. Ezt az ülést a MAE Növényvédelmi Társaságával közösen rendezték. Az előadók az ország különböző egyetemlein és kutatóintézeiteiben dolgozó legjobb specialisták voltak. A téma aktualitását az adta meg, hogy mind a buza, mind a kukorica, mind két legnagyobb területen termesztett növényben a különböző fusarium fajok jelentős károsítást okoznak. Az ülésen 37 szakember vett részt.

A fenti két rendezvényen élénk vita alakult ki, amelynek során kikristályosodott, hogy a következő években milyen újabb feladatokat kell kutatás tárgyává tenni a két témakörben.

Élettani és toxikológiai munkabizottság

Elnök: dr. Kiss István

Az entomológiai és mikrobiológiai munkabizottsággal közös előadóülést tartottak 1986. május 16-án. Témája: "A kártevő rovarok inszekticid rezisztenciája" volt.

Megszervezték Yasuhiko Shirasu, D.V.M., Ph.D. /The Institute of Environmental Toxicology Suzuki-cho 2-772, Kodaira-shi, Tokyo 187, Japan/ tapasztalatcsere jellegű előadását. Témája: 1986 Status of Toxicology in Japan. Az előadás helye: Nehézvegyipari Kutató Intézet, 1986.08.28.

Felvették a kapcsolatot a Pécsi Akadémiai Bizottság Biológiai Szakbizottságában dolgozó toxikológiai érdekeltségű szakemberekkel, és november folyamán munkatalálkozót tartottak.

Gyombiológiai munkabizottság

Elnök: dr. Hunyadi Károly

"A cukorrépa gyomirtásának aktuális problémái" című rendezvényt a Cukortermelési Kutató Intézet Répatermesztési Kutatóállomása, Sopronhorpács és a VEAB Gyombiológiai Munkabizottsága közösen szervezte. A rendezvény keretében hét előadás hangzott el.

A megnyitót dr. Hangyál Károly főigazgató /CKI/ tartotta. Ezután dr. Hunyadi Károly igazgató /KATE/ tájékoztatót tartott az integrált gyomirtás nemzetközi szimpóziumról, amelyet Stuttgart-Hohenheimben tartottak. Ezt követően dr. Gimesi Antal tudományos osztályvezető /MTA NKI/ tartott előadást a Növényvédelmi Kutatóintézet herbiológiai kutatásainak legújabb eredményeiről. Kurt- U. Hartmann /Schering AG, Ausztria/ Poszt-emergens herbicidalkalmazás a cukorrépa gyomirtásában címmel tartott előadást. Petró Ede főelőadó /MÉM-NAK/ Növényvédelmi permetezéstechnika címmel tartott előadást. Végül dr. Pozsgai Jenő tudományos munkatárs és dr. Posch Károly tudományos munkatárs "A cukorrépa gyomirtásának újabb tapasztalatai" címmel tartottak előadásokat. Ezután került sor a szabadföldi kísérletek bemutatására. A rendezvényen mintegy 130 fő vett részt.

"Az őszi káposztarepce vegyszeres gyomirtása" című rendezvény és a Pókaszeptki "Vörös Szikra" MgTsz-ben került lebonyolításra.

Előadók:

dr. Törösk Tamás /MÉM-NAK/: A repcetermesztés helyzete Magyarországon.

Kádár András /BASF magyarországi képviselője/: A repcetermesztés és növényvédelem üzemi tapasztalatai Nyugat Európában.

dr. Karamán József gyomspecialista /Zalaegerszeg NAA/: Kisméretű és üzemi kísérletek bemutatása a termelőszövetkezet területén.

A bemutatóon 55 fő vett részt. Az előadásokat élénk vita követte, a bemutató pedig nagy volt az érdeklődés.

Rendszertani és ökológiai munkabizottság

Elnök: dr. Biró Péter

A munkabizottság ezévi munkáját a tagság megújításával, s az 1986-90 évekre terjedően munkatervi témajavaslatok kidolgozásával kezdte. Ez évi munkatervükbe 3 vitaülést és egy országos rendezvény /XXVIII. Hidrobiológus Napok/ szervezésében való közreműködést tűztek ki. Többek által javasolt témákban országos rendezvényre is sor került /Magyar Hidrológiai Társaság VI. Országos Vándorgyűlése, Keszthely, 1986. június 17-19./, ezért a munkabizottsági ülés helyett e rendezvényen vettek részt, ahol a munkabizottság tagjai négy felkért előadást tartottak. /A teljes anyag kiadásra került./

Szeptember 18-án tartott munkabizottsági ülés napirendjén az alábbiak szerepeltek:

1. A munkabizottság tudományos tevékenysége és rendezvényterve 1986-87.
2. Tóth Sándor /Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc/:
"A Bakony-hegységben folyó fürkészlégykutatás rendszertani és ökológiai eredményei /Diptera: Tachinidae/" című előadása.
3. Egyebek /tudományos minősítés kérdése, stb./:
Alexay Zoltán tervezett előadása a Szigetköz élővilágának várható alakulásáról az előadó betegsége miatt elmaradt /1987.I. félélére/.

Október 1-2-án került sor a XXVIII. Hidrobiológus Napokra Tihanyban, ahol mintegy 90 fő vett részt. Az elhangzott előadások /összesen /28/ a hazai hidrológiai kutatások legújabb eredményeit mutatták be.

Október 29-én került sor a VEAB székházban "A Balatonkutatás újabb eredményei VII." c. rendezvényre, a VEAB Környezet-tudományi és Környezetvédelmi Szakbizottságának közreműködésével szervezett ülésére. A munkabizottság részéről felkért 8 előadás ill. korreferátum hangzott el.

1986. évi munkatervük tartalmilag - a Szigetköz ökológiai változásával kapcsolatos vitaülést kivéve - teljesült. Ez évben a tagok közül egy fő a biológiai tudományok doktora fokozatot szerzte meg /Ponyi Jenő/, több kandidátusi fokozat megszerzése folyamatban van. 1986. májusában a Balaton-kutatás terén elért eredményekért 6 fő megosztott Akadémiai Díjban részesült.

A tagok közül többen öt éves megbizást kaptak vezető tudományos testületekben való részvételre. Így közreműködnek az MHT Limnológiai Szakosztálya elnökségében, az MTA Hidrobiológiai, Ökológiai és Botanikai Bizottságaiban.

ERDÉSZETI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Gál János

A szakbizottság vezetősége - az elmúlt időszak gyakorlatának megfelelően - a munkabizottságok irányításával, tevékenységük koordinálásával foglalkozott. A program szerint kapcsolatot tartott az Országos Erdészeti Egyesület, a Faipari Tudományos Egyesület és a Magyar Vadászok Országos Szövetsége területileg illetékes vezetőségeivel.

A vezetőség elkészítette a tudományos minősítések felmérése tárgyban írott jelentését. Foglalkozott a tudományos fokozat megszerzésére pályázó szakemberekkel. Két beérkezett pályamunkáról alkotott véleményt, és tett javaslatot a jutalmazásra.

A szakbizottság és munkabizottságaik személyi összetételének az új ötéves ciklusra érvényesítették az elmúlt év szeptember 17-i ülésén hozott határozatot, amely szerint a bizottságokba fiatal szakembereket, valamint a MTESZ tagegyesületei közül a szakbizottság tevékenységi körébe tartozó egyesületek tagjait is be kell vonni.

Erdőgazdálkodási munkabizottság

Elnök: Tompa Károly

A munkabizottság első ülését május 14-én tartotta Bakony-szentlászlón. A rendezvényre a bányászati szakbizottsággal közösen került sor. Az ülésen három előadás hangzott el:

- Majer Antal: A fenyőfői erdeifenyvesek helyzete és jövője.
- Isky Károly: A fenyőfői bauxitbányászat és a környezetvédelem kapcsolata.
- Vizy Béla: A Dunántúli Középhegység bányászatának vízvédelmével kapcsolatos környezeti hatások.

A 28 munkahelyet képviselő 46 szakember helyszíni bemutáson vett részt. Megtekintették a külfejtéses bauxitbányászat IV. lencséjét, valamint a Homoksánc-Homokbánya erdeifenyveseit és növényzetét. A késő délutánba nyúló vitában részt vett: Majer A., Isky K., Víz B., Borsos Z., Solymosi J., Czebei S., Mészáros Gy., Borsodi I., Nagy M., Rumpler Z., Péti M., Moór Gy., Somkuti E., Bakács T. írásban küldte meg észrevételeit.

A munkaülésen Nemezc Ernő akadémikus és Tompa Károly munkabizottsági elnök felváltva elnökölt.

A résztvevők szakértői ajánlásokat fogalmaztak meg és hagytak jóvá, melyeket írásban juttattak el a VEAB elnökségének.

A második ülést október 2-án tartották, melyen egy előadás szerepelt:

- Igmándy Zoltán: A kocsánytalan tölgy hervadásos betegsége címen.

A rendezvény aktualitását az adta, hogy az 1970-es évek végén hazánkban is megjelent a kocsánytalan tölgy egyedek pusztulása. Az előadás után a vitában felszólalt: Magyar J., Majer A., Somkuti E., Tompa K., Csesznák B., Szappanos A., Nagy M., Takács Z., Mészáros Gy. és Péti M.

A terepi bemutató a Nyirád 14/A erdőrészletben volt, ahol a tölgypusztulás egy bükkös-tölgyes faállományban jelentkezett. A helyszíni bemutatót követően megbeszélés folyt a károsított faállományok további sorsáról, és a károsítás gazdasági, ökológiai hatásairól. A résztvevők hangsúlyozták, hogy a tárgyalás témában nem erdőpusztulásról, hanem csak szórványos tölgypusztulásról van szó. A munkabizottság tagjai szükségesnek tartották a közvélemény tájékoztatását a kérdésben, amelyhez a helyi napilapokat és más tájékoztatási lehetőségeket is igénybe kívánják venni.

Az ülés anyaga a VEAB Értesítőben megjelenik.

Faipari munkabizottság

Elnök: Cziráki József

A munkabizottság szervezetében a korábbi években alakult faipari munkacsoportok befejezték tevékenységüket, és munkáikat publikálták.

A munkabizottság november 5-én Szombathelyen ülésezett, a Nyugat-Magyarországi Fagazdasági Kombinátban. Az ülésen három előadás hangzott el:

- Alpár Tibor: Az NYFK felépítése és termelési tevékenysége.
- Győrvári János: A forgácslapgyártás helyzete és a fejlesztés kérdései.
- Szabadhegyi Győző: A szinfurnér gyártás új irányai.

Az előadásokat élénk vita követte. Cziráki József, a munkabizottság elnöke összefoglalójában hangsúlyozta, hogy a VEAB régióban az utóbbi években egyre inkább megvalósult a kutatási bázisok koncentrálása. Ez a tény sok segítséget nyújtott és nyújt a régióban folyó faipari tevékenység fejlesztéséhez.

Az ülésen résztvevők a munkabizottságon belül egy környezetvédelmi csoport megalakításáról határoztak. Vezetésével Orbay Péter és Schöberl Miklós egyetemi adjunktusokat bízták meg. A csoport az 1987. és 1988. évben felmérést készít a régió faipari üzemeinek környezetvédelmi helyzetéről.

Vadgazdálkodási munkabizottság

Elnök: Kőhalmy Tamás

Az első ülés megrendezésére május 30-án került sor a Mezőföldi EVAG területén. Programja a következő volt:

- Kőhalmy Tamás: A munkabizottság alakuló ülése, feladatai, munkamódszere.
- Markovics László: A Mezőföldi EVAG apró- és nagyvadfeldolgozó, valamint tároló egységének bemutatása.
- Markovics László és munkatársai: A nagyvadgazdálkodási tevékenység ismertetése és terepi bemutatása.

Az előadást és a bemutatót vita követte, melynek résztvevői: Tollner Gy., Nyulász I., Nagy E., Szanati L., Markovics L., Fatalin Gy., Porubszky J. voltak.

Az ülésen hangsúlyozták, hogy a munkabizottság tagjai nyújtsanak be pályaműveket a VEAB értesítőben megjelent témákról, vagy szabadon választott tárgykörből.

A munkabizottság második ülését november 12-én tartotta Sopronban, az Erdészeti és Faipari Egyetemen. Az ülésen egy előadás hangzott el társszerzőktől:

- Kőhalmy Tamás-Iváncsics Lajos-Rakk Tamás: Vaddisznóállománnyunk kezelésének időszerű kérdései.

Az összeállítás országos felmérésen alapul, és nagyon figyelemreméltó elemzést, következtetéseket, tennivalókat tartalmaz. Az anyagot a MÉM Erdészeti és Faipari Hivatala részére is megküldték. Az összesen 16 oldalas előadást a munkabizottság tagjai előzetesen megkapták.

Az előterjesztésről véleményt mondtak: Porubszky J., Fatalin Gy., Kerekes G., Nyulász I., Magyar J. Az összeállítás hozzászólásokkal kiegészített tartalmát a jelenlévők elfogadták. Az ülésről készített emlékeztető-t a tárgykörben érdekelt szervezeteknek és személyeknek megküldték.

A délutáni ülésen Obermayer György a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság igazgatója ismertette a vállalat vadgazdálkodási tevékenységét. Számadatokat közölt a vadállományról, a lelövésekről és a vadgazdálkodás mérlegéről. Az elhangzottakhoz Hárs J. mondta el kiegészítő megjegyzéseit.

A munkabizottság elnöke felkérte a munkabizottságot; vállalja el az Erdészeti és Faipari Egyetem Vadgazdálkodástani Tanszéke gondozásában lévő ÁP-4.1.4. jelzésű kutatási program bizottsági feladatait. A felkérést a tagok elfogadták, majd jóváhagyták az 1987. évi üléstervet.

JOGTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Hardy Zoltán

A szakbizottság éves munkaterv szerint dolgozik. 1986-ban két társadalompolitikai és szakmapolitikai szempontból egyaránt lényeges előterjesztést vitatott meg. Dr. Tarr György előadásában áttekintést kapott a szociálpolitika új kérdéseiről, az előadást vita követte. Az előadó az öregekről való gondoskodás újszerű felvetését adta, melynek lényege, hogy az időskorúak nem tartásra, hanem gondozásra szorulnak, ezért már életükben is szívesen áldoznának nyugodt öregeknek egzisztenciális feltételeinek megteremtéséért, amennyiben ehhez állami támogatást is kapnának. A szerző a nyugdíjas házak új típusát dolgozta ki. A vitában hangot kapott, hogy a téma elindítása igen értékes, egyelőre azonban a szerző elgondolásai nem eléggé kiforrottak, az egyénre kényszerített kötelező takarékoság kétes eredményhez vezethet. A vita résztvevői megállapították azonban, hogy a nyugdíjasház problématikája nem egyszerűen lakáskérdés, hanem az időskorúak speciális igényeit kielégítő komplex szolgáltatási probléma is. Egyöntetű volt a minősítés, hogy a szerző elismerésre méltó munkát végzett. Felvetődött: helyes lenne ha a VEAB keretei között egy külön munkacsoport komplexen vizsgálná meg a nyugdíjas otthonok létrehozásának feltételeit, lehetőségeit.

Dr. Bakács Tibor a környezeti ellentmondásokat boncolgatta ugyanezen az ülésen előterjesztett előadásában. A szakbizottság bátorította a szerzőt a további munkára. Rámutatott, mélyebben fel kell tárnai a környezetszennyezést előidéző okokat, a népgazdasági érdekek és a környezetszennyezési források közötti érdekeltérések motivumait. A szakbizottság megbizta a bizottság elnökét, hogy éljen kezdeményezéssel az Igazságügyi Minisztériumhoz a bírák és az államigazgatási jogalkalmazók környezetvédelmi továbbképzésének megszervezéséhez. Itt jegyzem meg, hogy e kezdeményezés az igazságügyminiszterhez eljutott. Dr. Markója Imre válasza szerint a felvetés időszzerű, egyelőre azonban csak a különböző ítéletek Birósági Határozatokba történő közzétételével, eseti tanfolyamok szervezésével kívánják a jogalkalmazókat orientálni.

A szakbizottság november végi ülésén dr. Papp József a közös tanácsu községek helyzetével, a társközségben működő eljáróságok tevékenységével foglalkozott előadásában, majd dr. Buzás Huba a stratégiai döntések tervezése a közigazgatásban c. tanulmányát ismertette.

A szakbizottság keretei között 1986-ban élénk publikációs tevékenység folyt. Az Állam és Igazgatás, a Magyar Jog és a Vezetéstudomány voltak a leggyakrabban igénybevett publikációs orgánumok. Természetesen ide soroljuk a VEAB írtesítőik egyes számaiban megjelent tanulmányokat, illetőleg azok téziseit is.

A szakbizottság örömeire szolgált, hogy két állam- és jogtudományi tárgyú pályázat érkezett a VEAB pályázati felhívására 1986. évben. Ezek közül dr. Szabó Lajos pályamunkája a képviselő, a demokrácia és az önállóság érvényesülése az államigazgatásban tárgykörben akadémiai bizottsági II. díjat nyert el. Dr. Neiger M. Tibor a bányajog kártalanításra vonatkozó egyes rendelkezéseiről szóló pályamunkája a Komárom Megyei Tanács I. díját nyerte el.

Igyekezünk nyomatékokot adni az akadémiai bizottság azon törekvésének, hogy a szakbizottság és a munkabizottságok keretei között felkészítsünk fiatal szakembereket a tudományos fokozat megszerzésére. Itt is megjegyzem azonban, hogy a napi irányító munka operatív teendői mellett nincs elegendő ideje bizottsági tagjainknak külön disszertáció írására. Felelősségteljes munkaterületükön bizonyítják hozzáértésüket, és szabadidejük feláldozásával elégitik ki szakmai ambícióikat, amelyek a szakbizottság működése óta emelkedő számú pályamunkákban és szakmai publikációkban öltének testet.

Államjogi és államigazgatásjogi munkabizottság

Elnök: Tóttő János

A munkabizottság megvitatta a gyámhatósági igazgatás gyakorlati problémáit Karácsony Györgyné előterjesztésében. A munkabizottság a családjogi törvény tervezetének előkészítéséhez javaslatait dr. Csehák Judit miniszterelnök-helyetteshez is eljuttatta.

A munkabizottsági tevékenység célja ez évben is az volt, hogy ülésein az időszerű, esetleg korszerűsítésre megérett államjogi és államigazgatási jogi kérdésekkel foglalkozzon. A munkabizottság keretében elkészített tanulmányok elsősorban a gyakorlat oldaláról segítik, támasztják alá a jogalkotást.

Büntetőjogi munkabizottság

Elnök: Kiss Ernő

A munkabizottság célja egyrészt gyakorló büntetőjogász tagjai elméleti tevékenységének fokozásával hozzájárulni a büntetőjog egyes területeinek, intézményeinek továbbfejlesztéséhez /figyelemfelhívás jogszabály módosítására, elvi irányítás szükségességére/, másrészt előmozdítani egyes aktuális témák feldolgozásával a régió területén a büntetőjog gyakorlatának megfelelő kialakítását.

A munkabizottság szoros kapcsolatot tartott a Magyar Jogász Szövetség helyi és központi szakirányu szerveivel, a jogi bizottságon belül a polgári jogi munkabizottsággal.

Az elfogadott munkatervnek megfelelően október 16-án a természeti környezet büntetőjogi védelméről 3 tanulmányt vitatott meg, melyek szerzői dr. Barbarics Ferenc, dr. Király Miklós, dr. Módos József voltak. A munkabizottsági ülésen határozatot fogadott el, mely szerint a munkabizottság titkára a három dolgot és a széleskörű vita eredményét is összefoglaló tanulmányt ír, mely javaslatot is tartalmaz a jogterületet érintő jogszabályok módosítására. A tanulmányt megküldi a Magyar Jog szerkesztőségének, az Igazságügyi Minisztérium Törvényelőkészítő Főosztályának, a Legfelsőbb Bíróság Büntetőkollégiumának.

A munkabizottság tevékenységét a már ismertetett célkitűzéseknek megfelelően kívánja folytatni, így 1987. januárjában a gazdálkodás menetében elkövetett bűncselekményekről szóló két tanulmányt vitat meg. Majd az év folyamán még további a büntetőjog különböző, a területeit érintő három tanulmányt tűz napirendre.

Gazdasági jogi munkabizottság

Elnök: Kotz László

A gazdasági jogi munkabizottság kialakította és elfogadta az 1986-1990-es, öt éves periódusra vonatkozó munkatervét. E szerint a munkabizottság alapvetően a társasági jog intézményeivel /egyszerű társaság, közkereseti társaság, csendes társaság, korlátolt felelősségű társaság, részvénytársaság/ foglalkozik. A konkrét intézményi formáknak a tulajdonelmélettel,

a jogi személyiség elméletével való összefüggéseinek különös fontosságot tulajdonítva alakítja ki a bizottság javaslatait.

A munkabizottság e tevékenysége szorosan kapcsolódik a hasonló célú, a kodifikációt megalapozó kutatómunkához /az Állam- és Jogtudományi Intézet részvételével folyó társadalmi, gazdasági és jogi jellegű kutatások/.

A munkabizottság együttműködik a polgári jogi munkabizottsággal, és közgazdasági szakértőket is bevon munkájába. 1986. év folyamán két ülés megtartását tervezte a munkabizottság. Első ülésén három előadást vitatott meg. Ezek dr. Pillér András: a gazdaságirányítás továbbfejlesztésének jogi problémái, melynek szövege cikk formájában jelenik meg ez évben; dr. Zsuhár András: A szövetkezeti jog reformirányzatai; dr. Kotz László: részvény, munkarészvény, állampolgári részvény c. anyaga ugyancsak cikk formájában jelenik meg ez évben. A novemberi második ülés ez utóbbi előadás írásos anyagát részleteiben vitatta meg.

A munkabizottság a társasági jog intézményeivel kapcsolatos tanulmányok és vitáik önálló kiadványként történő megjelentetését tervezi, továbbá kibővített vitaülésekre is sor kerül e témakörben. Eredményeinket a kodifikációs munkát végző állami szervek rendelkezésére kívánjuk bocsátani - tekintettel ezek társadalmi és gazdasági jelentőségére.

Uj szervezési megoldásként vezeti be a bizottság azt a módszert, hogy a régióban működő, publikáló fiatalabb jogászokat állandó meghívottként invitálja meg a bizottság üléseire, néhány közgazdász szakértővel együtt.

Polgári jogi munkabizottság

Elnök: Vincze Imre

A munkabizottság célként tűzte maga elé, hogy a régióban dolgozó és ilyen feladatot vállaló polgári jogászokat összefogja és a tudományos kutatásra mozgósítsa.

A munkabizottság ez évi céljául jelölte meg, hogy a jogélet időszerű kérdéseivel kapcsolódik. Így pl. a családjogi reformhoz, perjogi reformhoz, kutatja a polgári jognak azokat a részterületeit, ahol a szabályozás aktualitása megszűnt, vagy a jogszabály új értelmezés alapján alkalmazható. Össze kívánja gyűjteni a kisvállalkozások működésével kapcsolatos jogi tapasztalatokat is.

Ez évben történt megalakulásra és a nyári időszakra is figyelemmel a munkabizottság ez ideig két ülést tartott, míg egy további összejövetel időpontját kitűzte, a napirendjét meghatározta, az anyagokat részben elkészítette.

Az eddig tárgyalt témák:

A humán művi megtermékenyítés jogi kérdéseinek vázlata, különös tekintettel a vérrokonság családjogi problémájára. /Előadó dr. Tarr György/ A szerződések értékaránytalanságai problémája. /Előadó dr. Vincze Imre/; továbbá a házasság felbontása a házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény módosító törvénytervezetben. /Előadó dr. Tarda Pál/.

A munkabizottság tervezi a kapcsolatfelvételt a környezetvédelmi és a gazdasági munkabizottságokkal is. Lehetőséget látnak közös szakmai tanácskozások tartására.

A munkabizottság ez évi utolsó ülésén a kisvállalkozásokkal kapcsolatos jogi tapasztalatokról hangzott el két előadás. Ugyanitt részleteiben is megbeszélték az 1937. évi munkatervet.

Összegezve:

A szakbizottság és a munkabizottságok tevékenysége korántsem csupán az ülésezések számában mérhető. A társadalmi munkaidő-alap védelmének jegyében egyébként is az ülések gyakoriságát nem kívánjuk fokozni. Annak elérésére törekszünk, hogy a magas szintű gyakorlati tapasztalatok összegezése, lehetőség szerint tudományos igényű integrálása folyamatos munkaént történjen. A jelesebb műhelymunkák, tanulmányok, előadások viszont kapjanak fórumot, akár szakbizottsági, munkabizottsági vitákon történő minősítést, akár pedig publikációs lehetőséget.

KÉMIAI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Markó László

A szakbizottság a tárgyévben a munkabizottságok tematikájának támogatásán túl tudományterületén a régióbeli kutatás és megvalósítás kapcsolatát kívánta fokozottabb figyelemmel kísérni.

Ennek jegyében került sor a második negyedévben, május 15-én a VEAB székházban polimerkémiai kutatásokkal és polimer-gyártás-bevezetéssel foglalkozó tudományos ülésre, amelyen Pécsy László /C.Sc/ - Kovács Magda - Nemes Nándor /VVE/: "Polimertakrilát-adalékok hazai gyártása" című és Farkas Ferenc /C.Sc/ /Graboplast/: "Poliuretán-kutatás a Graboplastnál" című előadása hangzott el, és indított vitát.

Foglalkozott a szakbizottság további programok kialakításával, pályázatok bírálatával, a régióbeli tudományos minősítéssel, a termék felmérésével, más tudományos bizottságokhoz vezető kapcsolatok kiépítésével.

A szakbizottság keretében folytatódik a környezetvédelmi műszaki értelmező szótár kéziratának készítése, illetve szerkesztése, amelynek anyagát a szakbizottsághoz tartozó, korábbi környezetvédelmi munkabizottság gyűjtötte.

Agrokemizálási munkabizottság

Elnök: Nádasy Miklós

A munkabizottság ez évi alakuló ülésén az alábbiak szerint tűzte ki az ötéves ciklusban végzendő tevékenységének irányait:

- megynként tanulmányozza a helyi agrokemizálási kérdéseket, azokat véleményezi és javaslataival támogatja;

- összefogja az agrokémia és a környezetvédelem közös kérdéseit;
- véleményezi a felsőbb kutatási programokat, és elősegíti azok lebonyolítását;
- sajátos eszközeivel hozzájárul a jövő okszerű növényvédelmének tudományos kialakításához;
- szorosabbra fűzi kapcsolatait a régió kívüli és országos szervezetekkel /MAE, Talajtani Társaság, MÉM és MTA talajtani bizottságai, Pécsi AB stb./;
- folyamatosan figyelemmel kíséri a szakirányu oktatást, és véleményezi azt;
- nagyobb szerepet kíván betölteni a tudományos továbbképzés területén.

A harmadik negyedév elején tartotta a munkabizottság alakuló ülését Tanakajdon, a Vas Megyei Növényvédelmi és Agrokémiai Állomáson, ahol a programtervezésen és programvitán kívül dr. Sipos Endre igazgató mutatta be a munkabizottság tagjainak az állomás tevékenységét.

A következő ülésre október 29-én, Zalaegerszegen, a Zala Megyei Növényvédelmi és Agrokémiai Állomáson került sor. A munkatervnek megfelelően először Heckenast Bálint igazgató nagyon sok adattal alátámasztva mutatta be Zala megye növényvédelmi és agrokémiai helyzetét. Ezt követően Debreczeni Béla egyetemi tanár, rektor adott ismertetőt a Keszthelyi Agrártudományi Egyetemen folyó agrokémiai kutatásokról, beszámolt az OKKFT G-9-es programjáról, és azokról a projektekről, amelyekben az egyetem kutatói részt vesznek. Mindkét előadást élénk és alkotó vita követte, amelyben a bizottság tagjain kívül a szép számban megjelent meghívott szakemberek is részt vettek.

"Átviteli jelenségek elméleti alapjai" munkabizottság

Elnök: Kotsis Levente

Az átviteli jelenségekkel foglalkozó munkabizottság ötéves munkaprogramját ez évi alakuló ülésén dolgozta ki. A március 28-i alakuló ülésen, Veszprémben a bizottság - a programtervezésen és programvitán kívül - áttekintette a termoanalízissel kapcsolatos transzportelméleti kérdéseket.

A második negyedévben a munkabizottság Keszthelyen, kihe-lyezett ülésen foglalkozott az agrártudományok területén fel-merülő transzportelméleti problémákkal, és megtekintette a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Központi Kutató Laboratóri-umát.

A negyedik negyedévre terveztük a Magyar Ásványolaj- és Földgázkisérletű Intézetben folyó membránszeparációs kutatásokkal kapcsolatos vizsgálatok és vizsgálati eredmények megismerését.

Korróziós munkabizottság

Elnök: Tomcsányi László

A munkabizottság az előző év végi alakuló és programkialakító ülés után a tárgyévben a korrózió egyes részterületeinek vizsgálatával és áttekintésével foglalkozott.

Május 15-én a "Földalatti, bevonattal védett cél- és vas-tárgyak katódos védelme" tárgykörben Horváth Márton előadása hangzott el, 30 főnyi hallgatóság előtt. Az előadást élénk vita követte.

Október 31-én a munkabizottság a "Korróziós inhibitorok kutatásának eredményei" tárgykörben tudományos ülést rendezett, amelyen Reisz Tivadar és Molnár Ferenc tartott előadást a hagyományos és modern elektrokémiai inhibitor-hatásvizsgálatokról, ezek mellett Óvári Ferenc és Tomcsányi László a 37. ISE konferenciáról vetített képes előadáson számoltak be. A munkabizottság utolsó napirendi pontként az 1987. évi tervjavaslatokat is megvitatta.

Kőolaj- és Gázipari munkabizottság

Elnök: Horváth Róbert

A munkabizottság az 1986. évben meghatározott munkaprogram szerint szervezte tevékenységét. A korábban kialakított elveknek megfelelően céljaként tűzte ki, hogy az ipari szakemberek és kutatók, elméleti szakemberek összevonásával lehetőséget adjon közvetlen eszmeváltásra, a valós problémák feltárására és alkotó megvitatására.

Folytatta a munkabizottság azt a munkamódszert is, hogy a tagokat adó intézmény, vállalat bemutathassa tevékenységét a bizottság és meghívottak előtt. Március 27-én került sor az első ülésre, amelyen a Veszprémi Vegyipari Egyetem Ásványolaj- és Széntechnológiai Intézetének vezetői és munkatársai számoltak be az intézet új szervezettségéből adódó változásokról,

kutatási területeikről, különös tekintettel az olajipart érintő, megvalósításra váró eredményekre. Ezen ülés keretében került sor a munkabizottság programjának véglegesítésére is.

Május 13-án az SZKFI fiatal kutatói, Pesti Gábor és Tóth Pál tartottak előadást a "Kőolajok és szerves diszperz anyagok nagynyomású folyadékkromatográfiás vizsgálata és a kromatogramok számítógépes kiértékelése" címmel, amely élénk érdeklődést váltott ki a szakértő közönség körében.

Fontos feladatunknak tartjuk a régióban működő más tudományos és társadalmi szervezetekkel történő kapcsolattartást, amelynek legcélszerűbb módja a közös rendezvények megszervezése. Így került sor október 8-án Nagykanizsán, az MKE és OMBKE-vel közösen megrendezett tudományos előadássorozatra, amelynek témája a "Környezetvédelmi problémák és azok kémiai vonatkozásai a kőolajipar területén". Az előadások felölelték a kőolajkutatás, furás és feldolgozás vízszennyezési, hulladékelhelyezési és levegőszennyezési problémáit.

KÖRNYEZETTUDOMÁNYI ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Kárpáti István

A szakbizottság 1986. januári ülésén megvitatta az 1986-90. év munkatervét és kiemelt feladatait, amelyek a VEAB illetékességi területének - véleményünk szerint - legfontosabb környezet-, ill. természetvédelmi feladatait foglalják magukba. A megvitatás során kijelöltük az egyes főfeladatok megvalósításáért felelős munkabizottságot, illetőleg a felelősök személyét. A 7 főfeladat alapját képezi az elkövetkezendő tervidőszak kutatási főirányának, és a részleteiben kidolgozandó munkabizottsági programoknak.

A kiemelt főfeladatokat a következőkben fogadta el a szakbizottság januári ülése:

1. A dunántuli nagy tavak /Balaton, Fertő-tó, Velencei-tó/ ökológiai, vízminőségi és hasznosítást szolgáló kutatási feladatainak koordinálása.
Ajánlások a vízügyi, mezőgazdasági és idegenforgalmi gyakorlat számára.
2. A Tatabányai medence bányászatával és iparával kapcsolatos környezetszennyezés hatásának felmérése, és javaslata káros hatások csökkentésére.
3. A Bős-Nagymaros vízlépcső rendszer hatásának prognosztizálása, majd a vízlépcső működése után hatásának vizsgálata. A Szigetköz tájvédelmi körzet létesítésének biológiai szemléleti megokolása, ajánlások készítése.
4. Környezetkimélő mezőgazdasági technológiák ökológiai alapjainak kutatása, ajánlások az erdő- és mezőgazdaság számára.
5. A hulladékok /ipari, kommunális/ elhelyezésének geológiai, hidrogeológiai megalapozása a VEAB illetékességi területén /együttműködésben a kémiai szakbizottság hulladékhasznosítási munkabizottságával/.
6. Javaslatok előkészítése és tudományos megalapozása a VEAB védett természeti értékeire vonatkozóan.

7. "Biológia a vízgazdálkodásban" című nemzetközi konferencia előkészítése az OVH-val közösen. A konferencia eredményei alapján nemzetközi jelentőségű ajánlások megfogalmazása a természetszerű /biológiai partvédelem, biológiai vízminőség javítás/ vizügyi gyakorlat számára.

Az 1-7. főfeladatok kiemelt figyelembe vételével elkészül a VEAB Környezettudományi és Környezetvédelmi Szakbizottság kutatási főirányának 1986-90. évi munkaprogramja.

A főfeladatok különös figyelemmel foglalkoznak tájunk nagy tavaival, valamint a Bős-Nagymaros vízlépcsőrendszer vízminőséget befolyásoló intézkedések ökológiai alapjainak biztosításával. A főfeladatok a természetvédelmi intézkedések megalapozásán túlmenően kiemelten foglalkoznak a még meglévő, kulturától különböző mértékben befolyásolt természeti értékek megmentésének lehetőségével.

Az alkalmazott biológiai szemléletű, természeteshez közelálló ökoszisztémák a feladatok során különösképpen a bányászat-hoz és a mezőgazdasági műveléshez kapcsolódó környezetkimélő eljárásokat, ill. a rekonstrukciós kérdések körültekintő megalapozását tartja feladatának.

Fő feladataink között 1987-re nemzetközi szintű rendezvényt tervezünk az OVH-val közösen.

A nemzetközi rendezvény, melynek mintegy 130 résztvevője között - az eddigi jelentkezések alapján - 25-30 külföldi résztvevőre, ill. előadásra számítunk, valamint poszter bemutatót és ahhoz kapcsolódó vitát tervezünk.

Előkészítő munkánk alapján a konferencia 2 szekcióban kerül megrendezésre.

1. szekció:

Élővizek biológiája. Biológiai módszerek a vizügyi gyakorlatban.

1.1. A hidrobiológia általános kérdései.

1.2. A vízi biotechnika terminológiái, szabványosítása.

1.3. Biológiai vízminősítés.

1.4. Biológiai part-, és töltésvédelem /gyep, nád, véderdő, kombinált megoldások/. A növény termelésének szabályozása /mechanikai és kémiai módszerekkel, állatokkal/.

1.5. Vízminőséget javító tavak, tározók.

2. szekció:

A vízkezelés és szennyvizeztisztítás biológiája.

2.1. A vízkezelés és szennyvizeztisztítás biotechnológiai terminológiái, szabványosítása.

2.2. A vízkezelés biológiai módszerei.

2.3. A szennyvizeztisztítás és szennyviziszap-kezelés biológiai módszerei.

2.4. A tisztított szennyvíz és a szennyvíziszap-elhelyezés biológiai módszerei.

Az elmúlt évben a szakbizottság koordináló munkájával kapcsolatos szervezést végzett, és ennek megfelelően 7 alkalommal ülésezett, ill. előadóülések kerültek megrendezésre. Ezen tájunk legégetőbb környezetvédelmi gondjait és megoldásukra irányuló kutatási eredményeket vitattuk meg.

- Az előző évekhez hasonlóan eredményeink hatékonyabb és gyorsabb megvalósítása érdekében 3 alkalommal a Balatoni Intéző Bizottság Környezetvédelmi és Vizminőségvédelmi Szakbizottságával tartottunk együttes ülést. Ezek közül kiemelkedő jelentőségű volt a Balaton vizgyűjtő területét érintő melioráció megvitatása.
- A dunántúli táj átfogóbb tanulmányozására rendszeres együttműködést biztosítottunk és együttes rendezvényt is tartottunk a Magyar Tudományos Akadémia Pécsi Akadémiai Bizottság Környezetvédelmi és Urbanisztikai Munkabizottságával.
- Az év során több nemzetközi együttműködést biztosító kisebb létszámú rendezvényt tartottunk, ill. vettünk azokon részt. A CLUSIUS NEMZETKÖZI BIOLÓGIAI TÁRSASÁG és biológus szakembereinek részvételével tanulmányoztuk a szubmediterrán jellegű erdei- és sziklai vegetáció társulásszerkezeti és termőhelyi jellemvonásait. A szakbizottság munkatársai részt vettek az Ausztriában rendezett FORUM PANNONICUM RERUM NATURALE ülésén, és ott elvi és módszertani vitát folytattak, elsősorban a víz- és tájvédelem kérdéseiről.
- Szakbizottsági munkánk általános feladataihoz kapcsolódik a 3 munkabizottság speciális természetvédelmi, ill. környezetvédelmi kérdések kutatásának biztosítása. A Bányászati- környezetvédelmi, a Természetvédelmi és Jogi-környezetvédelmi munkabizottság munkájáról külön számolunk be.

Kémiai környezetvédelmi munkabizottság 1986. évi működéséről

Elnök: Hlavay József

A munkabizottság ez év tavaszán alakult, és első ülését 1986. október 3-án tartotta a VEAB székházában. Az összejevületen a megjelentek bemutatták tevékenységüket, és szóltak a környezetvédelemmel kapcsolatos további terveikről.

Ez évben, november 22-én, a VEAB székházában általános iskolák 7. és 8. osztályos tanulói számára környezetvédelmi vetélkedőt rendeztünk "Barátunk a természet" címmel.

Természetvédelmi munkabizottság

Elnök: Csapody István

A munkabizottság személyi összetétele az új ötéves akadémiai ciklusban megváltozott, részben kibővült. A bizottság eddigi titkárnak, dr. Szabó Istvánnak - aki az új felállásban a környezetvédelmi és környezettudományi szakbizottság titkári tisztét tölti be - helyébe dr. Szeglet Péter lépett. /V.ö.: VEAB Értesítő, 1986. p. 93-94./

A munkabizottság tagjai a VEAB régió egészét képviselik, s képesek arra, hogy a kitűzött célokat elérjék.

Ilyen célkitűzések kezdettől fogva és az új ciklusban hangsúlyozottan: a VEAB régióban folyó, természetvédelmet érintő biológiai alapkutatások végzése és előmozdítása, a kutatási eredmények számára fórum biztosítása, a természetvédelmi tevékenység nyomonkövetése a védett területek megismerése és megismertetése, a még nem védett természeti értékek feltárásának és megismertetése, a még nem védett természeti értékek feltárásának szorgalmazása, a természetvédelemben érintett területi szervek és VEAB-bizottságok között a kapcsolattartás biztosítása, a természetvédelmi tudatformálásnak az oktatás-nevelés különböző szintjein való vizsgálata és elősegítése, stb.

A munkabizottság évi két ülésén említett kérdések tervszerű megtárgyalásán kívül kapcsolatot kerestünk a napirenddel érintett hatósági és gazdálkodó szervek képviselőivel, meghallgattuk véleményeiket, és tapasztalataikat beépítettük munkánkba, ill. az illetékesekhez továbbítottuk azokat. Az ülések minden esetben helyszíni bejárással voltak kapcsolatosak.

A munkabizottság ülésein résztvevők áttekintették és elfogadták a bizottság munkatervét, foglalkoztak a pályázati témákkal, és beszámolót hallgattak meg a VEAB elnökének, alelnökének tájékoztatásáról. A munkabizottság tagjainak kutatási eredményei szakfolyóiratokban és természettudományos ismeretterjesztő folyóiratokban folyamatosan jelennek meg, ill. kutatási zárójelentésekben összegeződnek. A bizottság tagjai közül ketten a közelmúltban egyetemi doktori fokozatot szereztek.

Az 1986. évben a munkabizottság 2 ülést tartott és azokon a VEAB régió két létesítendő tájvédelmi körzetének sokoldalú ismertetésére került sor. Először, a tavaszi időszakban Mosonmagyaróvárott, a KATE Agrártudományi Karán - a környezetvédel-

mi és környezettudományi szakbizottsággal, valamint a Győr-Sopron megyei környezet- és természetvédelmi bizottsággal közösen - a Szigetközről rendeztünk vitaülést. Ezen a 9150 ha kiterjedésű Szigetközi TK hatósági előkészítéséről az OKTH Észak-Dunántúli Felügyelősége részéről Érczes Károlytól kaptunk tájékoztatást, a TK tájképi értékeiről dr. Alexay Zoltán, botanikai értékeiről Werner Ervin új bizottsági tagok "székfoglaló" előadásai számoltak be. Az ülésen élénk és gyümölcsöző vita alakult ki a gazdálkodó, hatósági és társadalmi szervek képviselőivel; az értékes hozzászólásokat, javaslatokat, kívánásokat a létesítendő TK kezelési utasításába foglaltuk. A munkaülést helyszíni bejárás és a Bős-Nagymaros vízlepcső egy szakaszának megtekintése követte.

A második ülést, az őszi időszakban a keszthelyi Festetich-kastélymuzeumban tartottuk a Kis-Balaton vízvédelmi rendszer ökológiai témaköréből. Ezen a hidroökológiai viszonyokról Pomogyi Piroska kandidátus, az avifauna eto-ökológiai adottságairól Horváth Jenő erdőmérnök, vendégelőadók tartottak igényes előadást. A tervezett tájvédelmi körzet védetté nyilvánításáról Moór Gyula bizottsági tag számolt be. A délelőtti ülést ezuttal is terepbejárás követte.

MŰSZAKI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Déri Márta

A szakbizottság vezetősége az elnökség iránymutatásai alapján és munkatervének megfelelően végezte munkáját. A szakbizottság 8 munkabizottságán tulmenően létrejött a plazmatechnológiai munkabizottság, ezzel a vezetőség 9 munkabizottság tevékenységét irányítja és koordinálja.

A vezetőség éves tevékenysége során fontos feladatnak tekintette az elmélet és gyakorlat összekapcsolását, a tudományos eredmények megvitatását, a gyakorlati igények felvetésének elősegítését, a megoldandó feladatok ismertetését.

Megkezdte a rendelkezésre álló szellemi kapacitás felmérését, elsősorban a megfelelő felkészültségű, tehetséges fiatalok nevelését, számukra fórumot biztosított, személyiségük fejlődését elősegítette. A munkabizottságaink tevékenységére is jellemző a fiatalok szerepének előtérbe kerülése, rendezvényeken, felolvasó üléseken, előadásokon fokozott szerepeltetésük, bevonásuk.

Munkánk során érvényesítettük a regionális elvet, rendezvényeink jelentős részét üzemekben szerveztük: különböző, de szakmailag magas színvonalat képviselő vállalatoknál.

A különböző határterületeken munkabizottságaink közösen dolgoztak fel tudományos témaköröket, nőtt a rendezvények nemzetközi jellege is, több esetben szerepeltek neves külföldi szakértők és előadók.

Munkabizottságaink tartalmi és szervezeti munkája is tovább fejlődött.

A szakbizottság vezetősége az év során két ülést tartott. Március 26-án az éves feladatokat, a munkabizottságok és a szakbizottság programját vitattuk meg és hagytuk jóvá.

Előkészítettük egy új munkabizottságunk, a plazmatechnológiai munkabizottság létrehozását.

Éves nagy rendezvényünk témakörének a közlekedés gépészet újabb eredményei és feladatai kérdéscsoportot fogadtuk el. Ennek megfelelően második ülésünket az éves nagy rendezvényünk keretében a Győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskolán tartottuk 1986. október 22-én, amelyen magas színvonalu előadások és korreferátumok hangzottak el.

Kisteleki Mihály: A vasuti járművek fejlesztésének fő irányai és a hazai feladatok.

Dr. Komoroczky István: A vasuti teherkocsik futómű fejlesztésének célkitűzései.

Dr. Vaszary Pál: Futásbiztonsági kérdések a vasuti közlekedésben.

Nyilas Viktor: A haszongépjárműgyártás hazai eredményei és fejlesztése a Rába Magyar Vagon- és Gépgyárban.

Dr. Vermes Ágoston: Légkondicionálás a hazai autóbuszfejlesztésben.

Ezután élénk vita során alakultak ki a közlekedés gépészet helyzetét elemző vélemények, javaslatok. A tartalmas találkozó a Rába Magyar Vagon- és Gépgyárba szervezett üzemlátogatással zárult.

A rendezvény során a vezetőség tárgyalta a jövő évi program tervezetről is. A következő nagy rendezvény témakörének a faipari gépek és berendezések problémakörét jelölte meg, soproni helyszínnel.

Alumíniumipari munkabizottság

Elnök: Várhegyi Győző

A munkabizottság május 8-án tartotta ujjáalakuló ülését. Az ülésen Keszler József a műszaki szakbizottság elnöke felszólalt, és a bizottság eredményes működésének elősegítésére néhány szempont figyelembevételére hívta fel a figyelmet. Az ülésen a résztvevők megállapodtak a szakbizottság végleges összetételében, és megvitatták a rendezvények szervezésének munkamódszerét.

Az 1986. évi munkaterv 1. pontjának megfelelően a munkabizottság előadó ülését szintén május 8-án tartotta. Az előadó ülésen a Magyar Alumíniumipari Tröszt műszaki vezérigazgatója, dr. Sillinger Nándor tartott előadást a MAT stratégiai célrendszeréről. Ezután az ülés a speciális /nem kohászati felhasználásu/ timföldek gyártásának és fejlesztésének helyzetét előadások és hozzászólások keretében vitatta meg.

Az 1986. évi munkaterv 2. pontja az alumíniumiparban dolgozó fiatal szakemberek ankétjának megszervezését tartalmazza. Az ankét előkészítésekor azonban nem egyetlen rendezvényben, hanem az alumíniumipar ágazati tagozódását követő rendezvénysorozatban állapodtunk meg, melyeket az egyes alumíniumipari üzemekben szervezünk. A rendezvénysorozat első ülését a timföldgyártás tárgykörében az Ajkai Timföldgyár és Alumíniumkohó kulturházában tartjuk, 1987. februárjában.

Gépészeti munkabizottság

Elnök: Halász Aurél

A gépészeti munkabizottság 1986. III. 25-én ülést rendezett és a szakbizottság őszi központi ülésének szervezésében vett részt.

A munkabizottság ülését a Paksi Atomerőműben szerveztük, ahol a PAV technológiai folyamatairól Jambrich István gépészmérnök, a hermetikus terek tömörségi vizsgálatairól dr. Bacskó Gábor gépészmérnök tartottak szakmailag rendkívül értékes előadást. Az előadásokat filmvetítés és üzemlátogatás követte.

Elektrotechnikai munkabizottság

Elnök: Régeni László

A munkabizottság 1986-ban a beterjesztett munkatervét kívánta megvalósítani. Ezt azonban jelentős időközesséssel sikerült csak teljesítenünk.

Az 1986 májusára tervezett ülést különböző személyi és szervezési akadályok következtében csak 1986. novemberében tudjuk megtartani. Az ülés helye és időpontja: 1986. november 27., Sopron, GYESEV Igazgatóság. Az ülést a vasutvillamosítás aktuális kérdéseinek szenteltük annak kapcsán, hogy 1986-ban megvalósul a GYESEV vonalának villamosítása.

A tervezett 2. munkabizottsági ülés tárgyában jelentős előkészítő munkát végeztünk. A Veszprémi Bakony Művek gépjármű elektronikai alkatrész fejlesztése keretében a VVE Nagyműszeres Laboratóriuma jelentős fejlesztő- minősítő munkát végzett új ipari kerámia anyagok gyártástechnológiájának kidolgozásához.

Az alkalmazott kutatás eredményéről 1987. januárjában kibővített munkabizottsági ülésen számoltunk be.

Közlekedéstudományi munkabizottság

Elnök: Hegedüs Gyula

A munkabizottság az éves munkaterv alapján két ülést tartott. Az első ülés időpontja: 1986. május 22., helye: VEAB székház Veszprém.

A tanácskozás résztvevői tájékoztatót hallgattak meg a Magyar Tudományos Akadémia ez évi 146. közgyűléséről, a munkabizottságot érintő aktuális kérdésekről.

A tanácskozás központi témája volt: Környezetvédelem és közlekedés /környezetgazdálkodás és környezetvédelem a közlekedésben, a közutak építésének, fenntartásának és üzemeltetésének, valamint a gépjárművek üzemeltetésének környezetvédelmi szempontjai, a Balaton-vidék közlekedésének környezetvédelmi kérdései/.

A munkabizottsági tanácskozáson a következő előadások hangzottak el:

Szterényiné Herczeg Alexandra főmunkatárs UTINFORM: Környezetvédelem a közlekedésben.

Dr. Merétey Tamás tudományos főmunkatárs KTI: Gépjárművek levegőszennyező hatásának csökkentése.

Dr. Krizsán Gyula főiskolai tanár, KTMF: Közutak sózásából keletkező károk csökkentési lehetőségei.

Dr. Tóth Lajos kandidátus, egyetemi adjunktus, BME: A közlekedés szerepe a Balaton-vidék környezetszennyezésében.

Az elhangzott előadások, valamint az ezekhez kapcsolódó vita jól szolgálták a téma több oldalról történő megvilágítását, a regionális kérdések felvetését és megtárgyalását. A résztvevők állásfoglalását, javaslatait ajánlásba foglaltuk és eljuttattuk azokat az illetékes akadémiai és állami szervekhez.

Metallurgiai munkabizottság

Elnök: SziJ Zoltán

Munkabizottságunk tárgyévi célkitűzéseit részben valósította meg, ugyanis az év során a plazmatechnológiai munkabizottság megalakulása munkánkban zavart okozott, amelyet csak nagy diplomáciai munkával tudtunk mérsékelni.

Mindemellett a munkabizottság három ülést szervezett.

Március 27-én műszaki ankéttal egybekötve volt az új összetételű munkabizottság alakuló ülése. Ez alkalommal a régió öntödéinek képviselőivel, valamint az Ipari Minisztérium kiküldöttjével megvitattuk a méréstechológia helyzetéről készült elemző tanulmányt, és kijelöltük a továbblépés lehetőségét. Állást foglaltunk a plazmatechnológiai kiadvány elkészítésének módszeréről, a tematika összeállításáról.

A következő ülés időpontja július 22-23, amelyet a plazmatechnológiai munkabizottsággal közösen szerveztünk. A kétnapos program során 11 előadás hangzott el plazmatechnológiai és acélkohászati témákban. Az ülésen résztvevők megállapításait a plazmatechnológia elmélete és ipari alkalmazása kérdéseiről ajánlásban foglaltuk össze, amelyet a VEAB elnökének megküldtünk.

A harmadik ülés időpontja 1986. november 27-28, Veszprém. A program keretében felolvasó ülés lesz: egyrészt a plazma-íves-indukciós olvasztási kísérletek eredményeiről és tapasztalatairól, másrészt az öntvények dermedése során fellépő anyaghibák eredetéről. Ezt követően az év során indított, az öntödei szakemberellátottság helyzetével kapcsolatos felmérés egyes kérdéseit vitatjuk meg az érintett üzemek vezetőivel.

Műszaki fizikai munkabizottság

Elnök: Straub Gyula

A munkabizottság 1986. évben két bizottsági ülést tartott. Az április 16-i első ülését a VEAB székházban. Az ülés programja volt az elmúlt tervidőszak /1981-85/ munkájának értékelése és az új akadémiai ciklusra /1986-90./ vonatkozó munkaterv megbeszélése.

Második ülésünket június 19-én tartottuk Mosonmagyaróvárott, az ATEK Mezőgazdaságtudományi Karán. Az előadói ülés témája: Fizikai vizsgálatok a mezőgazdaságban.

Az ülésen a következő négy előadás hangzott el:

- Kovács Zoltán, Ditrói Ferenc /ATOMKI, Debrecen/: A debreceni ciklotron gyakorlati alkalmazásának lehetőségei.
Kispéter József /Élelmiszeripari Főiskola, Szeged/: Fizikai vizsgálatok az élelmiszeriparban.
Francsics Péter /ATEK Mezőgazdaságtudományi Kar, Mosonmagyaróvár/: Áramló levegő eloszlása szemcsés halmazokban.
Dóka Ottó /ATEK Mezőgazdaságtudományi Kar, Mosonmagyaróvár/: A fotoakusztikus spektroszkópia biofizikai alkalmazásának lehetőségei és problémái.

Az előadásokat megbeszélés követte.

Plazmatechnológiai munkabizottság

Elnök: Brájer László

A munkabizottság március 5-én, Veszprémben a VEAB székházban tartotta alakuló ülését. Az ülésen két előadás hangzott el. Az egyik a plazma elméleti alapjaival foglalkozott, a másik a plazma-technológiák perspektivikus alkalmazási lehetőségeivel.

Július 22-23-án a plazmatechnológiai munkabizottság a metallurgiai munkabizottsággal közösen rendezett kétnapos tudományos ülésszakot Veszprémben, a VEAB székházban. Az ülésszak témája a korszerű kohászati eljárások és a plazmatechnika volt. A rendezvényen több, mint harmincan vettek részt, köztük a Csehszlovák Tudományos Akadémia képviselői is. 12 előadás hangzott el, amelyek gyakorlatilag teljes egészében magukba foglalták az eddig elért hazai plazma-kohászati eredményeket, valamint a legfontosabb nemzetközi eredményeket.

A plazmatechnológiai munkabizottság következő ülésére október 28-án került sor a Székesfehérvári Nehézfémöntödében. Az ülésszak témája a színes és nehéz fém-öntészet és kohászati hulladék anyagainak és melléktermékeinek a hasznosítása volt. Az ülésen elhangzott két előadáson kívül kerekasztal beszélgetést folytattak a résztvevők a Soproni Vasöntöde tapasztalatairól a kombinált indukciós-plazma olvasztás területén.

A megtartott munkabizottsági üléseken kívül a munkabizottság megszervezte a plazma elméleti és technológiai alapjairól

szóló 4 óra időtartamu előadást a Veszprémi Vegyipari Egyetemen a 4. éves hallgatók számára, a fizikai kémia tantárgyon belül.

Szilikáttechnológiai munkabizottság

Elnök: Juhász A. Zoltán

A munkabizottság március 26-án tartotta alakuló ülését, amelyen két előadás hangzott el:

Juhász A. Zoltán: A munkabizottság létrejöttének célja, és feladatai a jövőben.
Kotsis Leventéné: A szilikátipari üzemek, kutatóintézetek és egyes intézmények, valamint az egyetem ujszerű kapcsolatrendezésének kérdései.

A munkatervvel kapcsolatosan sok értékes javaslatot tettek a bizottság tagjai. Talán a leglényegesebb az volt, hogy a jövőben olyan üléseket szervezzünk, amelyekben lehetőség nyílik a VEAB régió területén működő egyes szilikátipari üzemek megtekintésére, és problémáinak megismerésére.

A munkabizottság második ülését október 21-én az Ajkai Üvegyárban rendezte, amelyen négy előadás hangzott el:

Drescher Károly: A kézi üvegyártás továbbfejlesztési lehetőségei az Ajkai Üvegyárban.
Kocsis Géza: Az üvegolvasztás energiafelhasználásának értékelési módjai.
Kuhár László: Energiaracionalizálási törekvések a Nagykanizsai Fényforrásgyárban.
Leitner László: Új típusú MOTIM gyártmányu baddeleyitkorund alapu kádkő az üvegyipar részére.

Az előadások után a résztvevők megtekintették az Ajkai Üvegyárat. Délután rendkívül élénk vita következett, amelynek középpontjában az Ajkai Üvegyár fejlesztési törekvéseinek értékelése állt.

RENDSZERELMÉLETI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Gyenis János

A szakbizottság az újjáalakulás óta négy munkabizottságban fejtett ki tevékenységet.

A munkabizottságok beszámolóit mellékeljük, de munkájukból szeretnénk kiemelni néhány jelentősebb mozzanatot:

A rendszerszerkezeti munkabizottság jelenleg is nagy szerepet tölt be a rendszerszemléletű matematikai modellezés elmélete és alkalmazása területén, és az ilyen érdeklődésű, legkülönbözőbb szakterületeken dolgozó kutatók és szakemberek összefogásában. Munkájában kezdettől fogva meghatározó jelentősége van Blickle Tibor szerkezetelméleti iskolájának. Ezévi munkaülésén több aktuális téma mellett a munkabizottság két készülő szakkönyv tematikáját vitatta meg.

Az automatizálási munkabizottság átmeneti szünet után ez évben kezdte meg újra a tevékenységét. Az újjáalakult szakmai testület legfontosabb célkitűzése az, hogy az ipar és mezőgazdaság legkülönbözőbb ágazatai automatizálási problémáinak megvitatására, az informatikai és irányítástechnikai megoldások előkészítésére vitafórumot biztosítson.

A számítástudományi munkabizottság több szakmai rendezvényen vitatott meg érdekes számítástudományi témákat. Így például a PAB Operációkutatási Szakbizottságával az oktatás számítógépes támogatása témakörben tartottak egész napos ülést.

A vállalatkibernetikai munkabizottság specializált profilu szakmai csoportokat hozott létre tagjai köréből: így külön foglalkoztak az új létesítmények kialakításának problematikájával, a rendszerek megbízhatóságának elemzésével és javítási lehetőségeivel, valamint az un. szervezetszociológiával. Beszámolási és vitafórumokat teremtettek a tématerületen érdekelt kutatók számára, és felmérték a munkabizottság vonzáskörébe eső szakemberek tudományos továbbképzési elképzeléseit, ehhez segítségét nyújtottak.

A Szakbizottság - a munkabizottságok munkája mellett - felmérte tématerületén a tudományos minősítéssel kapcsolatos igényeket és lehetőségeket.

Automatizálási munkabizottság

Elnök: Vass József

A munkabizottság első ülését 1986. november 18-án tartotta.

Az első munkabizottsági ülés november 18-án a VEAB székében volt. Témája a következő:

- A többszintes irányítás problémái. /dr. Szeifert Ferenc, dr. Vass József/
- Adaptív szabályozók. /dr. Vass József/
- Automatizálás az analitikai kémiában./dr. Inczédi János/
- Robotok és manipulátorok mikroprocesszoros vezérlőberendezései. /dr. Galambos Tibor, Laczas Károly/
- Alakkövető vezérlés plazmavágó célgépeken. /Vidos László/
- Automatizálás, műszerpiac - KGST perspektívák.

Következő ülészakunkat Győrben tartjuk, 1987. tavaszán.

Rendszerszerkezeti munkabizottság

Elnök: Csukás Béla

Az ujjaalakult rendszerszerkezeti munkabizottság összetétele alig változott. Több, korábban meghívottként a munkában rendszeresen résztvevő szakember állandó tag lett, és néhány - jelenleg más témával foglalkozó - résztvevő kérte, hogy ezentul az állandó meghívottak között szerepeljen.

A munkabizottság tagjainak közös érdeklődési területe a rendszerszemléletű matematikai modellezés elmélete és alkalmazása szaktudományaikban. A munkában kezdettől fogva meghatározó jelentősége van Blickle Tibor szerkezetelméleti iskolájának. A munkabizottság első megalakulását követő időszakban a tevékenység középpontjában a strukturális jellemzők modellezése és az ehhez szükséges "minőségi" matematika eszközei álltak. Később a hangsúly a "mennyiségi" leírás eszköztá-

rának továbbfejlesztésére helyeződött át. Napjainkban a rendszer szemléletű modellezés aktuális feladata a minőségi illetve mennyiségi leírás összekapcsolása, és ez határozza meg a munkabizottság következő időszakban végzendő munkáját is.

A rendszerszerkezeti munkabizottság 1986 évi ülését október 14-16. között tartotta meg a Vas megyei Bozsokon. A rendezvény a rendszerelméleti szakbizottsággal együttes megbeszéléssel kezdődött. Először Blickle Tibor bocsájtotta vitára az általa szerkesztendő szakkönyvek tervezett tematikáját. A szerkezetelmélettel és alkalmazásaival, valamint a matematikai modellezéssel foglalkozó könyvek tartalmi és formai vonatkozásainak megbeszélése alapján a szakbizottság a kiadók részére is véleményezi a tematikákat. Veress Gábor előadásában a szerkezetalgebra szakértői rendszerek keretében, minősítésre történő alkalmazásával foglalkozott. Csukás Béla a minimális és maximális relációkat tartalmazó struktúrák bizonytalan értékeléséről és az ezen alapuló szintézist elősegítő algoritmusokról számolt be. Mohos Ferenc "Az élelmiszertermelés rendszerelméletének néhány kérdése" címmel tartott előadást. Érdi Péter előadásának címe: "Az agyelmélettől a hatodik generációs számítógépig" volt. László Zoltán előadásában csőhálózatok véletlenszerű igénybevételre való optimális tervezésével foglalkozott. Nagy Endre a kisméretű szemcsék és folyadékfázis közötti anyagátadást leíró összefüggéseket tekintette át. Blickle Tibor a szemcsés szilárd anyagok és fluidumok közötti különféle átadási folyamatokat egységes keretbe foglaló közelítő modellt és a kristályosítás példáján keresztül a populációs mérleg egy új megoldási módját ismertette.

A munkabizottság elhatározta, hogy - a jól bevált kötetlen és spontán diszkussziók mellett - a jövőben egy-egy előre meghatározott téma megvitatását is napirendre tűzi, előzetes írásos vitaindító alapján. A következő ülés ilyen "előkészített" témája az információ fogalma lesz.

A munkabizottság tagjai közül a következő években többen készülnek akadémiai doktori illetve kandidátusi fokozat megszerzésére. Ezt a munkát a munkabizottság elsősorban az elkövető gondolatok nyílt, konstruktív megvitatásával szeretné elősegíteni a jövőben is.

Számítástudományi munkabizottság

Elnök: László Zoltán

1. 1986. április 24-26. között a KAMM-mal közösen Veszprém-Balatonfüreden szakmai találkozót rendeztünk. Ezen a munkabizottság tagjai hat előadást tartottak.
2. 1986. június 20-án a PAB Operációkutatási Szakbizottságával közösen az oktatás számítógépes támogatása témakörben Veszprémben, az akadémiai bizottság székházában egész napos ülést tartottunk. A közel harminc résztvevő közül hatan a Pécsi Akadémiai Bizottság területéről érkeztek. Az ülésen öt érdekes előadás hangzott el. Az előadások kivonatai a VEAB Értesítőben megjelennek.
3. A munkabizottság két tagja résztvett a Rendszerkezeti Munkabizottság szokásos évi ülésén, melyen egy előadást is tartottunk.
4. 1986. október 24-én vezetőségi ülést tartottunk.

Vállalatkibernetikai munkabizottság

Elnök: Gaál Zoltán

Célkitűzés:

A munkabizottsági tagok szakmai fejlődésének segítése érdekében csoportok létrehozását határozta el. Az előzetes felmérés után az alábbi profilu szakmai csoportokat alakítottuk ki:

- új létesítmények kialakításának problémája,
- rendszerek megbízhatósága,
- szervezetszociológia.

A bizottság beszámolási és vitafórumot teremtett az ilyen lehetőségeket igénylő kutatók számára. Közreműködtünk egyetemi doktori témavázlat elkészítésében. Felmértük és értékeltük a tagok terveit, megvizsgáltuk, hogy ezek végrehajtásához milyen segítséget tud a munkabizottság nyújtani.

Rendezvéynaptár:

Időpont	Téma, meghívott szakértők
1986.
március 12. | A személyi számítógépek alkalmazási lehetőségei és az alkalmazás korlátai.

Pogány Károly igazgató
COMPORGÁN Rendszerház

Brázai Miklós igazgatóhelyettes
System Szervezési Vállalat

Eisenkolb Ivor igazgató
ÉGSZI-SZERVINFO Leányvállalat

Dr. Tomor Benedek egyetemi adjunktus
Veszprémi Vegyipari Egyetem

Sitkai Ferenc fejlesztési főmérnök
Ajakai Timföld- és Alumíniumkohógyár |
| 1986.
március 26. | Az innováció lehetőségei és korlátai.
/Az ötlettől az értékesítésig/

Birman Erzsébet igazgató
INNOFINANCE Általános Innovációs Pénzintézet

Dr. Rieb László főosztályvezető
Ipari Minisztérium

Dr. Martos István vezérigazgató
MEDICOR Művek |
| 1986.
június 9. | A gazdaságirányítás és a vállalatok kapcsolata.

Pulai Miklós elnökhelyettes
Országos Tervhivatal

Dr. Rieb László főosztályvezető
Ipari Minisztérium

Bihari István vezérigazgató
CHINOIN Gyógyszergyár

Benedek Gyula vezérigazgató
Peremartoni Vegyipari Vállalat |
| 1986.
november 26. | Munkatermelékenység, keresetszabályozás.
Rácz Albert elnök ÁBMH
/terv/ |

ORVOSTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: István Lajos

Ezében a területünkön lévő, az átlagosnál nagyobb két városi kórház - Dunaujváros, Ajka - tevékenységével kívántunk behatóbban foglalkozni - megvizsgálva a két terület egészségügyi ellátásának helyzetét, a szakmai és a tudományos munka feltételeit és eredményeit.

Bővíteni kívántuk kapcsolatainkat a MAB és a DAB Orvostudományi Szakbizottságaival.

Két új munkabizottságot terveztünk létrehozni /Klinikai Kutatási és Rheumatológiai-Balneológiai/.

Kapcsolatok

Korábbi törekvéseinknek megfelelően sikerült az MTA Orvosi Osztályával kapcsolatot teremteni. Az osztály elnökét a szakbizottság munkájáról, kiadványairól, célkitűzéseiről tájékoztattuk. A MAB Orvosi Szakbizottságának felkérésére beszámolót tartottam Miskolcon szervezetünkről, célkitűzéseinkről, módszereinkről, rendezvényeinkről, kiadványainkról.

Együttes tudományos ülést rendeztünk a MAB /Miskolc, március 7./ és a DAB /Debrecen, november 5./ orvostudományi szakbizottságaival, részt vettünk a DAB Orvostudományi Szakbizottságának a chr. granulocytás leukaemia időszakos kérdéseivel foglalkozó egészségügyi tudományos ülésén /Debrecen, május 15./.

Kihelyezett ülés keretében létesítettünk kapcsolatot Dunaujváros és Ajka párt-, tanácsi és egészségügyi vezetőivel.

Együttes tudományos ülést tartottunk Grazban a Tartományi Kórház Onkológiai Munkabizottságával /október 24-25./, amelyen meghívásra 18 tagú küldöttségünk vett részt.

A Medicina Könyvkiadóval közösen tudományos ülést tartottunk, és megvitattuk az orvosi könyvkiadás helyzetét /Veszprém, december 12./.

Kapcsolatot létesítettünk a muraszombati egészségügyi in-

tézmények vezetőivel, tudományos tanácsával, átadva nekik kiadványainkat, és 1987. évi együttes tudományos rendezvényt készítve elő.

Kapcsolatot létesítettünk a ljubljanoi egyetemmel, és kölcsönös látogatásokat készítettünk elő.

Eredmények

Teljesítettük 1986-ra megfogalmazott terveinket /az évi felolvasó ülés kivételével, amit időpont nehézségek miatt február 27-re kellett elhalasztanunk/.

Legfontosabbnak a dunaujvárosi és az ajkai egézsnapos kihelyezett üléseket és a grazi 2 napos tudományos programot tartjuk.

Kiadványaink: megjelent az 1985. évi felolvasó ülés teljes anyaga és a Területi Orvosi Bibliográfia újabb 2 kötete. Három tudományos rendezvényünk anyaga sajtó alatt van, kiadásukhoz szükséges anyagiakat előteremtettük.

Rendezvényeink

- Kihelyezett szakbizottsági és tudományos ülés Dunaujvárosban
- Kihelyezett szakbizottsági és tudományos ülés Ajkán /nov.4./
- 2 napos tudományos ülés /intézet megtekintéssel egybekötve/ Grazban /október 24-25./
- Együttes tudományos ülés Miskolcon a MAB-bal /március 7./
- Együttes tudományos ülés Debrecenben a DAB-bal /november 5./
- Városi kórházak helyzetének elemzése - különös tekintettel a terület egészségügyi ellátására, a kórházban folyó szakmai és tudományos munkára - kihelyezett szakbizottsági ülés keretében
- Változatlanul eredményesnek kell mondani a sport- és mozgásbiológiai, a klinikai-cytológia, a kardiológiai, a hematológiai-onkológiai, a mérés- és számítástechnikai és a genetikai munkabizottság működését, melyek valóban összefogják a VEAB-régió szakembereit, kutatóit.

Újabb "munkahelyi védés" előkészítését végeztük el /Sárfán Antal, Szombathely/.

Javult az állatorvosokkal és a gyógyszerészekkel kialakított együttműködésünk.

A 10 munkabizottság elnöke és titkára az évi munkát előkészítő és összehangoló megbeszélést tartott Veszprémben, a VEAB székházban /január 16./.

A szakbizottság elnöke népszerű tudományos előadást tartott az AIDS-betegségről a VEAB-klubban /január 16./

Orvosi mérés- és számítástechnikai munkabizottság

Elnök: Horváth Mihály

Célkitűzésünk változatlan volt: egyrészt felkutatni az adódó nagyműszeres regionális lehetőségeket, és ezek használatát megszervezni az érdeklődő kutatók számára, másrészt metodikai mérés- és számítástechnikai tanácsokkal szolgálni, ill. ilyen értelmű kritikát gyakorolni a különféle orvosi rendezvényeken - amikre azonban MB-unk többször sajnálatosan nem kap meghívást - továbbá munkaüléseket szervezni perspektivikus témákban, a kutatási együttműködést elősegítendő. Végül, de nem utolsónak sorban érdemes fiatalok számára helyi elővédést készítenünk elő.

A VEAB Számítástechnikai és Rendszerelméleti Szakbizottságával és a Neumann Társ.Veszpr.-m. Orvos-biol.Munkacsoportjával együtt X. 8-án tartott munka-ülés célja a tudományos-szintű tájékoztatáson túlmenően bizonyos rendszer-elméleti megfontolások és orvos-dg.-i, kardiológiai gyakorlati alkalmazások szembevetése volt. Árva Péter Csukás Bélával A fuzzy halmoz-elmélet jelentősége, az ember és számítógép együttműködésében címmel, Lakatos Béla pedig Dinamikus folyamatok identifikálása címmel tartottak előadást.

A MB-unk által kezdeményezett november 4.-i ajkai tudományos ülésen a délelőtti program országos szakértők jelenlétében a megyén belüli orvosi és állatorvosi zoonológusi tevékenység és kutatás bemutatása volt Mikola István ajkai ov. főorvos és dr. Nagy Attila állatorvos részéről.

Kardiológiai munkabizottság

Elnök: Böszörményi Ernő

A munkabizottság céljai az előző jelentésekben is megfogalmazódtak: a VEAB területen működő egészségügyi intézmények kardiológiai tevékenységének megismerése, összehangolása, a rehabilitáció új módszereinek elterjesztése, a szakorvosok és a nővérek továbbképzése.

Ez a célkitűzés az egészségügyi miniszter által meghirdetett programmal bővül, amelynek lényege a szivinfarctus, az ichaemiás szivbetegség megelőzésének komplex társadalmi megközelítése és megoldása. Ezen tevékenységet tartják az elkövetkezendő öt év legfontosabb feladatának az egész munkabi-

zottság területén. Ehhez jobban együtt kívánnak működni, mint VEAB Kardiológiai Munkabizottság a megye egészségügyi vezetésével, a KÖJÁL keretében működő egészségnevelési csoporttal és minden VEAB-hoz tartozó hasonló intézménnyel. Új módszereket kell kidolgoztatni a tömegkommunikáció eszközeinek jobb kihasználására, elsősorban videofilmek készítésére és egyéb hírközlési módszerek kiszélesítésére gondolva.

Megtartott bizottsági ülések helye és időpontja:

1986. április 22-én tartották ülésüket a veszprémi megyei kórház kardiológiai részlegén dr. Porubszky Iván osztályán. Az osztály megtekintése és a munkaprogram megbeszélése után a délutáni ülészakon a kardiológiai rehabilitáció megyei tapasztalatai, megyei statisztikai adatok, továbbá a cardiomiopatiák kérdései kerültek napirendre.

A másik ülésüket 1986. október 21-én tartották a hegyfalui tudógyógyintézetben.

A zártkörű munkabizottsági ülés és kórházlátogatás után nyilvános tudományos ülés zajlott le, amely az eddigieknél jóval több előadást /12/ tett lehetővé: szó esett a megyei kardiológiai gondozás lehetőségeiről és feladatairól, valamint az ischaemiás szivbetegék és a szivizom infarctuson átesettek nyomkövetésének tapasztalatairól. Az előadásokban a VEAB területén működő kardiológusok adták elő tapasztalataikat, a szombathelyieken kívül Sárvárról, Tatabányáról, Székesfehérvárról és Zalaegerszegről is közöltek adatokat.

A bizottság 1987-ben is folytatja a kihelyezett ülések gyakorlatát, ugyanakkor elvi jelentőségű kérdésként tüzi napirendre a tézisek útján való disszertáció-megvédés lehetőségének megvizsgálását és konkretizálását, hogy a VEAB Kardiológiai munkabizottsága területén milyen objektív igények merülnek fel az elkövetkezendő egy-két évben ezzel kapcsolatban.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI I. SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Timár Ede

A szakbizottság az elmúlt évben is megfelelő eredménnyel dolgozott. A munkabizottságok és munkacsoportjaik kiemelkedően segítettek a helyi politikai, társadalmi és államhatalmi szervek tevékenységét, aktívan és alkotó módon vettek részt a régió területén különösen az MSZMP megalakulásának 30. évfordulójához kapcsolódó politikai, tudományos és felvilágosító munkában.

Folytatódott a szakbizottság újjászervezése, munkájának rendszeressé tétele. Ennek eredményeképpen 1986-ban létrejöttek az elkövetkezendő évek szakmai-tudományos előrelépésének feltételei.

Az 1986. november 21-én tartott szakbizottsági ülésünkön kialakítottuk a témacsoportokra bontott, interdiszciplináris, munkabizottságközi, koordinált, a szellemi erők koncentrációján és együttműködésén alapuló középtávu kutatási együttműködés körvonalait. Ennek eredményeképpen lehetővé válik a MTA illetékes osztályával /Filozófia és Történettudomány/ való kapcsolattartás tárgyszerű alapokra helyezése, publikációs tevékenységünk fellendülése /VEAB monográfiák; Felolvasó füzetek; konferencia-kiadványok/, tudományos minősítés megszerzésére törekvő tagjaink szisztematikus, tudatos, átgondolt segítése, irányítása, valamint belföldi ösztöndijas és levelező kutatók fogadása, s sor kerülhet társadalomtudományi kutatóhelyek kijelölésére is.

Szakbizottságunk korábban is azt vallotta - s vallja ma is, - hogy szervezeti formáinknak rugalmasan kell alkalmazkodniuk a valós szükségletek támasztotta követelményekhez. Ennek jegyében váltak ki 1986-ban a filozófia-szociológiai munkabizottságból a szociológusok, és hozták létre az eredményesen tevékenykedő szociológiai munkabizottságot. Kialakítottuk az 1987. január 1-től a szocialista vállalat munkabizottság örökébe lépő közgazdasági, valamint tömegkommunikáció módszertani és

sajtótörténeti munkabizottság koncepcióját, személyi kereit /beleértve a tisztségviselőket is/. Ezen a területen azonban számos előre nem látható objektív tényező/személyi változások, betegségek stb./ nehezítette e munkát.

A jövőben művelődéstörténeti munkabizottság néven tevékenykedik tovább a munkásművelődés-történeti munkabizottság. A névváltoztatást a régióban tapasztalható érdeklődés iránya, a kutatási területek bővülése, az eddigieknél eredményesebb munka igénye és ígérete indokolja. Mindez megítélésünk szerint hozzájárul a társadalomtudományi I. szakbizottság tevékenységének további fellendüléséhez.

Szakbizottságunk az 1986-os évben több tudományos igényű, országos hatókörű rendezvényt szervezett. Ezek egy részének megjelentetése a VEAB különböző kiadványaiban, az 1985-ös évhez hasonlóan indokoltnak látszik.

A társadalomtudományi I. szakbizottság kiemelkedő rendezvénye volt "A szocializmus megvédése és megújulása hazánkban" címmel az MSZMP és a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány megalakulásának 30. évfordulója alkalmából Veszprémben megtartott tudományos konferencia. Ennek rövidített és szerkesztett anyaga a "Négy évtized 1945-1948" című kötethez hasonlóan önálló VEAB kiadványként rövidesen megjelenik. Megjelentetésre vár a Felolvasó füzetek sorozatban az 1986. november 27-én Szombathelyen a mező- és erdőgazdasági vállalati munkabizottság által "A természeti tényezők racionálisabb hasznosítása" címmel megtartott felolvasó ülés anyaga is. A szociológiai munkabizottság 1986. október 25-26-án Csopakon a politikai szociológia tárgykörében tartotta elméleti kollokviumát. Veszprémben került sor 1986. november 21-én a filozófiai munkabizottság "Hogyan tanítunk - hogyan tanítsunk filozófiát" című módszertani tanácskozására.

A szakbizottság jelzett 1986. november 21-i ülése az 1987. évre is feszes programot /konferenciák, rendezvények, felolvasó ülések stb./ fogadott el, ami a jövőre esedékes VEAB pályázati témák kiírásával együtt jól szolgálja 1986-ban megéltünk tudományos-közéleti tevékenységünk további fejlődését.

Filozófia munkabizottság

Elnök: Sztankó János

A munkabizottság 1986-os működését a szervezeti megújulás /szociológusok kiválása/ és a korábbi években már megszokott tervszerűség jellemezte. A munkabizottság tagjai aktívan és

kidolgozott terv szerint vettek részt a régió területén szervezett aktuális világnézeti-politikai természetű tanácskozások, emlékülések, viták lebonyolításában.

Együttműködtek a szakbizottság munkabizottságaival, s 1986. november 21-én Veszprémben megtartották a "Hogyan tanítunk - hogyan tanítsunk filozófiát" című módszertani tanácskozást.

Könyvtártudományi munkabizottság

Elnök: Takács Miklós

A munkabizottság azokkal a kérdéscsoportokkal és feladatokkal foglalkozott, amelyek a magyar könyvtárügyben meghatározó jelentőségűek. Ilyenek: a magyar társadalomban bekövetkező érték módosulások és azok kihatása a társadalom és a könyvtár-kultúra kölcsönhatására; a korszerű információszervezés és a könyvtári együttműködési lehetőségek megteremtése.

A munkabizottság tagjai számára egy összejövetelt szerveztek, amelyen két téma szerepelt. A veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár bővítésének és fejlesztésének szakmai programját beszélték meg a bizottság tagjai. A Veszprémi Vegyipari Egyetem számítógépes programjaival és nemzetközi kapcsolataival is megismerkedtek a munkabizottság tagjai. Dr. Dömötör Lajosné könyvtári főigazgató részletes tájékoztatást adott az egyetem On Line kapcsolatairól.

A régió könyvtárainak szakemberei több alkalommal is találkoztak, amelynek során a könyvtári szakma fontos kérdéseit beszélték meg. A következő problémakörök szerepeltek napirenden:

- a könyvtárközi kölcsönzési rendszer korszerűsítésének lehetőségei,
- a helyismereti és helytörténeti kutatás segítségének feladatai,
- új és korszerű információhordozók a könyvtárakban,
- az információszervezés és tájékoztatás lehetőségei és feladatai,
- a könyvtárak és a környezetük kapcsolatai.

Marxista-propaganda módszertani munkabizottság

Elnök: Beszteri Béla

A Marxista Propaganda Módszertani Munkabizottság ujjáalakult 100 fővel és 3 munkacsoporttal. Ennek során munkabizottsági ülésen áttekintette 1977 óta végzett munkáját, és arra a következtetésre jutott: kéri az elnökségtől, hogy a jövőben politikatudományi munkabizottságként folytathassa munkáját, jobban kifejezve az itt folyó tudományos munka tartalmát. Továbbra is kiemelten kíván foglalkozni a marxizmus-leninizmus propagandáját segítő tudományos és módszertani tevékenységgel.

Megjelent a Négy évtized /1945-1985/ című kötet, amely a hazánk felszabadítása jubileumán tartott tudományos ülés anyagát tartalmazza.

A marxista propaganda módszertani, a szociológiai munkabizottság az MSZMP Veszprém Megyei Bizottság Oktatási Igazgatósággal és a TIT Veszprém Megyei Szervezetével együtt nagyszabású tudományos konferenciát szervezett 1986. november 12-én Veszprémben: A szocializmus megvédése és megújulása témában a Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány megalakulásának, a párt ujjászervezésének 30. évfordulóján. A tudományos ülés 2 főreferátum után 4 szekcióban 25 korreferátumot hallgatott és vitatott meg, 80 felszólalással. A tanácskozás anyaga a VEAB Értesítő különszámában rövid időn belül meg jelenik.

Mező- és erdőgazdasági -vállalati- munkabizottság

Elnök: Várhelyi István

A munkabizottság 1986 első negyedévében jött létre. Az alakuló ülés 1986. április 28-án volt. A munkabizottság az alakuló ülésen elkészítette munkatervét, amely az alábbi öt kutatási témát rögzítette:

- A vállalati keresetszabályozás, belső érdekelttség
- A vállalati szervezetfejlesztés, társulások, kooperációk
- A vállalati műszaki fejlesztés ökonómiai feltételrendszere
- A természeti erőforrásértékelés egyes kérdései
- A gazdasági hatékonyság munkatermelékenység vizsgálata

A munkabizottság összegezte az állami vállalatok új irányítási formáival kapcsolatos /un. öngazgató/ másfél évi tapasztalatokat. Ebből a célból több városban /Veszprém, Szombathely,

Keszthely/ személyesen megkeresték a különböző vállalati tanácsok elnökeit, kikérték véleményüket, megszerezték jelentéseik másolatát.

1986. november 27-én Szombathelyen "A termelési tényezők racionálisabb hasznosítása" címmel felolvasó ülést tartottak. Ennek anyaga előreláthatóan 1987-ben a Felolvasó füzetek sorozatban vagy a VEAB Értesítőben megjelenik.

Munkásművelődés-történeti munkabizottság

Elnök: Kovács József

A bizottság munkája az utóbbi időben objektív és szubjektív /elköltözés, témaváltás stb./ okok és körülmények miatt rendszertelenné vált. A jövőben a munkabizottság legfontosabb feladata ennek megváltoztatása. Ebből a célból a munkabizottság decemberben ülést tartott, ahol a tagok által kutatott témák egyeztetése során ismét bebizonyosodott, hogy a jelenlegi elnevezés nem tükrözi a valós helyzetet. A bizottság profilja sem tartalmi vonatkozásban, sem személyi összetételét tekintve nem szűkíthető le a munkásművelődés témakörére. Éppen ezért 1987-től művelődéstörténeti munkabizottság néven kívánunk működni.

Szociológiai munkabizottság

Elnök: Farkas István

Ujonnan alakult munkabizottság /korábban a filozófiai-szociológiai munkabizottság munkacsoportjaként működött/, amely a régióban dolgozó szociológusok szakmai összefogására és kutatási együttműködésének elősegítésére törekszik.

Immár negyedszer tartotta meg rendszeres évi szociológiai kollokviumát /Csopak, 1986. október 25-26/, amelyen előadás hangzott el és a munkacsoport tagjai kerekasztalbeszélgetést folytattak időszerű politikai szociológiai témáról, továbbá megbeszélték a régióhoz tartozó kutatóhelyek kutatási együttműködésének konkrét lehetőségeit.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI II. SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Orosz Sándor

A szakbizottság tuljutott az alakulással együttjáró nehézségeken. Bár a "nem tiszta profil" miatt /nagyon eltérő karakterű munkabizottságok tömörülnek e szakbizottságban/ együttes rendezvényeket alig tartanak a munkabizottságok, maga a szakbizottság is előbbre lépett az előző évi tevékenységhez viszonyítva.

Október 23-án Szombathelyen tartottunk szakbizottsági ülést, amelyen sikerült a következő akadémiái periódusra munkakoncepciót kidolgoznunk. Sajnálatos, hogy a bizottság tagjainak elfoglaltsága miatt csak nehezen lehet megszervezni szakbizottsági értekezletet, noha - mint ezt az említett ülés is mutatja - ez nagyon hasznos a szakbizottságban tömörülő munkabizottságok tevékenységének áttekintése, a tervezés és koordinálás szempontjából.

A szakbizottságnak egy nagyobbrendezvénye volt. 1986. okt. 2-3-án a Megyei Pedagógiai Intézettel közösen rendeztük az I. Dunántúli Tehetséggondozási Konferenciát a VEAB székházában. Ezen részletes képet sikerült alkotni arról, hogy a dunántúli megyékben és Pest megyében milyen módon történik a tehetséges tanulók iskolai kiválasztása és gondozása. Ilyen áttekintés eddig sem országosan, sem regionálisan nem állt rendelkezésre Magyarországon. A mintegy 40 résztvevővel megrendezett konferencián 24 referátum adott áttekintést az összetársadalmi szempontból is nagyon fontos tehetséggondozás helyzetéről, problémáiról; a referátumokat élénk vita követte. A konferencia anyaga hamarosan kötetben is megjelent.

Az egyes munkabizottságok éves tevékenysége a következőkben foglalható össze röviden.

Nyelvtudományi munkabizottság

Elnök: Szabó Géza

Az e munkabizottságban tevékenykedő kutatók - dr. Szabó Géza tanszékvezető főiskolai tanár, munkabizottsági elnök iránymutatásával - a dialektológiai kutatásokban országosan is egyre inkább elismert iskolát alkot. A dialektológiai kutatásokhoz fokozatosan nyelvészeti vizsgálatok is kapcsolódnak, egyre komplexebbé válnak kutatásaik.

Talán legfontosabb tevékenységük az "Élőnyelvi vizsgálatok a VEAB régióban" című kutatási téma gondozása, melynek keretében folytatták gyűjtő- és feldolgozó munkájukat Szombathely közvetlen régiójában. Kötetben foglalták össze ezirányú eredményeiket.

Bekapcsolódtak egy országos élőnyelvi kutatásba; ennek a kutatásnak a szókészlet-tani módszertanát Szabó Géza dolgozta ki.

Számos konferencián szerepeltek a munkabizottság tagjai előadásokkal, referátumokkal, korreferátumokkal. 1986. januárjában a Hungarológiai Napokon, amely rendezvény jelentősen hozzájárult más regionális bizottságokkal, valamint a határainkon túl, főleg Ausztriában folyó hungarológiai kutatások művelőivel való együttműködés elmélyítéséhez. Többen részt vettek Bécsben a II. hungarológiai kongresszuson, ahol előadást is tartottak. Bekapcsolódtak a "Nyelvi tudat és nemzeti identitás a burgenlandi magyarságnál" c. téma kutatásába. E témakörben is többen tartottak előadást, éppugy, mint a IV. magyar névtudományi konferencián, Zalaegerszegen. Megszervezték - Szombathely és Zalaegerszeg székhellyel - a II. országos nyelvjárás-kutató tábort, és terepgyakorlatokat szerveztek Kőszeg-nyelvjárásán és a Gőcsejben. Tevékenységük színvonalát számos publikáció is jelzi.

Alkalmazott nyelvészeti munkabizottság

Elnök: Kurtán Zsuzsa

Minthogy az alkalmazott nyelvészetnek mint diszciplinának a körébe igen sokféle terület tartozik, a munkabizottság meg lehetőséget szerezte a tevékenységet folytatni, próbálván összefogni e sokféle szakterületen tevékenykedő kutatókat. Az év folyamán két felolvasó ülést tartottak. Az egyik a számító-

gép és nyelvoktatás témakörével, a másikon a nyelvoktatás különböző szintjein a szókincsminimum kérdéseivel foglalkoztak. Segítik a beszédritmus és tanításának problémáival foglalkozó kutatást.

Ez évben a különféle hazai és nemzetközi konferenciákon is fokozott mértékben vettek részt a munkabizottság tagjai. Ezek közül kiemelkedik az augusztusban Budapesten rendezett MAPRJAL nemzetközi kongresszuson való részvételük. A munkabizottság titkára jelentős mértékben bekapcsolódott a konferencia előkészítésébe és lebonyolításába. Ez irányú tevékenysége elismerésül kitüntetésben részesült.

Októberben külön ülésen részletes beszámolót tartottak az orosz tanárok nemzetközi szervezete, a MAPRJAL kongresszusáról.

Neveléstudományi munkabizottság

Elnök: Kocsis József

Ugy tűnik, hogy e munkabizottság tevékenysége újból felindulóban van. A korábbi eredmények alapján négy munkacsoportot hoztak létre, amelyek működése azonban az elmúlt években vesztett intenzitásából. A jelek szerint nem célszerű a munkabizottság tevékenységét munkacsoportokra szétaprózni; inkább az egy-egy témán dolgozók alkothatnak alkalmi teameket.

Ebből a célból kutatási "témakataszter" elkészítését kezdték meg.

Több sikeres rendezvényük volt az év folyamán. "Az óvoda, iskola és a család kapcsolata - szabadidős tevékenység" témakörű tanácskozásuk sikeres volt. A régióból öt előadás hangzott el, egy előadó a DAB munkabizottságát képviselte. A tervek szerint a felolvasó ülés anyagát a VEAB sorozatában közreadják.

Sikeres volt az ELTE természettudományi karával közösen rendezett oktatástechnológiai tárgyú felolvasó ülés is.

Zenetörténeti munkabizottság

Elnök: Falvy Zoltán

A munkabizottság az év folyamán négy alkalommal ülésezett. Ezek közül háromra Veszprémben, egyre Pápán került sor. Az utóbbi ülés szervesen illeszkedett az 50 éves fennállását ünneplő pápai zeneiskola jubileumi rendezvényeinek a sorába.

A munkabizottság távlati célkitűzései jegyében folytatta idei munkáját. Azt vették tervébe, hogy minden jelentősebb zenei multtal rendelkező dunántuli városról készüljön monográfia, vagy más, részletes zenetörténeti áttekintést nyújtó írás. Ennek jegyében ez évben felolvasó ülésen mutatták be Szekszárd, Pápa és Mohács zenei multját, igen élénk érdeklődés és aktív részvétel mellett.

A budapesti nemzetközi Liszt-kongresszus résztvevőit vendégül látta a munkabizottság a VEAB székházban. A novemberi munkabizottsági ülést teljes egészében az évfordulónak szentelték. A munkabizottság tagjai ez alkalomra összegyűjtötték Liszt Ferenc dunántuli hangversenyeinek programját.

Végül megemlítendő, hogy - immáron hagyományosan - a december 6-i VEAB évzáró ülés zenei programját is a munkabizottság szervezte.

Gyermek- és ifjúságvédelmi munkabizottság

Elnök: Puskás Sándor

A szakbizottságon belül ez a legfiatalabb munkabizottság. Természetesen még az utkeresés köti le energiáik egy részét, ennek ellenére igéretes tevékenységet folytattak az év folyamán.

A február 27-én tartott alakuló ülésen is jelentős szakmai programot valósítottak meg. Dr. Cseres Judit és dr. Bernád István előadása kapcsán áttekintették a gyermek- és ifjúságvédelem aktuális problémáit és távlati feladatait, megvitaták továbbá a munkabizottság éves és távlati terveit, munkája koncepcionális kérdéseit.

Másik rendezvényüket az Országos Pedagógiai Intézettel és a Magyar Pedagógiai Társasággal közösen szervezték, lévén ennek tárgya Nemes Lipót, a magyar gyermekvédelem megalapozója

100. évfordulójáról való országos megemlékezés. Az emlék-
ünnepeket részben Budapesten, részben Körmenden, Nemes
Lipót szülővárosában szervezték. A megemlékezések között
több értékes, tudományos igényű előadás hangzott el.

TERÜLETFEJLESZTÉSI ÉS TELEPÜLÉSTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Gonda György

A szakbizottság 1986 tavaszán kezdte meg munkáját. A megalkulást követően bővítette személyi összetételét, figyelembe véve a tudományos minősítéssel rendelkezők számát és a szakbizottság tervezett tevékenységi körét.

Az év folyamán, november hó közepéig, a szakbizottság három ülést tartott. A megvitatott témák azt a szándékot szolgálták, hogy kialakuljon a tevékenység köre, a módszerek és megjelölhetőek legyenek a célok. Döntés született a munkabizottságok létrehozásáról is.

A szakbizottság megtárgyalta a terület- és településfejlesztés aktuális kérdéseit. E napirend előadója az MTA Településtudományi Bizottságának titkára, Kőszegfalvi György volt. Az ismertetés lényegét a kormányzat által 1985-ben kiadott hosszutávu terület- és településfejlesztési koncepció adta. Ez jelenti egyébként a szakbizottság számára a következő években végzendő munka alapját.

Megvitatottuk az urbanisztikai és a műemlékvédelmi munkabizottságok középtávu programját. A harmadik munkabizottság - a községpolitikai - programjának megvitatására következő ülésünkön kerül sor.

Szándékaink szerint sorra megismerjük, megvitatjuk a terület megyéinek hosszutávu terület- és településfejlesztési koncepcióját. Jó alkalom lesz ez arra, hogy a szakbizottság kellő ismeretek birtokában és a legfontosabb témákat érzékelve tudja jövőbeni munkáját megszervezni. Ez évben a Veszprém megyei koncepció megismerését és megvitatását tűztük napirendre.

Megtárgyalta és megvitatta a szakbizottság dr. Dobos Tibor előterjesztése alapján a Környezetgazdálkodás, tájrendezés, tájtervezés módszertana című tanulmányát. Vita alapján úgy döntöttünk, hogy e fontos témát további egyeztetés és hasznosítás céljából tanulmányozásra továbbadjuk a VEAB Környezet-tudományi Szakbizottságának.

1986. november 4-én és 5-én tartottuk meg az első olyan tudományos konferenciát, amelynek szervezői között szakbizottságunk is ott volt. Együttműködtünk ebben az MTA Regionális Kutatások Központjával és a PAB Területfejlesztési Szakbizottságával. A konferencia tárgya a sajátos helyzetű térségek terület- és településfejlesztési problémái voltak. A napirend főelőadója Enyedi György akadémikus volt. A felkért hozzászólók között többen ott voltak és részt vettek szak- és munkabizottságaink tagjai közül. A konferencia nagy érdeklődést keltett, sikeres volt.

A szakbizottság az év során kapcsolatot épített ki a PAB érintett szakbizottságával, és megkaptuk, szétszabtottuk a Regionális Kutatások Központjának középtávu programját. Kapcsolat jött létre a központ által létrehozott győri osztállyal.

Három munkabizottság kezdte meg munkáját: urbanisztikai, műemlékvédelmi és községpolitikai. A munkabizottságok középtávu program alapján dolgoznak. A megalakuláson túl egyéb érdemi munkára még nem került sor. A közeljövőben a szakbizottság egyik fontos feladata lesz a községpolitikai tevékenység elvi, elméleti kérdéseinek tanulmányozása. Ez több szempontból nyitottnak és rendezetlennek tűnik. A napi tevékenység erősen prakticista módon történik.

Az előbbieket miatt is tervezi a szakbizottság, hogy 1987-ben, valószínűleg Veszprémben, tudományos konferenciát tartunk a községpolitikáról.

Rövid, nem egészen egy éves munkánk az előbbieken összegezhető. Ugy tűnik, hogy 1987. végére szilárdulnak meg a keretek, alakulnak ki a feltételek és módszerek ahhoz, hogy a terület és településfejlesztési szakbizottság a VEAB-től kapott megbízatását eredményesen tudja teljesíteni.

TÖRTÉNELMI SZAKBIZOTTSÁG

Elnök: Éri István

A szakbizottság 1986. évben is - eddigi gyakorlatának megfelelően - önállóan működő munkabizottságai keretében fej-
tette ki tevékenységét. A közös ügyeket a szeptember 23-i
szakbizottsági ülésen tárgyalta meg, amelyen már az 1986. má-
jusában megalakult néprajzi munkabizottság vezetősége is meg-
jelent.

A szakbizottság résztvett az OTKA pályázaton, és kutatási
témáihoz a településtörténeti, a kézművesipartörténeti és az
archaeometriai munkabizottság összesen 300 eFt, az iparrégé-
szeti munkabizottság pedig külön 242 eFt keretösszegű támo-
gatást kapott.

Településtörténeti munkabizottság

Elnök: Solymosi László

1. A munkabizottság az 1987-re tervezett újabb település-
történeti konferencia előkészítése és szervezése során kér-
dőíves módszer segítségével felmérte a résztvevők körét és
érdeklődési területeit, és ezek alapján meghatározta a kon-
ferencia témakörét. Ennek megfelelően az 1987. évi konferen-
cia "A falu, a puszta és a vár a Dunántul településtörténe-
tében a középkortól a 19. századig" címmel kerül megrendezés-
re.

2. Munkabizottsági ülésen megvitatta a térképhasználat
módszertani kérdéseit.

3. Munkatervének megfelelően Somfai Balázs szerkesztésében
megjelentette a Dunántul településtörténete témakörben meg-
tartott VI. veszprémi konferencia anyagát. A kötet 49 előadás
szövegét tartalmazza, 498 oldal terjedelemben.

4. A Központi Statisztikai Hivatal kutatócsoportja és a munkabizottság együttműködése nyomán tisztázódtak a "Magyarország helységnévtára 1790" c. munka kiadásának alapelvei, és ennek alapján több megyében megkezdődött az egyes kötetek szerkesztése.

Kézművesipartörténeti munkabizottság

Elnök: Éri István

1. A munkabizottság 1986. évi tevékenységének homlokterében az 1986. október 18-24 között Veszprémben megrendezett III. Nemzetközi Kézművesipartörténeti Szimpózium állt. A tanácskozáson 65 szakember vett részt, közülük 38 külföldi, 9 országból /Anglia, Ausztria, Belgium, Csehszlovákia, Lengyelország, NDK, NSzK, Svájc, Svédország/. 41 előadás hangzott el, amelyből 30-at külföldiek tartottak. Az egésznapos tanulmányi kirándulással és szakmai filmvetítésekkel kiegészített háromnyelvű /angol, német, francia/ konferencia előadásaival és termékeny vitáival tovább erősítette a munkabizottság már eddig is eredményes nemzetközi tudományos kapcsolatait. A szimpóziumon elhangzott előadások tanulmánykötetbe szerkesztése máris elkezdődött.

2. A munkabizottság által elkészített "A magyarországi árszabások forrásanyagának katasztere" c. un. limitációkataszter kiadásához a "Nemzeti Hagyományaink feltárása..." Kutatási Főirány a szükséges 280 eFt. összeget biztosította. Így a kétkötetes, több mint 800 oldal terjedelmű munka a "Céhkataszter"-hez hasonló formában előreláthatóan még ez év végén megjelenik.

3. A munkabizottság márciusban és szeptemberben is megjelentette folyamatosan kiadásra kerülő háromnyelvű kézművesipartörténeti tájékoztatóját, a "Litterae Currentes..."-t, amelyet kb. 200 külföldi és 100 magyar kutatóhoz juttat el.

4. 1986 áprilisában Nagybakay Péter, a szakbizottság titkára sikeresen megvédte "A magyarországi céhes kézművesipar jelvényei" c. kandidátusi disszertációját.

Iparrégészeti munkabizottság

Elnök: Gyömöri János

1. A munkabizottság ez év folyamán is figyelemmel kísérte az országban folyó kohászati ásatásokat /Trizs, Zamárdi/ és tagjai azokban személyesen is résztvettek /Albecker M., Gyömöri J., Költő L., stb./

2. Közreműködött az archeometriai munkabizottság által szerkesztett és publikált Iparrégészeti és Archeometriai Tájékoztatók anyagának összeállításában.

3. Az archeometriai munkabizottsággal együtt április 25-én közös felolvasó ülést rendezett.

4. Ugyancsak az archeometriai munkabizottság közreműködésével megrendezte november 10-11-én Sopronban a "Vörössánc-Tanácskozás"-t. Ezen 45 kutató vett részt, néhányan a szomszédos Ausztriából és Szlovákiából is. Több mint 20 előadás és érdeklődő felszólalás hangzott el. A tanácskozás anyaga a Soproni Szemlében publikálásra kerül. A tanácskozás eredménye: a sánc probléma megoldásának főbb irányait a régészek és a természettudományos munkatársak közösen kijelölhették.

5. A munkabizottság az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesülettel már eddig is fennálló eredményes együttműködését az év folyamán még szorosabbra fűzte.

6. A munkabizottság november 11-i kibővített ülésén a "Lelelőhelykataszter" kérdésével foglalkozott. Az ezen elhangzott viták és hozzászólások után megteremtődött a lehetősége annak, hogy a lelelőhelykataszter adatlapjai és kitöltési javaslatai már a jövő év elején a megyei muzeumokhoz kerülhessenek.

Archeometriai munkabizottság

Elnök: Bakos Miklós

A munkabizottság az iparrégészeti munkabizottsággal közösen április 25-én felolvasó ülést tartott, amelyen régészek és természettudományos szakemberek közösen számoltak be egy-egy probléma megoldásáról. Az elhangzott 11 előadás összefoglalója az Iparrégészeti és Archeometriai Tájékoztató áprilisi számában jelent meg.

2. A munkabizottság megszerkesztette az Iparrégészeti és Archeometriai Tájékoztató áprilisi és novemberi számát, külön angolnyelvű összefoglalóval. Magyarországra kb. 200, külföldre 150 példány kerül. Az idegennyelvű összefoglaló 15 országba jut el.

3. Az iparrégészeti munkabizottsággal közösen november 10-11-én megrendezett soproni "Vörössánc tanácskozás"-on a munkabizottság sáncvizsgálattal foglalkozó tagjai előadást tartottak.

4. A munkabizottság

- megindította az aminosav-racemizációs kormeghatározási munkákat, valamint az anyaggyűjtést a dendrokronológiai vizsgálatokhoz,
- megkezdte az "Archeometriai kutatások Magyarországon" című magyar, illetve angol nyelvű tanulmánykötethez az anyaggyűjtést,
- rendszeresen végzett információszolgáltatást kül- és belföldi kollégáknak /konferenciákról, folyamatban lévő kutatásokról, publikációkról, stb./,
- a hozzá forduló régészeknek és művészettörténészeknek megszervezte az archeometriai vizsgálatok elvégzését.

5. A munkabizottság tagjai számos archeometriai kutatást irányítanak, illetve több ilyen jellegű munkában vesznek részt.

Néprajzi munkabizottság

Elnök: Selmeczi Kovács Attila

1. A munkabizottság 1986. május 12-én tartotta alakuló ülését Veszprémben, amelyen 32 szakember vett részt. Az ülésen Veszprém, Fejér, Komárom, Vas, Győr-Sopron és Zala megye képviselői részletes ismertetést adtak a területükön folyó regionális néprajzi kutatásokról és a közeljövő terveiről.

2. A munkabizottság a Veszprém Megyei Tanács Művelődési Osztályával, a Veszprém Megyei Levéltárral és a Veszprém Megyei Muzeumi Igazgatósággal közösen 1986. szeptember 20-21-én Kővágóörsön tudományos tanácskozást tartott "Kapcsolatok rendszere a Káli-medence falvaiban" címmel. A tájkonferencián kb. 60-an vettek részt. 13 előadás hangzott el; termékeny vitákkal és hozzászólásokkal.

Az előadások az 1981-ben megkezdődött Káli-kutatás monografikus igényű gyűjtőmunkájának a témafeldolgozás stádiumába jutását jelzik.

3. 1986. október 13-án újabb ülést tartott a munkabizottság Székesfehérvárott, amelyen a régió népszokáskutatását mérték fel, majd Selmeczi Kovács Attila elnök adott áttekintést a Dunántul néprajzkutatásának történetéről, Sebestyén Gyulától napjainkig.

Végül az 1987. évi tervek megbeszélésére került sor, amelybe már a Zala megyei kutatócsoport is egyértelműen és véglegesen bekapcsolódott.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG

Elnök: Szántó András

A szerkesztő bizottság - az elnöki felkérésnek megfelelően 1985. év végén ujjaalakult. A bizottságnak az elnökön kívül 6 szavazati joggal bíró tagja és egy titkára van. Ezen kívül az egyes ülésekre a VEAB szakbizottságai által jelölt 1-1 fő kerül meghívásra, tanácskozási joggal.

A bizottság 1986. április 23-án tartotta szokásos évi ülését. Az ülésről jegyzőkönyv készült, amely tartalmazza az évi feladatokat.

1986. évben az alábbi kiadványaink jelentek meg:

1. VEAB ÉRTESÍTŐ 1986. /Beszámolók, Előadások/
2. A Dunántul településtörténete VI.
3. NÉGY ÉVTIZED c. tudományos ülés anyaga.

Kiadó vállalaton keresztül az alábbi kiadványaink jelentek meg:

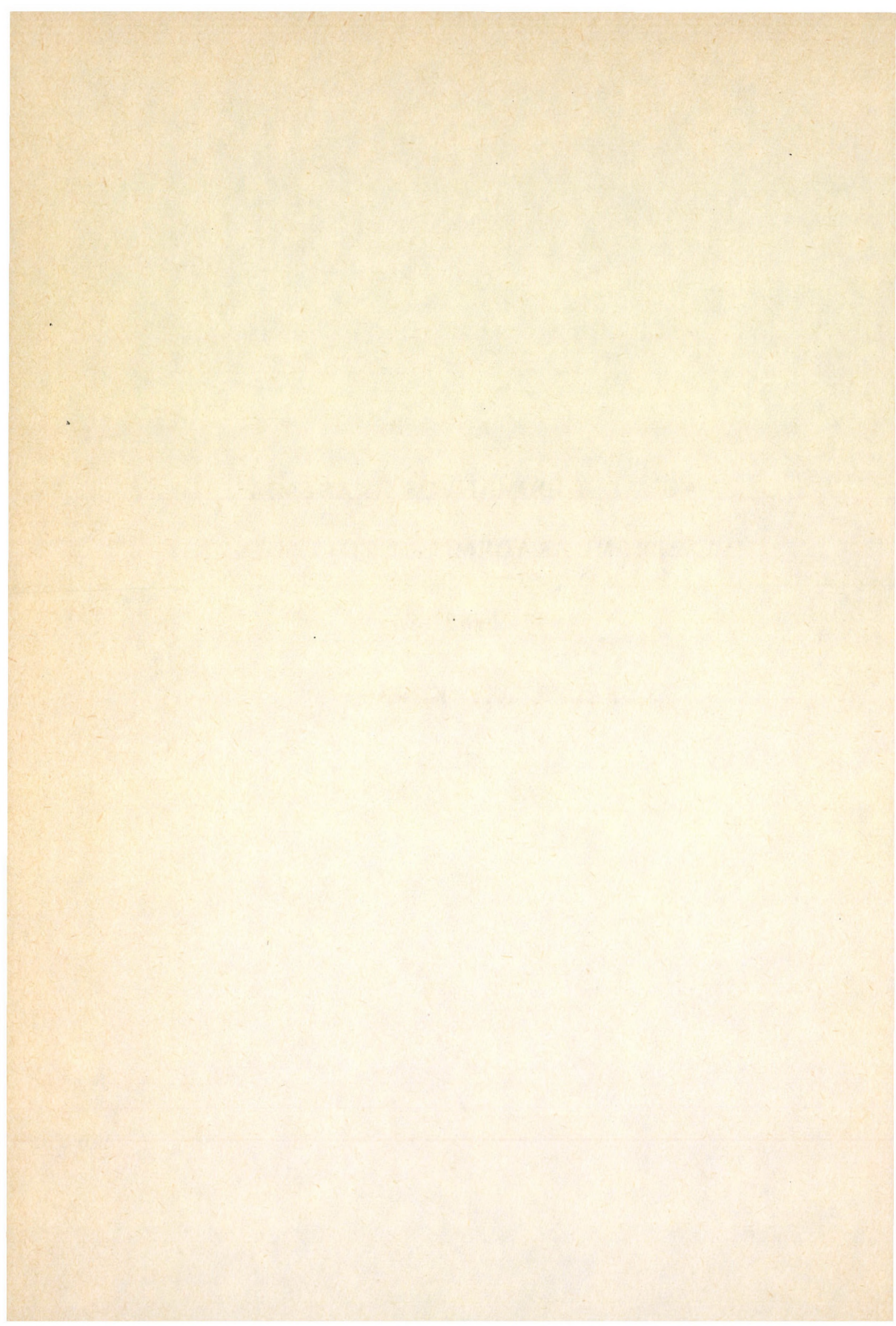
- F/13. Almádi: Xerotherm növényfajok vízháztartási konstitúció típusai
- F/14. Pálffy: Az urkuti mangánércelőfordulások néhány geológiai és bányászati kérdései
Péntek: Az urkuti karbonátos mangánérc dúsítása és feldolgozása a melléktermékek egyidejű hasznosításával
- F/15. Török: Az ujszülöttkori sárgaság megítélésének változása az elmúlt három évtizedben
Nikolics: A gyógyszer fizikai sajátosságainak szerepe a kutatásban és gyártásban.

A

**MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
VESZPRÉMI AKADÉMIAI BIZOTTSÁGA**

1987–1988. évi

PÁLYÁZATI KIÍRÁSA

PÁLYÁZATI FELTÉTELEK

Pályázatot nyújthat be

a VEAB régióban tudományos vagy gyakorlati munkakörben dolgozó egyéni kutatók és kutató kollektívák, szabadon választott témában, illetve a kiírt témák bármelyikében;

a VEAB régióán kívül dolgozó szakemberek olyan témában, amely a VEAB régióban szerzett tapasztalatokra épül, vagy a régióban jelentkező feladatok megoldását segíti elő.

A pályázaton eddig nem publikált, másutt be nem nyújtott, ellenszolgáltatásban nem részesült olyan tudományos igényű tanulmányokkal lehet részt venni, amelyek a feldolgozott téma eddigi irodalmához képest eredeti, új gondolatanyagot tartalmaznak. A meggyékkel közösen meghirdetett témák kidolgozása az adott megyére vonatkozzon.

A pályázat jelíges. Zárt borítékban csatolni kell a pályázó nevét, pontos címét, munkahelyét és nyilatkozatát arról, hogy pályázatát a meghirdetett feltételek ismeretében és betartásával nyújtja be.

A pályázatot öt példányban, ritkított sorokkal gépelve, A/4 formátumban kell beadni a VESZPRÉMI AKADÉMIAI BIZOTTSÁG Titkárságához,
8200 Veszprém, Tolbuhin u. 37.

A tanulmányhoz egy oldal terjedelmű összefoglalót is kell csatolni, és a pályázónak meg kell jelölnie a gyakorlati felhasználhatóság szempontjából számújöhető területeket, intézményeket, illetve üzemeket. A díjnyertes pályamunkákat a VEAB szabadon hasznosítja.

A pályázatok terjedelmét a Veszprémi Akadémiai Bizottság nem kívánja korlátozni. A Bíráló Bizottság fenntartja a jogot, hogy pályadíjakat megossson. Az 1987-1988. szeptember 1-ig beküldendő pályázatok eredményhirdetésére a VEAB ugyanazon évi decemberi plénumán kerül sor.

**MTA VESZPRÉMI AKADÉMIAI
BIZOTTSÁG**

A Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Akadémiai Bizottsága a Közép és Észak-Dunántúlon folyó tudományos tevékenység hatékonyabbá tételére részben saját anyagi erőből, részben a Fejér-, Győr-Sopron-, Komárom-, Vas-, Veszprém-, Zala megye tanácsai által rendelkezésre bocsátott anyagi támogatás révén az alábbi pályázatokat hirdeti meg.

A VEAB a korábbi gyakorlattól eltérően kisebb számban jelöl meg pályázati témákat. Ugyanakkor pályamű bármely szabadon választott témában a pályázati feltételekben meghatározottak szerint is benyújtható.

A szakbizottságok pályázati témaajánlásai:

AGRÁRTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

A szekunder értékmérő tulajdonságok jelentősége és hatása a termelékenységre az állattenyésztésben

Energiatakarékos -öntözéses legelőgazdálkodásra alapozott- fejési eljárás kifejlesztése

A felnevelési módszerek és a tartástechnológia szerepe a sertések reprodukciójában

A szaporodási teljesítmények fokozása technológiai, genetikai és biotechnikai módszerekkel a szarvasmarha-tenyésztésben

Szamóca nemesítési alapanyag előállítás steril szövettenyésztéssel.

A túske nélküli szeder komplex termesztéstechnológiája

A kukorica ipari feldolgozásának lehetőségei és módszerei

Az érdekeltségi rendszerek fejlesztése a mezőgazdasági nagyüzemekben

A gyepre alapozott tejtermelés komplex fejlesztési programja, ökonómiai aspektusai

Mikroszámítógépes termelésirányítás bevezetése a mezőgazdasági vállalatokban

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

A szakbizottság kötött témát nem határoz meg, annak megválasztását a pályázókra bizza.

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj:	12 000 Ft.
	II. díj:	8 000 Ft.
	III. díj:	6.000 Ft.

BÁNYÁSZATI FÖLDTUDOMÁNYI ÉS ENERGETIKAI SZAKBIZOTTSÁG

Számítógépes földtani adatfeldolgozó és értékelő eljárás kidolgozása

Vastag telepes bauxitelőfordulások hatékony leműveléséhez tömbolvasztásos technológia kialakítása, alkalmazása

Mélytöbrös bauxitelőfordulások gazdaságos kitermelésére alkalmas technológiai eljárás kidolgozása

A nyirádi területen található műrevaló bauxitvagyon gyorsütemű letermelése, különös tekintettel a vízvédelmi környezetkárosító hatására

Vastag széntelepek többszeletes művelése omladékszilárdítással. Rideg, vastagpados mészkő fedő alatti frontfejtéses művelés

Szabályozott hajtások bányászati megvalósítása különös tekintettel az energiataracionalizálásra, valamint élettartam növelésre

Szilárd ásványbányászatban az automatikus létszámellenőrzés

A régió egy-egy részterületének földtanára, nyersanyagkutatására vonatkozó szabadon választott téma

Javaslat kidolgozása a nyersanyagbányászattal kapcsolatos környezetvédelmi feladatok megoldására

A régió egy-egy részterületén felszínre kerülő bányavizek helyi, illetve regionális hasznosítására javaslat kidolgozása

Javaslat kidolgozása a régió egy-egy településén található langyos, vagy termál víz hasznosítására

A régió ásványi nyersanyagai települési sajátosságainak egymáshoz való viszonyának közös kutatási és /bányászati/ lehetőségeinek vizsgálata

Javaslat kidolgozása a régió nyersanyagbázisának kiszélesítésére

Ásványi nyersanyag import megtakarítására, kiváltására javaslat

Javaslat energiatakarékos nyersanyagok kutatására, bányászatára

Javaslat helyi építőipari nyersanyagok kutatására és bányászatára, továbbá helyi nyersanyagbázison alapuló racionális szállításra

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.
1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj:	12 000 Ft.
	II. díj:	8 000 Ft.
	III. díj:	6 000 Ft.

BIOLÓGIAI SZAKBIZOTTSÁG

A szakbizottság témát nem határoz meg, annak megválasztását a pályázókra bizza.

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Pollen szelekció a kukoricában

Stresszrezisztenciáért felelős gének átvitele idegen fajokból termesztett búzába

Környezet kimélő gyomirtási eljárások kidolgozása

Az inszekticid rezisztencia kialakulásának tényezői a kártevő rovarokban

Szigetköz élővilágának várható alakulása az 1990-es években

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

ERDÉSZETI SZAKBIZOTTSÁG

Természszerű erdőművelési eljárások a VEAB régióban

A fakitermelési és anyagmozgatási rendszerek komplex vizsgálata a VEAB régióban

Tájátalakító munkák hatása a vadállományra és vadgazdálkodásra

A magyar vadászati oktatás története

A szabadterületi nagyvadállomány táplálkozásával kapcsolatos vizsgálatok

Forgácslapok utólagosan lehasadó formaldehid mennyiségének csökkentése

Faipari gépek és üzemek zajcsökkentésének lehetőségei

Hengeres faanyag kiváltása összetett tartószerkezetekkel

Baküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Az erdőmérnökök élet- és munkakörülményei, anyagi és erkölcsi megbecsülésük a vállalati gazdálkodás új feltételei között

Erdészeti utak fenntartási rendszere a VEAB régióban

Az erdészeti vizgazdálkodás /vizépitési biotechnika/ helyzete és fejlesztése a VEAB régióban

Új furnérgyártási eljárások alkalmazása hazai viszonyok között

Agglomerált lapok felhasználási lehetőségei épület-asztalosipari termékek gyártásánál

A vizivad helyzete és vadászatának lehetőségei a VEAB régióban

Adatok az öt hazai nagyvad-faj táplálkozásbiológiai vizsgálataihoz

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

JOGTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

A képviselet, a demokrácia, a helyi önállóság érvényesülése az államigazgatásban

A közigazgatás átszervezésével kapcsolatos új munkamódszerek alkalmazásának gyakorlata és javaslatok a tevékenység továbbfejlesztésére

A környezetvédelem szankciórendszerének hatékonysága, a változások nyomonkövetése különös tekintettel a bírósági ítélkezésre

A büntetőbíróság által elítélt személyek utógondozásának elméleti és gyakorlati kérdései

A tanácsi intézményirányítás időszerű kérdései

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

A szakbizottság kötött témát nem határoz meg, annak megválasztását a pályázókra bizza.

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

KÉMIAI SZAKBIZOTTSÁG

Átviteli folyamatok számítógépes szimulációja

Módszerek a kőolajbányászatban keletkező veszélyes hulladékok ártalmatlanítására, illetve hasznosítására

Anyag- és energiatakarékos furási technológiák kidolgozási lehetőségeinek vizsgálata

Kutatások környezetkimélő adalékok-segédanyagok kidolgozására-kifejlesztésére

Kutató-fejlesztő munka és új tudományos eredmények minősítés megszerzésére, a kémia bármely területén

Korszerű szervesanyag-vizsgálati módszerek kifejlesztése és alkalmazása

Hulladékmentes vagy környezetkimélő kémiai technológia vagy technológiai lépés kifejlesztése

A fémkorrózió mechanizmusával kapcsolatos kutatási eredmények s ezek gyakorlati hasznosítása a korrózió elleni védelemben

Földalatti csővezetékek katódos korrózióvédelmének elvi alapjai

Korróziós inhibitorok működési mechanizmusának kutatása

Vegyipari berendezések korrózió elleni védelme

Mezőgazdaság kemizációjának ökonómiai kérdései

A folyékony műtrágyázás agrotechnikai kérdései

A peszticidek biológiai hatása a környezetre

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.
1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

KÖRNYEZETTUDOMÁNYI ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI SZAKBIZOTTSÁG

A dunántuli nagy tavak /Balaton, Fertő-, Velencei-tó/ vízminőségvédelmet szolgáló elméleti- és gyakorlati jellegű kutatása

Környezetkimélő mezőgazdálkodás nagy tavaink /Balaton, Fertő-, Velencei-tó vizgyűjtőjén

Kisvízfolyások szabályozása üdülőtavaink vízminőségvédelme szempontjából, a természeti értékek figyelembevételével

A VEAB illetékességi területén lévő természeti értékek, védett vagy védendő terület/ek/ bemutatása

A Szigetköz természeti értékeinek tudományos igényű feltárása

Génkészlet-védelme természetvédelmi területeinken

A környezet- és természetvédelem populációgenetikai vonatkozásai

A bauxitbányászat hatása Fenyőfőn a természetvédelmi terület értékeire

Tájvédelmi Körzet /vagy egy része/ komplex phytocsnológiai feldolgozása, különös tekintettel természetvédelmi értékeire

Szűkárósitások és okai az Alpokalján

A Kis Balaton vízrendszerének I. üteme eddigi természetvédelmi tapasztalatai és a II. ütem várható hatása

Természetvédelmi tudatformálás konkrét felmérése egy adott közösségen /szakkor, osztály, iskola, csoport/ belül

Védett növény- vagy állatfajok Vörös Könyve a VEAB régióhoz tartozó egy Tájvédelmi Körzetében

Tölgyfapusztulás próbateres felmérése a VEAB régió egy erdőgazdasági körzetében /pl. Bakony, Vértes, Kőszegi- vagy Soproni-hegység/

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Környezetkimélő mezőgazdasági-, kertgazdasági-, vagy erdőgazdasági technológiák a Balaton vízgyűjtő területén

A balatoni nádasállományok leromlásának folyamata és okai

A Balatonról letermelt fitomassza hasznosításának új, korszerű lehetőségei

A Szigetköz megváltozott környezeti viszonyaihoz alkalmazható mezőgazdasági és erdőgazdasági termesztési eljárások

A szigetközi természeteshoz közelálló ökoszisztémák megváltozásának várható irányai a BCS-Nagy-marosi Vizlépcső üzemelése során

A VEAB illetékességi területe védett-, vagy védelemre javasolt természeti értékei egyikének feldolgoása

A Tatabányai-medence természeteshoz közelálló ökoszisztémáinak változása az előnytelen környezeti tényezők hatására

A földvédelem népgazdasági és környezetpolitikai jelentősége s a társadalomtudományi eszközrendszer lehetőségei

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

MŰSZAKI SZAKBIZOTTSÁG

Természetes és mesterséges radioaktív sugárzási szint mérése a Dunántúlon

Hőcserélők intenzifikálása, különös tekintettel a lerakódások megátláására

Ipari vagy mezőgazdasági melléktermékek gazdaságos hasznosítása /konkrét termékre/

Szippanatot fekáliás szennyvizek kezelése

Hatékony hulladék hő hasznosítást eredményező eljárás kidolgozása /Adott, konkrét esetben/

Ústmetallurgiai módszerek alkalmazása az acélok tulajdonságainak javítására

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

A szakbizottság kötött témát nem határoz meg, annak megválasztását a pályázókra bizza

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

ORVOSTUDOMÁNYI SZAKBIZOTTSÁG

A szakbizottság kötött témát nem határoz meg, annak megválasztását a pályázókra bizza.

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Ifjuság, sport, szabadidő

Óvodások és tanulók testi fejlődése, fizikai állapota és motorikus szintje

A testnevelési és nem testnevelési osztályokba járó tanulók erőnléti, edzettségi állapota

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

RENDSZERELMÉLETI SZAKBIZOTTSÁG

Mikroszámítógépek alkalmazása technológiai folyamatok irányításában

Bonyolult vegyipari rendszerek számítása, szimulálása és tervezésére alkalmas módszerek kifejlesztésének újabb eredményei

Személyi számítógépek alkalmazása az oktatás támogatására

Újabb eredmények a vállalati tartalékok és veszteségek feltárása területén

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Mikroszámítógépek alkalmazása a kísérleti mérésadat gyűjtésében és feldolgozásában

Számítógépek alkalmazása a termelő rendszerek automatizálásában és irányításában

Rugalmas termelő rendszerek kialakítása és számítógépes tervezése, irányítása illetve támogatása

Információs hálózatok szerepe a vállalati tartalékok és veszteségek feltárásában

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI I. SZAKBIZOTTSÁG

A szocializmus-kép jellemzői és propaganda feladatai /valamely megye tapasztalatai alapján/

A szocialista gazdaság lenini elvei és a magyar fejlődés /valamely megye gyakorlata alapján/

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

A termelési erőforrások és munkatermelékenység vizsgálata a mezőgazdaságban

A szocializmus politikai rendszerének fejlődése, a modernizáció és a reform Magyarországon és /vagy Kelet-Európai régióban

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI II. SZAKBIZOTTSÁG

Élő nyelvi vizsgálatok a VEAB-régióban

A szombathelyi tankerület közoktatásügye 1935-45 között

A 10-14 éves tanulók önismeretének összefüggése értelmi képességükkel és különböző társadalmi elvárásokkal

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

Tehetséggondozás, képességfejlesztés a VEAB-régióban

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

TELEPÜLÉSTUDOMÁNYI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI SZAKBIZOTTSÁG

Szabadonválasztott téma a községpolitika, urbanisztika és a műemlékvédelem témaköréből

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

A szellemi erők, intézmények és műhelyek szerepe a területfejlesztésben

A társadalmi szervek és mozgalmak helye a területfejlesztési tevékenységben

A város és városkörnyék kapcsolata és együttműködése

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

TÖRTÉNELMI SZAKBIZOTTSÁG

Egy kézműves mesterség szerszámkészletének fel-
dolgozása

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

A szakbizottság kötött témát nem határoz meg, an-
nak megválasztását a pályázókra bizza

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	12 000 Ft.
	II. díj	8 000 Ft.
	III. díj	6 000 Ft.

A VEAB ÉS FEJÉR MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN
MEGHIRDETETT PÁLYÁZATAI

Egy időszakos probléma feltárása, kidolgozása, megoldása a növénynevelés, feldolgozás, fémöt-
vözetgyártás, hulladékhasznosítás, vállalatirá-
nyítás, az iskolaügy, egészségügy, helytörténet
köréből

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Egy időszakos probléma feltárása, kidolgozása, me-
goldása a talajjavítás és mezőgazdasági fejlesz-
tés, aktuális népegészségügy, környezetvédelem, a
művelődésügy, az acélgyártás, termékkorszerűsítés,
számítástechnikai fejlesztés köréből

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	6 000 Ft.
	II. díj	4 000 Ft.

A VEAB ÉS GYŐR–SOPRON MEGYEI TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN
MEGHIRDETETT PÁLYÁZATAI

Egy probléma megoldása az iparpolitika, ideológia, tanácsi közigazgatás, urbanisztika, hulladékgazdálkodás, egészségügy, művelődés, vagy egyéb időszerű társadalmi kérdés köréből

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Egy időszerű probléma feltárása, kidolgozása, megoldása a mezőgazdaság, közlekedés, településügy, a művelődés az iskolaügy köréből vagy egyéb fontos társadalmi kérdés köréből

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	6 000 Ft.
	II. díj	4 000 Ft.

**A VEAB ÉS KOMÁROM MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN
MEGHIRDETETT PÁLYÁZATAI**

Egy időszerű probléma feltárása, megoldása a politika-történet, a növényvédelem, tanácsi igazgatás, erdészet, bányészat, településfejlesztés, iparszervezés vagy egyéb fontos társadalmi kérdés köréből

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Egy időszerű probléma feltárása, megoldása a politika-történet, a növényvédelem, tanácsi igazgatás, településfejlesztés, környezetvédelem, oktatás, művelődésügy vagy egyéb fontos társadalmi kérdés köréből

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	6 000 Ft.
	II. díj	4 000 Ft.

A VEAB ÉS VAS MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN
MEGHIRDETETT PÁLYÁZATAI

Egy időszerű probléma feltárása, megoldása a tanácsi igazgatás, szervezés, oktatásügy, idegenforgalom, gyermekvédelem, egészségügy, mezőgazdaság, lakásgazdálkodás, gazdasági hatékonyságfokozás, energiagazdálkodás, infrastruktúra-fejlesztés, vagy egyéb fontos társadalmi kérdés köréből

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Egy időszerű probléma feltárása, megoldása a tanácsi igazgatás, szervezés, oktatásügy, a megyével összefüggő történelmi, vagy egyéb fontos társadalmi kérdés köréből

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak: I. díj 6 000 Ft.
 II. díj 4 000 Ft.

A VEAB ÉS VESZPRÉM MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN
MEGHIRDETETT PÁLYÁZATAI

Egy időszerű probléma feltárása, és megoldása az oktatásügy, munkaerőgazdálkodás, bányászat, megyetörténet, közlekedés, tanácsi igazgatás, sportügy, MSZMP párttörténet, mezőgazdaság, iparfejlesztés, ifjusági kérdések, tömegkommunikáció fejlesztés és egyéb fontos társadalmi kérdés köréből

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Egy időszerű probléma feltárása, és megoldása az oktatásügy, tanácsi igazgatás, mezőgazdaság, iparfejlesztés, szolgáltatás, tömegkommunikáció fejlesztés és egyéb fontos társadalmi kérdés köréből

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	6 000 Ft.
	II. díj	4 000 Ft.

A VEAB ÉS ZALA MEGYE TANÁCSÁNAK KÖZÖSEN
MEGHIRDETETT PÁLYÁZATAI

Egy időszerű probléma feltárása, megoldása a helytörténet, mezőgazdaság, turisztika, energiahasznosítás, vízgazdálkodás, egészségügy, számítástechnika alkalmazása és a műszaki fejlesztés témaköréből

Beküldési határidő: 1987. szeptember 1.

Egy időszerű probléma feltárása, megoldása a helytörténet, a mezőgazdaság, a természetvédelem, a termálviz-hasznosítás, a vízgazdálkodás, az egészségügy, szociális problémák, az elmaradt területek fejlesztése, a számítástechnika alkalmazása a műszaki fejlesztés és egyéb fontos társadalmi kérdés köréből

Beküldési határidő: 1988. szeptember 1.

Pályadíjak:	I. díj	6 000 Ft.
	II. díj	4 000 Ft.

